

*Barbara Bartnicka · Marian Jurkowski
Wojciech Jekiel · Danuta Wasilewska
Krzysztof Wrocławski*

UCZYMY SIĘ POLSKIEGO

**Podręcznik języka polskiego
dla cudzoziemców**

Teksty

Podręcznik UCZYMY SIĘ POLSKIEGO jest pierwszą częścią kursu języka polskiego dla cudzoziemców. Jest on przeznaczony dla osób zaczynających naukę języka polskiego i to przede wszystkim pod kierunkiem lektora, ponieważ jest to podręcznik wyłącznie w polskiej wersji językowej.

Sklada się z dwóch tomów: I – zatytułowany *Teksty* i II – pod tytułem *Komentarz językowy i ćwiczenia*.

Niniejszy tom pt. *Teksty* zawiera 50 lekcji. Na każdą z nich składa się tekst wprowadzający nowy materiał gramatyczny oraz słowniczek wyrazów użytych w tekście. Oprócz dialogów i czytanek znajdują się tu wiersze wybitnych polskich poetów, plansze tematyczne poszerzające zasób słownictwa oraz teksty, wraz z nutami, popularnych polskich pieśni. Tom jest ilustrowany rysunkami i fotografiami.

Dialogi, czytanki, wiersze oraz pieśni nagrane są na kasety i płyty długogrające wykonane przez PP „Polskie Nagrania”.

UCZYMY SIĘ POLSKIEGO
Podręcznik języka polskiego
dla cudzoziemców

Teksty

Barbara Bartnicka
Marian Jurkowski
Wojciech Jekiel
Danuta Wasilewska
Krzysztof Wrocławski

Zespół autorski pracował pod kierunkiem
Barbary Bartnickiej

UCZYMY SIĘ

Wiedza Powszechna · Warszawa 1984

1

POLSKIEGO

**Podręcznik języka polskiego
dla cudzoziemców**

Teksty

Recenzenci
prof. dr hab. MIECZYSLAW SZYMCZAK
prof. dr hab. ZUZANNA TOPOLIŃSKA

Ilustracje
ZBIGNIEW LENGREN

Okładka i karta tytułowa
JÓZEF CZESŁAW BIENIEK

20-00

Redaktor
JADWIGA HASS

Redaktor techniczny
JANINA HAMMER

Korektor
MARIA MOLSKA

© Copyright by Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”
Warszawa 1984

ISBN 83-214-0361-1

Spis rzeczy

Wykaz skrótów	8
Wstęp	9
1. To jest Warszawa	11
2. Kto to jest?	15
3. Jacek choruje	16
4. Jak mieszka pan Nowak?	18
<i>Plansza 1 - Mieszkanie</i>	20
5. Gdzie mieszka pan Nowak?	21
6. Kim jest ten pan? Hotel - Recepcja	23
<i>Plansza 2 - Zawody i funkcje</i>	24
<i>Plansza 3 - Nazwy narodowości</i>	25
7. Rodzina	25
8. Stare fotografie	27
9. Pani Kowalska robi zakupy	29
10. Pani Kowalska jest dobrą gospodynią	30
<i>Plansza 4 - Jarzyny i potrawy</i>	30
<i>Plansza 5 - Nakrycia</i>	31
11. Jurek ma dziewczynę	31
<i>Plansza 6 - Części ciała</i>	32
12. Drugi list Jurka	34
<i>Wiersz 1 - M. Pawlikowska-Jasnorzewska „Miłość”</i>	35
13. Jedziemy na wycieczkę	35
14. U lekarza	37
15. Jan Brzechwa „Zaba”	39
16. W restauracji	41
17. Sąsiad i sąsiadka	42
18. Chcę być jedynaczką	43
19. Jacek i Kasia w szkole	44
<i>Wiersz 2 - L. Staff „Kochać i tracić”</i>	45

20. Kiosk „Ruchu”	46
<i>Plansza 7 - Liczebniki główne</i>	48
21. W domu towarowym	48
<i>Plansza 8 - Ubiory, Plansza 9 - Kolory</i>	50
22. Wanda Chotomska „Sześć kucharek”	51
<i>Plansza 10 - Liczebniki porządkowe</i>	52
23. Dzień Jurka	53
<i>Plansza 11 - Pory dnia</i>	54
24. Na dworcu	55
25. Śpieszę się na pociąg. Krowa na łące. „Gdyby...”	57
<i>Plansza 12 - Zwierzęta domowe</i>	58
26. Kasia idzie na imieniny	60
<i>Wiersz 3 - St. R. Dobrowolski „Być może”</i>	61
27. W parku	62
28. Coś o samochodach	64
<i>Plansza 13 - Ulica</i>	67
29. Pechowy ranek Jurka Nowaka	67
30. Podróż	68
<i>Plansza 14 - Środki lokomocji</i>	70
31. Coś o mężczyznach	70
32. W księgarni	72
<i>Wiersz 4 - T. Różewicz „Kto jest poetą”</i>	74
33. U fryzjera	75
34. Joanna Kulmowa „W aptece”. Anegdota	76
<i>Wiersz 5 - T. Kotarbiński, z tomu „Wesołe smutki”</i>	78
35. Na poczcie	79
<i>Wiersz 6 - M. Pawlikowska-Jasnorzewska „Listopad i listonosz”</i>	81
36. Kto pyta, nie błądzi	81
37. Jak się ubrać?	83
38. Coś o kobietach	84
39. Państwo Kowalscy oglądają telewizję	86
<i>Wiersz 7 - K. I. Gałczyński „Spotkanie z matką”</i>	88
40. Imieniny pani Anny	89
<i>Plansza 15 - Miesiące i pory roku</i>	90
41. Coś o zwierzętach	90
42. Zoo	92
<i>Plansza 16 - Dzikie zwierzęta i ptaki</i>	93
43. Rozmowa telefoniczna	95
<i>Plansza 17 - Dni tygodnia</i>	96
<i>Wiersz 8 - A. Stoniński „Notes”</i>	96
44. Jak najlepiej wypocząć?	97
<i>Plansza 18 - Morze, Plansza 19 - Góry</i>	99

45. Niech żyje sport!	99
<i>Plansza 20 – Sport i turystyka</i>	101
46. Coś o profesorach	101
47. Na wsi	103
<i>Plansza 21 – Na wsi</i>	104
48. Przysłowia (wg Edwarda Redlińskiego „Awans”)	106
49. Idziemy do teatru	107
<i>Wiersz 9 – St. Baliński „Wieczór w Teatrze Wielkim”</i>	109
50. Dom Jana Matejki	111
<i>Wiersz 10 – W. Szymborska „Gawęda o miłości ziemi ojczystej”</i>	112
Hymn narodowy	115
Warszawianka	116
Ostatni mazur	118
Ej, przeleciał ptaszek	120
Płonie ognisko	122
Góralu, czy ci nie żal?	124
Upływa szybko życie	125
Indeks wyrazów	127

Wykaz skrótów

<i>Acc.</i>	accusativus (biernik)
<i>cz.</i>	czas
<i>Dat.</i>	dativus (celownik)
<i>dk</i>	dokonany
<i>Gen.</i>	genetivus (dopełniacz)
<i>inf.</i>	infinitivus (bezokolicznik)
<i>Instr.</i>	instrumentalis (narzędnik)
<i>lm.</i>	liczba mnoga
<i>lp.</i>	liczba pojedyncza
<i>Loc.</i>	locativus (miejsceownik)
<i>m.-os.</i>	męskoosobowy
<i>Nom.</i>	nominativus (mianownik)
<i>os.</i>	osoba, osobowy
<i>r.</i>	rodzaj
<i>r.m.</i>	rodzaj męski
<i>r.ż.</i>	rodzaj żeński
<i>wg</i>	według
<i>zob.</i>	zobacz

Wstęp

Podręcznik *Uczymy się polskiego* składa się z trzech części:

1. z tomiku zawierającego teksty czytankowe i dialogowe,
2. z komentarza językowego objaśniającego poszczególne teksty oraz z ćwiczeń,
3. z zarysu gramatyki języka polskiego.

Ponadto przewidziane jest wydanie nagrań tekstów w postaci płyt lub kaset.

Część niniejsza zawiera teksty i dialogi, pisane językiem prostym, zbliżonym do potocznej polszczyzny mówionej. W tekstach tych występują podstawowe formy gramatyczne i konstrukcje składniowe, konieczne do opanowania praktycznej umiejętności samodzielnego budowania wypowiedzi w języku polskim. Ich słownictwo ograniczone jest do około 2000 wyrazów, wybranych spośród minimalnego zasobu leksykalnego, mieszczącego się w *Słowniku podstawowym języka polskiego dla cudzoziemców* B. Bartnickiej i R. Sinielnikoff, wydanym przez Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego w r. 1979 (słownik ten liczy około 5000 haseł).

Każdy tekst opatrzony jest słowniczkiem wyrazów po raz pierwszy występujących w podręczniku. Alfabetyczny indeks tych wyrazów został zamieszczony na końcu tomiku. Przy poszczególnych wyrazach figuruje numer tekstu, w którym dany wyraz się pojawia.

Zasób wyrazów występujących w tekstach został poszerzony przez wprowadzenie plansz tematycznych. Wyrazy zawarte na planszach są w indeksie oznaczone literą P i odpowiednim numerem planszy. Niektóre z plansz są ilustrowane rysunkami.

Poza tekstami i dialogami, służącymi poznawaniu podstawowego słownictwa i struktur gramatycznych, wprowadziliśmy do niniejszego tomiku 10 tekstów poetyckich pióra wybitnych polskich poetów XX

wieku. Teksty te nie zostały objęte numeracją kolejnych lekcji ani też opatrzone komentarzem językowym: nie stanowią one bowiem podstawy do ćwiczeń słownikowych i gramatycznych, są tylko jak gdyby rodzajem przerywników, urozmaicających podręcznik. Teksty te zostały dobrane tak, aby – nie odbiegając zbytnio pod względem trudności językowych od sąsiadujących tekstów lekcyjnych – były zrozumiałe nawet dla nie zaawansowanego czytelnika, któremu może dać dużo satysfakcji świadomość, że może już obcować z oryginalnym tekstem literackim. Słownictwo tych wierszy oznaczone jest w indeksie literą W.

Na końcu tomiku zamieszczone są też teksty najpopularniejszych pieśni polskich wraz z nutami.

Materiał gramatyczny wprowadzany jest w tekstach stopniowo, w układzie koncentryczno-liniowym. Punktem wyjścia są tutaj nie poszczególne formy i konstrukcje, lecz kategorie gramatyczne. W pierwszej kolejności wprowadzaliśmy w zasadzie – respektując zasadę stopniowania trudności – kategorie językowe wspólne większości języków europejskich, a w dalszym ciągu, stopniowo, formy charakterystyczne dla języka polskiego.

Ścisłe powiązana z częścią tekstową jest część druga, która problematykę gramatyczną zawartą w tekstach opatruje zwięzłym komentarzem językowym. Ponadto zawiera ona ćwiczenia, za pomocą których powinien zostać wdrożony i utrwalony materiał leksykalny i gramatyczny występujący w tekstach.

Cudzoziemiec zaczynający naukę języka polskiego od lektury tekstów może przyswajając sobie naturalny tok wypowiedzi językowej, początkowo nawet bez refleksji gramatycznych, do których może dojść po zapoznaniu się z komentarzem językowym. Taki układ podręcznika umożliwi uczącemu się przede wszystkim opanowanie aktywnego posługiwania się językiem w naturalnych kontekstach i sytuacjach.

Podręcznik przeznaczony jest przede wszystkim jako pomoc naukowa dla słuchaczy lektoratów i kursów języka polskiego prowadzonych przez lektorów dla cudzoziemców studiujących język polski w Polsce oraz poza granicami naszego kraju. Dla osób uczących się samodzielnie nadawać się będą raczej jego nowe wersje, opracowane w językach obcych.

To jest Warszawa

To jest Polska.

rys. U. Mazurek

To jest Warszawa.

fol. M. Szyperko

Co to jest? To jest pomnik.

fol. M. Sokolowski

Kto to jest? To jest Kopernik.
To jest pomnik Kopernika.

Co to? To pomnik.
Kto to? To Chopin.

fol. CAF

Czyj to pomnik?
To pomnik Chopina.

Co to jest? To jest ulica.
Co to za ulica? To jest ulica Kopernika.

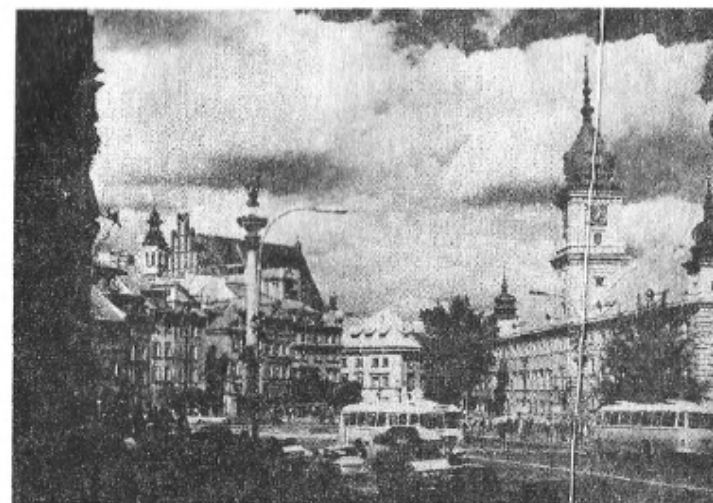
fol. M. Jringh

Co to za budynek? To jest teatr.
Co to za teatr? To Teatr Narodowy.

fol. M. Portus

To jest kino, a to szkoła. To jest uniwersytet.
To jest student. To jest studentka.
To jest tramwaj, a to autobus. To jest auto.

fol. M. Sokolowski

To jest Zamek. To plac Zamkowy.
Co to za pomnik? To jest kolumna króla Zygmunta.

Słowniczek

a
auto
autobus
budynek
Chopin*
co
czyj
jest
kino
kolumna

Kopernik
król
kto
narodow/y, ~a, ~e
plac
Polska
pomnik
student
studentka
szkoła

teatr
to
tramwaj
ulica
uniwersytet
Warszawa
zamek
zamkow/y, ~a, ~e
Zygmunt

Związki frazeologiczne

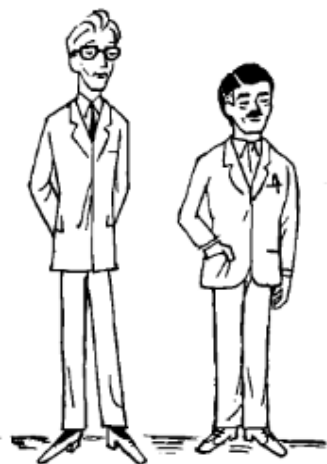
co to za ...?

* Polacy wymawiają to nazwisko: Šopen, forma Gen. Šopena.

2 Kto to jest?

1. *A:* Kto to jest?

B: To jest pan Nowak, a to pan Kowalski.

A: A to kto?

B: To jest pani Nowakowa, żona pana Nowaka. A to pani Kowalska.

2. *A:* Czy to jest pan Kowalski?

B: Tak, to pan Jan Kowalski.

3. *A:* Czy to pan Kowalski?

B: Nie. To nie jest pan Kowalski.

A: A kto to?

B: To pan Lech Nowak.

4. *A:* Jaki jest pan Nowak?

B: Pan Nowak jest wysoki.

A: A pan Kowalski?

B: Pan Kowalski jest niski.

5. *A:* Jaka jest pani Nowakowa?

B: Pani Nowakowa jest młoda i ładna.

A: A pani Kowalska? Czy jest stara i brzydka?

B: Nie! Pani Kowalska nie jest stara i brzydka, też jest młoda, ładna i zgrabna.

6. *A:* Czy ten niski pan to Jan Kowalski?

B: Tak, to pan Jan.

A: A czy ta młoda pani to Anna Kowalska?

B: Nie, to nie pani Anna, to jest Danuta Nowakowa.

A: Czy pani Anna jest wysoka?

B: Nie, nie bardzo wysoka.

7. *A:* Jaki jest pan Leszek Nowak?

B: Jest wysoki i przystojny.

A: A pan Jan?

B: Pan Kowalski jest niski. Nie jest przystojny, ale jest bardzo sympatyczny i wesoły.

Słowniczek

ale

bardzo

brzyd/ki, ~ka, ~kie

czy

i

jaki, jaka, jakie

ładn/y, ~a, ~e

młod/y, ~a, ~e

nie

nis/ki, ~ka, ~kie

pan

pani

przystojn/y, ~a, ~e

star/y, ~a, ~e

sympatyczn/y, ~a, ~e

tak

ten, ta, to

też

wesoł/y, ~a, ~e

wyso/ki, ~ka, ~kie

zgrabn/y, ~a, ~e

żona

3

Jacek choruje

1. To jest Jacek Kowalski. Jacek to syn pana Jana. Dlaczego Jacek leży? Leży, bo nie jest zdrowy. Ma katar i kaszel. Jacek jest chory. Leży i czyta.

2. Co robi pani Kowalska? Pani Anna telefonuje. Pan Nowak słucha. Pan Nowak to lekarz.

3. Pan Nowak jest już tutaj. Ogląda gardło. Mówi: – Gardło jest czerwone.

4. Pan Nowak pisze. Zapisuje lekarstwo: syrop na kaszel.

5. Pani Anna kupuje lekarstwo. Płaci i wychodzi.

6. Jacek pije lekarstwo. Jakie jest to lekarstwo? Jest słodkie, ale nie jest smaczne. Kto lubi lekarstwo?

Słowniczek

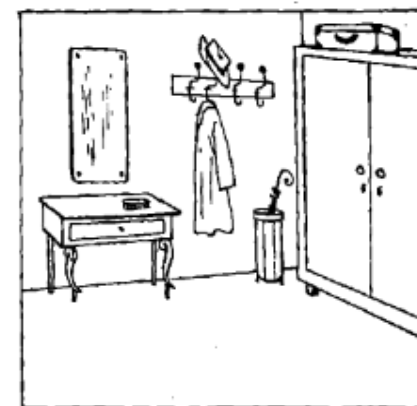
bo	lekarstwo	robi
choruje	lekarz	słod/ki, ~ka, ~kie
chor/y, ~a, ~e	leży	słucha
czerwon/y, ~a, ~e	lubi	smaczn/y, ~a, ~e
czyta	ma	syn
dłaczego	mówi	syrop
gardło	na (+ Acc. – na kaszel)	telefonuje
już	ogląda	tutaj
kaszel	pije	wychodzi
katar	pisze	zapisuje
kupuje	placi	zdrow/y, ~a, ~e

4

Jak mieszka pan Nowak?

A: Czy tu mieszka pan Lech Nowak?

B: Tak, to jest mieszkanie pana Nowaka. To jest przedpokój, tu wisi lustro, a tam stoi szafa. A to jest pokój pana Nowaka. Pokój jest duży i słoneczny. Są tu krzesła, stół, tapczan i fotel.

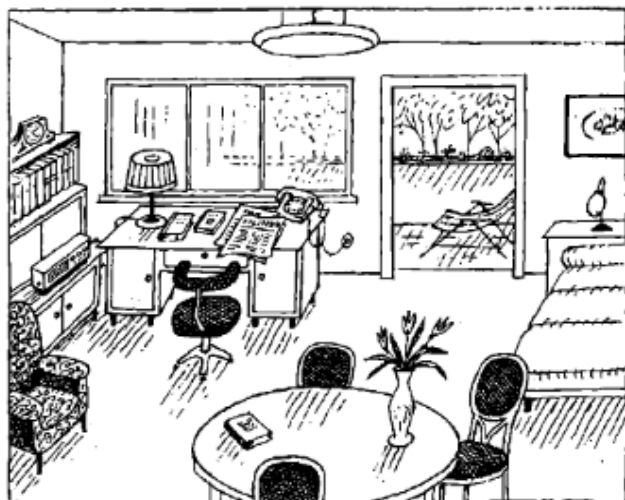

A: A co tam stoi?

B: To jest nowe biurko. Tu stoi lampa, leżą książki i gazety. Jest tu także radio. A tam jest okno i balkon.

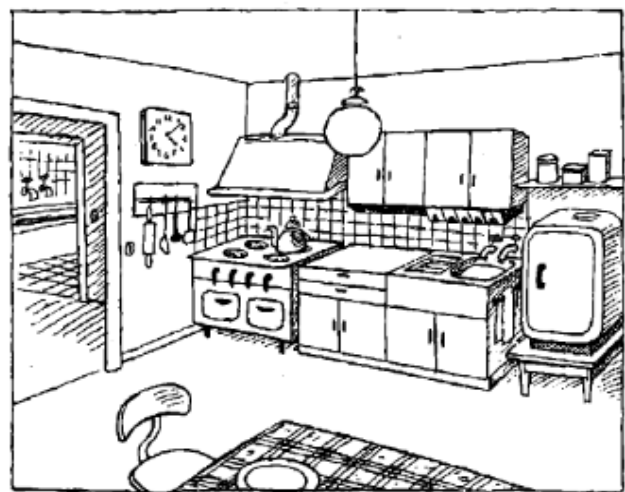
A: Czy pan Nowak tu pracuje?

B: Tak, tu pracuje i odpoczywa.

A: A to co?

B: To kuchnia. Jest tutaj mała lodówka, są także białe szafki kuchenne.

A: A co jest tam?

B: Tam jest łazienka i toaleta.

A: A tam?

B: Pokój pani Nowak i pokój syna.

A: To mieszkanie jest bardzo ładne i wygodne.

Słowniczek

balkon	lustro	stoi
biał/y ~a, ~e	łazienka	stół
biurko	mał/y, ~a, ~e	szafa
duż/y, ~a, ~e	mieszka	szafka
fotel	mieszkanie	ściana
gazeta	now/y, ~a, ~e	także
jak?	odpoczywa	tam
krzesło	okno	tapczan
książka	pokój	toaleta
kuchenn/y, ~a, ~e	pracuje	tu
kuchnia	przedpokój	wisi
lampa	radio	wygodn/y, ~a, ~e
leżą	są	
lodówka	słoneczn/y, ~a, ~e	

Plansza 1

MIESZKANIE

balkon	podłoga
drzwi	POKÓJ
KUCHNIA	PRZEDPOKÓJ
łazienka	sufit
okno	ściana
	toaleta

KUCHNIA	POKÓJ	PRZEDPOKÓJ
kran	biurko	lustro
kuchenka	fotel	stolik
lodówka	krzesło	szafa
półka	lampa	walizka
szafka	radio	wieszak
	stół	
	tapczan	
	telefon	
	telewizor	
	zegar	

5

Gdzie mieszka pan Nowak?

Mamy adres pana Nowaka: ulica Prosta dwa, parter, mieszkanie numer jeden.

Pan Nowak mieszka w centrum. Ulica Prosta jest bardzo ładna: szeroka i spokojna. Rosną tu drzewa i są duże, zielone trawniki. Niedaleko jest piękny park – Ogród Saski.

fol. B. Miedza

Dom numer dwa to wysoki, długi, nowy blok. Otwieramy drzwi. Na prawo jest winda, na lewo schody. A tu mieszkanie numer jeden, tabliczka:

Lech Nowak

i dzwonek. Dzwonimy. Otwiera wysoki, przystojny pan.

- Dzień dobry! Czy pan doktor Nowak?
- Dzień dobry! Tak, to ja.
- Mamy dla pana list: proszę!

Pan

Dr Lech Nowak

Warszawa

ul. Prosta 2 m. 1

przez grzeczność

- Dziękuję bardzo!
- Do widzenia!
- Do widzenia!

Wychodzimy. Teraz mamy wolny czas. Idziemy na spacer. Ogród Saski jest niedaleko.

Słowniczek

adres	grzeczność	prost/y, ~a, ~e
blok	idziemy	proszę
centrum	ja	rosną
czas	jeden	schody
daleko	list	spacer
dla (+ Gen. - dla pana)	mamy	spokojn/y, ~a, ~e
doktor	na lewo	szero/ki, ~ka, ~kie
do widzenia	na prawo	tabliczka
drzewo	niedaleko	tawnik
drzwi	numer	ul. = ulica (<i>skrót stosowany przy adresowaniu listów</i>)
dwa	ogród	w
dzień dobry	Ogród Saski	winda
dziękuję	otwiera	woln/y, ~a, ~e
dzwonek	park	zielon/y, ~a, ~e
dzwonimy	parter	
gdzie?	piękn/y, ~a, ~e	

Związki frazeologiczne

mam czas
przez grzeczność
wolny czas

6

Kim jest ten pan?

- A: Kim jest pan Kowalski?
 B: Pan Kowalski jest inżynierem.
 A: A kim jest pan Nowak?
 B: Pan Nowak jest lekarzem.
 A: Kto to jest?
 B: To jest pani Anna. Pani Anna jest mężatką. Jest żoną pana Jana.
 A: Kim jest pani Anna?
 B: Jest dentystką.
 A: A kto to jest?
 B: To jest pani Danuta Nowak.
 A: To pan Nowak jest żonaty?
 B: Tak, jest żonaty. Pani Danuta jest żoną pana Nowaka. Pani Nowak jest nauczycielką.

Hotel · Recepcja

fot. W. Rozmysłowicz

- A: Jak się pan nazywa?
 B: Nazywam się Nowak.

- A: Już piszę: nazwisko – Nowak. A jak ma pan na imię?
 B: Mam na imię Lech.
 A: Jaki jest pana zawód?
 B: Jestem lekarzem.
 A: Stan cywilny?
 B: Żonaty.
 A: Narodowość?
 B: Jestem Polakiem.
 A: Obywatelstwo?
 B: Polskie.
 A: Miejsce zamieszkania?
 B: Warszawa, ulica Prosta dwa, mieszkania jeden.

Słowniczek

dentystka	narodowość	Polka
hotel	nauczycielka	pols/ki, -ka, -kie
imię	nazwisko	recepcja
inżynier	nazywa się	zawód
mężatka	obywatelstwo	żonaty
miejsce	Polak	

Związki frazeologiczne

- ma na imię
 miejsce zamieszkania
 stan cywilny

Plansza 2

ZAWODY I FUNKCJE

aktor	kierowca	nauczyciel	rolnik
aktorka	lekarka	nauczycielka	student
artysta	lekarz	ogrodniczka	studentka
artystka	lektor	ogrodnik	śpiewaczka
dentysta	lektorka	pisarka	śpiewak
dentystka	lotnik	pisarz	urzędniczka
górnik	malarka	robotnica	urzędnik
inżynier	malarz	robotnik	

Plansza 3

NAZWY NARODOWOŚCI

Amerikanin – Amerykanka	Kubańczyk – Kubanka
Anglik – Angielka	Murzyn – Murzynka
Arab – Arabka	Niemiec – Niemka
Belg – Belgijka	Norweg – Norweżka
Bułgar – Bułgarka	Połąk – Polka
Chińczyk – Chinka	Portugalczyk – Portugalka
Czech – Czeszka	Rosjanin – Rosjanka
Duńczyk – Dunka	Rumun – Rumunka
Fin – Finka	Słowak – Słowaczka
Francuz – Francuzka	Szkot – Szkotka
Hindus – Hinduska	Szwajcar – Szwajcarka
Hiszpan – Hiszpanka	Szwed – Szwedka
Holender – Holenderka	Węgier – Węgierka
Irlandczyk – Irlandka	Włoch – Włoszka
Japończyk – Japonka	Żyd – Żydówka
Jugosłowianin – Jugosłowianka	

7

Rodzina

ojciec + matka = rodzice
syn + córka = dzieci
mąż + żona = małżeństwo
brat + siostra = rodzeństwo

Państwo Nowakowie są małżeństwem. Pani Danuta jest żoną pana Lecha. Jest także matką Jurka i Kasi.

Jurek jest bratem Kasi, a Kasia siostrą Jurka. Jurek i Kasia są rodzeństwem. Ojciec Kasi i Jurka jest lekarzem, a matka nauczycielką. Kasia jest jeszcze mała i jest uczennicą. Jurek jest już duży i jest studentem.

Kasia jest koleżanką Jacka. Jacek jest synem pani Anny i pana Jana. Pan Jan Kowalski jest mężem pani Anny i ojcem Jacka. Jacek jest jeszcze uczniem. Jest kolegą Kasi.

Słowniczek

brat	małżeństwo	rodzice
córka	matka	rodzina
dziecko (lm. dzieci)	mąż	siostra
jeszcze	ojciec	student
kolega	państwo	uczennica
koleżanka	rodzeństwo	uczeń

Stare fotografie

Cała rodzina ogląda stare fotografie.

Jurek: Kto to jest?

Pani Nowakowa: To mój ojciec, a wasz dziadek.

Kasia: A kim był nasz dziadek?

Pani Nowakowa: Inżynierem.

Kasia: A to kto?

Pani Nowakowa: Ten pan z wąsami?

Kasia: Nie, tamten z brodą.

Pani Nowakowa: To wasz ojciec.

Pan Nowak: Byłem wtedy studentem.

Jurek: Kto to?

Pan Nowak: To moja matka.

Kasia: Nasza babcia? Jaka ładna!

Pan Nowak: Tak. Była wtedy młoda. A to moja siostra.

Kasia: Nasza ciotka?

Jurek: Tak, twoja kochana ciocia Ewa.

Kasia: A ten wysoki młody człowiek?

Pani Nowakowa: To mój brat, a wasz wuj.

Jurek: Chyba znam z widzenia tę dziewczynę.

Kasia: Tę tęgą brunetkę?

Jurek: Nie, tę szczupłą blondynkę.

Pan Nowak: Tę blondynkę znasz nie tylko z widzenia, ale i osobiście.

Kasia: To pewnie mama?

Pani Nowakowa: Byłam wtedy uczennicą liceum.

Słowniczek

babcia	ciocia	pewnie
blondyn	ciotka	szczupł/y, ~a, ~e
blondynka	człowiek	tę/gi, ~ga, ~gie
broda	dziadek	twój, twoja, twoje
brunet	dziewczyna	wasz, -a, -e
brunetka	fotografia	wąs (<i>lm.</i> wąsy)
był	kochan/y, ~a, ~e	wtedy
była	liceum	wuj
byłam	mama	wujek
byłem	mój, moja, moje	zna
cał/y, ~a, ~e	nasz, -a, -e	znam
chyba	nie tylko..., ale i...	znasz

Związki frazeologiczne

młody człowiek
znam osobiście
znam z widzenia

9

Pani Kowalska robi zakupy

Pani Kowalska idzie do sklepu spożywczego po zakupy. Co kupuje pani Kowalska na śniadanie? Kupuje: mleko, cukier, chleb, bułki, masło, jajka.

A co na obiad? – Kartofle, pomidory, ryż, sałatę i śmietanę. Pani Kowalska idzie też do sklepu mięsnego po mięso i po kielbasę na kolację.

Wraca do domu. Spotyka panią Danutę:

- Dzień dobry, pani Danuto!
- Dzień dobry pani.
- Dokąd pani idzie?
- Idę do pracy.
- A ja do domu. Mąż czeka na śniadanie. Do widzenia!
- Do widzenia.

Słowniczek

bułka	kartofel (<i>lm.</i> kartofle)	praca
chleb	kielbasa	ryż
cukier	kolacja	sałata
czeka	masło	sklep
do (+ <i>Gen.</i> – do sklepu)	mięsn/y, ~a, ~o	spotyka
dokąd?	mięso	spożywcz/y, ~a, ~e
dom	mleko	śmietana
idę	obiad	śniadanie
ja	po (+ <i>Acc.</i> – po mięso)	wraca
jajko	pomidor	zakupy

Związki frazeologiczne

sklep mięsny
sklep spożywczy

Pani Kowalska jest dobrą gospodynią

Pani Kowalska przygotowuje śniadanie. Nakrywa stół obrusem. Na śniadanie jest kawa z mlekiem, są też bułki z masłem i jajecznica.

A co będzie na obiad?

Pani Kowalska gotuje zupę pomidorową z ryżem. Pan Kowalski bardzo lubi tę zupę. Na drugie danie będą kotlety, kartofle i sałata ze śmietaną. Pan Kowalski uważa, że zielona sałata jest smaczna i zdrowa. Na deser będzie kawa i ciastka z kremem.

A na kolację? Na kolację pani Kowalska robi kanapki z masłem i z szynką. Podaje herbatę z cytryną. Co jeszcze? – Aha, jeszcze owoce!

Słowniczek

aha!	gospodyni	obrus
będą	gotuje	owoc
będzie	herbata	podaje
ciastko	jajecznica	pomidorow/y, ~a, ~e
cytryna	kanapka	przygotowuje
danie	kawa	szynka
deser	kotlet	uważa
dobr/y, ~a, ~e	krem	z, ze (+ <i>Instr.</i>)
dru/gi, ~ga, ~gie	nakrywa	zupa
		że

Związki frazeologiczne

drugie danie

JARZYNY I POTRAWY

burak	jajecznica	marchew	sałata
cebula	kartofle	mięso	warzywa
fasola	kompot	ogórek	włoszczyzna
groch	kotlet	owoce	zupa

Plansza 5

NAKRYCIA

filiżanka	łyżka	talerz
kieliszek	nóż	talerz głęboki
kubek	spodek	talerz płytki
łyżeczka	szklanka	talerzyk
		widelec

11

Jurek ma dziewczynę

Jurek Nowak, syn pani Danuty i pana Leszka, jest studentem. Studiuje historię sztuki w Toruniu. Mieszka w domu akademickim. Szkolny kolega Jurka, Romek, studiuje prawo w Krakowie. Jurek pisze list do Romka:

List pierwszy

Maj

Mój drogi Romku!

Mam dziewczynę. Jest wspaniała! Ma na imię Zofia. Żenię się! Nie wierzysz? To poważna sprawa!

Zofia jest śliczna: jest wysoką blondynką (ty wiesz, że lubię tylko blondynki), ma krótkie i bardzo jasne włosy, jest bardzo zgrabna i ma długie, szczupłe nogi.

A jaka twarz! – rysy regularne, nos grecki, piękne zęby i usta, a oczy duże, niebieskie. Co jeszcze mogę dodać? Zofia jest elegancka, bardzo miła i ma przyjemny głos. Po prostu ideał! Po co się zastanawiać? Żenię się już! Na ślub oczywiście zapraszam. Dokładną datę podam jeszcze. Wiwat stan matżeński!

Serdecznie Cię pozdrawiam –

Twój Jurek

Słowniczek

data	niebies/ki, ~ka, ~kie	sztuka
długi, ~ga, ~gie	noga	śliczn/y, ~a, ~e
do (+ Gen.)	nos	ślub
do/dać (dk), ~dam, ~dasz	oko (lm. oczy)	Toruń
dokładn/y, ~a, ~e	oczywiście	twarz
drogi, ~ga, ~gie	pierwsz/y, ~a, ~e	ty (Acc. cię)
eleganc/ki, ~ka, ~kie	po co	tylko
głos	po/dać (dk), ~dam, ~dasz	usta
grecki, ~ka, ~kie	po prostu	w (+ Loc. – w domu)
historia	powin/y, ~a, ~e	wiedzieć, wiem, wiesz
ideał	pozdrawi/ać, ~am, ~asz	wierz/yć, ~ę, ~ysz
jasn/y, ~a, ~e	prawo	wiwał!
Kraków	przyjemn/y, ~a, ~e	włos
krót/ki, ~ka, ~kie	regularn/y, ~a, ~e	wspaniał/y, ~a, ~e
maj	rysy	zaprasza/ać, ~am, ~asz
matżeński	serdecznie	zastanawia/ać się, ~am, ~asz
mieć, mam, masz	sprawa	zab (lm. zęby)
mi/y, ~a, ~e	studi/ować, ~uję, ~ujesz	żeni/ć się, ~ę, ~sz
móc, mogę, możesz	szkolny	

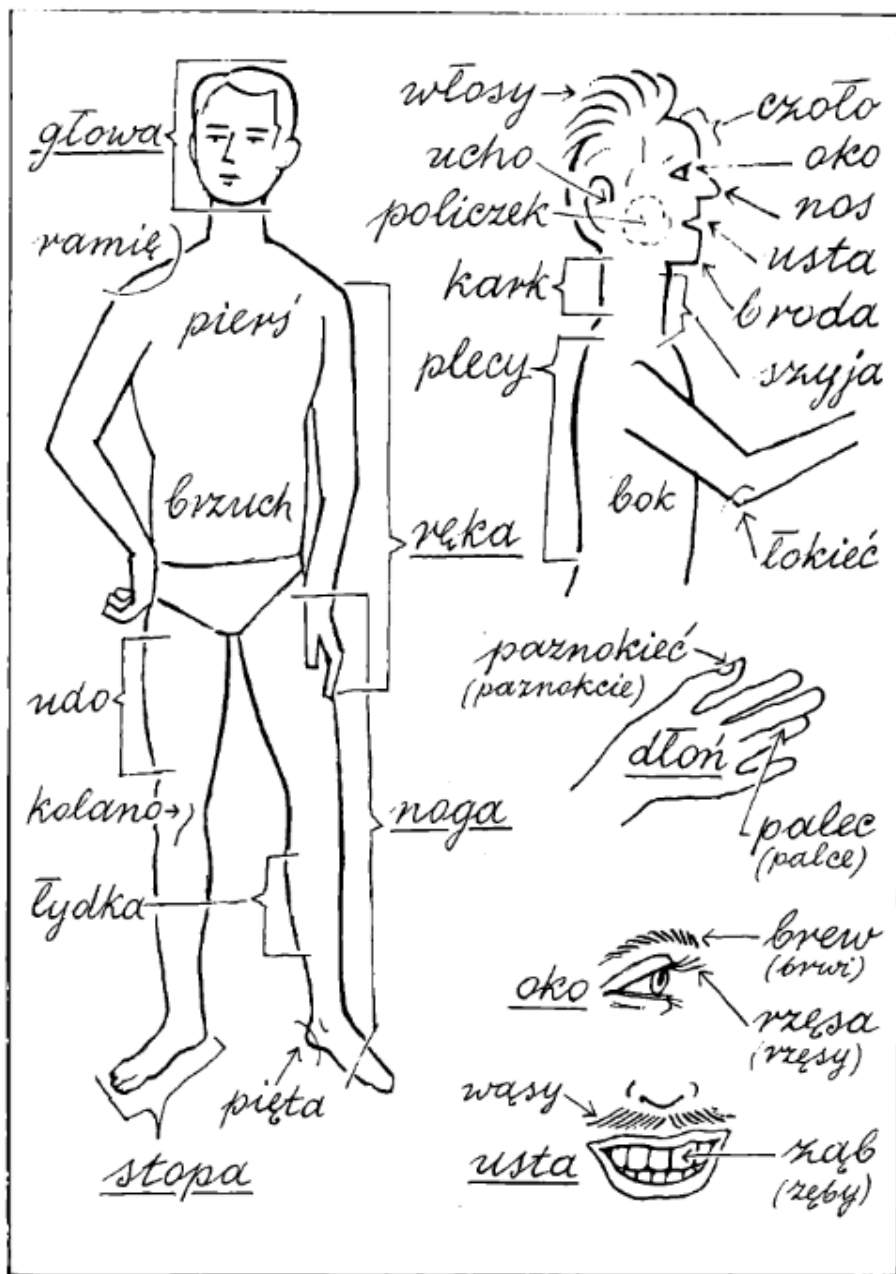
Związki frazeologiczne

dom akademicki
stan matżeński

Plansza 6

CZĘŚCI CIAŁA

bok	łydka	ramię (lm. ramiona)
brew (lm. brwi)	noga	ręka (lm. ręce)
broda	nos	ręsa (lm. rzesy)
brzuch	oko (lm. oczy)	stopa
czoło	palec (lm. palce)	szyja
dłoń	paznokieć (lm. paznokcie)	ucho (lm. uszy)
głowa	pięść	udo
kark	pięta	usta
kolano	plecy	wąsy
lokcie	policzek (lm. policzki)	włosy
		zab (lm. zęby)

12

Drugi list Jurka

Listopad

Kochany Romku!

Pytasz, kiedy mój ślub. Sprawa już jest nieaktualna. Wiesz, że jestem rozsądnym człowiekiem i nic nie robię pośpiesznie. Niestety, Zofia nie nadaje się na żonę. Ma trudny charakter. Mówi za dużo, a słuchać nie lubi. Uważa, że zawsze ma rację. Poza tym ma chyba dwie lewe ręce, bo nic nie umie gotować. A ja lubię smacznie jeść. Urodę ma też przeciętną: blondynka (wiesz dobrze, że lubię brunetki), włosy rzadkie, nogi chude. Głowa za mała, szyja za krótka, nos za duży i oczy bezbarwne. Co tu zresztą można dodać? Sprawa jest jasna: ja zostaję nadal kawalerem, a Zofia – panną. Wiwat wolny stan!

Serdeczne pozdrowienia przesyła

Jurek

Słowniczek

aktualn/y, ~a, ~e
 bezbarwn/y, ~a, ~e
 charakter
 chud/y, ~a, ~e
 dobrze
 dużo
 dwa, dwie
 głowa
 got/ować, ~uję, ~ujesz
 jeść
 kawaler
 kiedy
 lew/y, ~a, ~e
 listopad

można (+ Inf.)
 nad/awać się, ~aję, ~ajesz
 nadal
 nic
 nieaktualn/y, ~a, ~e
 niestety
 panna
 pośpiesznie
 poza tym
 pozdrowienia
 przeciętn/y, ~a, ~e
 przesył/ać, ~am, ~asz
 pyt/ać, ~am, ~asz
 racja

ręce
 rozsądn/y, ~a, ~e
 rząd/ki, ~ka, ~kie
 serdeczn/y, ~a, ~e
 smacznie
 szyja
 trudn/y, ~a, ~e
 umieć, umiem, umiesz
 uroda
 za (dużo), za (duży)
 zawsze
 zosta/wać, ~ję, ~jesz
 zresztą
 zupełnie

Związki frazeologiczne

mieć dwie lewe ręce
 mieć rację
 wolny stan

Miłość

Wciąż rozmyślasz. Uparcie i skrycie.
Patrzysz w okno i smutek masz w oku...
Przecież mnie kochasz nad życie?
Sam mówiłeś przeszłego roku...

Śmiejesz się, lecz coś tkwi poza tem.
Patrzysz w niebo, na rzeźby obłoków...
Przecież ja jestem niebem i światem?
Sam mówiłeś przeszłego roku...

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Słowniczek

coś	oko (<i>Im. oczy</i>)	sam, sama, samo
koch/ać, ~am, ~asz	patrz/eć, ~ę, ~ysz	skrycie
lecz	poza tem (tem – <i>dawna forma, dziś: poza tym</i>)	smutek
miłość	przecież	śmi/ać się, ~eję, ~ejesz
mnie (<i>Acc. zaimka osobowego ja</i>)	przeszł/y, ~a, ~e	świat
nad	rok	tkwić, tkwię, tkwisz
niebo	rozmyśl/ać, ~am, ~asz	uparcie
obłok	rzeźba	w (+ <i>Acc.</i> – w okno)
		życie

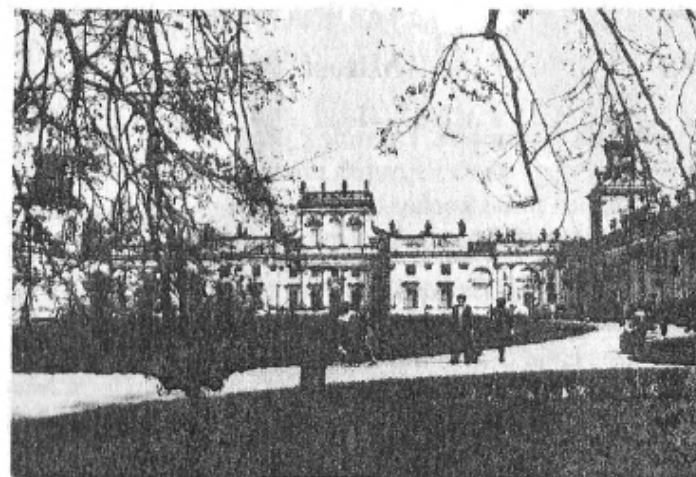
13

Jedziemy na wycieczkę

Niedzielę spędzamy zawsze na świeżym powietrzu. Dziś jedziemy do Wilanowa. Idziemy na przystanek i czekamy na autobus. Czekamy krótko. Autobus już jedzie.

W autobusie jest tłok. Jedziemy niezbyt długo. Wsiadamy w Wilanowie na ostatnim przystanku i zastanawiamy się, co robić dalej.

Szybko decydujemy: najpierw idziemy na kawę i odpoczywamy po podróży. Potem idziemy zwiedzać barokowy pałac króla Jana Sobies-

fol. A Rybczyński

kiego. Pałac pochodzi z drugiej połowy siedemnastego wieku. Wchodzimy do pałacu. Oglądamy wspaniałe komnaty, zabytkowe meble i galerię portretu staropolskiego.

Wreszcie wychodzimy z pałacu i idziemy do parku. Spacerujemy po alejkach.

Wieczorem wracamy do domu. Wychodzimy z parku i idziemy na przystanek. Wsiadamy do autobusu i jedziemy.

Słowniczek

alejka	odpoczyw/ać, ~am, ~asz	spędz/ać, ~am, ~asz
barokow/y, ~a, ~e	ostatni, -a, -e	staropols/ki, ~ka, ~kie
dalej	pałac	szybko
decyd/ować, ~uję, ~ujesz	po (+ <i>Loc.</i> – po alejkach)	śwież/y, ~a, ~e
długo	po (podróż)	tłok
dziś	pocho/dzić, ~dzą, ~dzisz	wieczorem
galeria	podróż	wiek
iść, idę, idziesz	połowa	wreszcie
jechać, jadę, jedziesz	portret	wsiad/ać, ~am, ~asz
komnata	potem	wycieczka
krótko	powietrze	wsiad/ać, ~am, ~asz
meble	przystanek	z (+ <i>Gen.</i> – z pałacu)
najpierw	siedemnast/y, ~a, ~e	zabytkow/y, ~a, ~e
niedziela	Sobieski	zaczyn/ać, ~am, ~asz
niezbyt	spacer/ować, ~uję, ~ujesz	zwiedz/ać, ~am, ~asz

Związki frazeologiczne

świeże powietrze

14

U lekarza

Do gabinetu pana Leszka Nowaka przychodzi pacjent.

Pacjent: Dzień dobry, panie doktorze.

Lekarz: Dzień dobry panu. Jak się pan czuje?

P.: Niedobrze. Chyba jestem chory.

L.: Nie wygląda pan źle. Przeciwnie, wygląda pan bardzo dobrze.

P.: Nie jestem jednak zdrowy.

L.: Ma pan temperaturę?

P.: Nie. Nie mam temperatury.

L.: Puls ma pan normalny. A co panu dolega? Czy ma pan apetyt?

P.: Nie mam apetytu. I nie mogę spać wieczorem.

L.: Czy często boli pana głowa?

P.: Nie. Bardzo rzadko.

L.: A żołądek?

P.: Też nie.

L.: A co pana boli? Serce? Wątroba? Gardło?

P.: Nic nie boli. Ale nie czuję się dobrze. Nie mam apetytu.

L.: A ile razy dziennie pan jada?

P.: Jem: śniadanie, drugie śniadanie, obiad, podwieczorek i kolację. Tylko pięć razy.

L.: Aż pięć? To dużo. A czy zawsze chodzi pan spać wcześniej?

P.: Zwykle oglądam cały program telewizyjny, jem kolację i idę spać.

L.: A kiedy pan wstaje?

P.: Nie lubię wstawać wcześniej. Lubię długo spać. Rano śpię bardzo dobrze.

L.: Już wiem, jak pana leczyć. Za długo ogląda pan telewizję i za długo śpi. Za dużo pan waży, bo za często pan je. Wystarczy śniadanie, obiad

i kolacja – trzy posiłki dziennie. Proszę wcześniej jeść kolację i potem chodzić na długie spacery. Zapisuję panu lekarstwo. Recepta:

Słowniczek

apetyt	pacjent	telewizja
aż (<i>partykuła</i>)	pięć	telewizyjny/y, ~a, ~e
boleć, 3. os. boli	podwieczorek	temperatura
cho/dzić, ~dzą, ~dzisz	posiłek	trzy
często	program	u (+ <i>Gen.</i> – u lekarza)
czuć się, czuję się,	przeciwnie	waż/yć, ~ę, ~ysz
czujesz się	prycho/dzić, ~dzą, ~dzisz	wątroba
dolegać, 3. os. dolega	puls	wcześniej
drugi	rano	woda
dziennie	raz	wst/awać, ~ają, ~ajesz
gabinet	recepta	wygląd/ać, ~am, ~asz
ile	ruch	wystarczyć, 3. os. wystarczy
jad/ać, ~am, ~asz	rzadko	zaraz
jednak	serce	zwykle
lecz/yć, ~ę, ~ysz	słońce	źle
niedobrze	spać, śpię, śpisz	żołądek
normalny/y, ~a, ~e	śniadanie	

Związki frazeologiczne

chodzić (chodzę) spać
co panu (pani) dolega?
drugie śniadanie
ile razy?
iść (idę) spać
jak się pan (pani) czuje?
mieć apetyt
mieć temperaturę

15

Żaba

Pewna żaba
Była słaba,
Więc przychodzi do doktora
I powiada, że jest chora.
Doktor włożył okulary,
Bo już był cokolwiek stary,
Potem ją dokładnie zbadał,
No, i wreszcie tak powiada:

„Pani zanedto się poci,
Niech pani unika wilgoci,
Niech pani się czasem nie kąpie,
Niech pani nie siada przy pompie,
Niech pani deszczu unika,
Niech pani nie pływa w strumykach,
Niech pani wody nie pija,
Niech pani kałuże omija,
Niech pani nie myje się z rana,

Niech pani, pani kochana,
Na siebie chucha i dmucha,
Bo pani musi być sucha!”
Wraca żaba od doktora,
Myśli sobie „Jestem chora,
A doktora chora słucha,
Mam być sucha – będę sucha!”
Leczyła się żaba, leczyła,
Suszyła się długo, suszyła,
Aż wyschła tak, że po troszku
Została z niej garstka proszku...

Jan Brzechwa

Słowniczek

aż (<i>spójnik</i>)	myśleć, myślę, myślisz	strumyk
być	niech	such/y, ~ a, ~ e
chuch/ać, ~ am, ~ asz	no	susz/yć się, ~ ę, ~ ysz
cokolwiek	okulary	unik/ać, ~ am, ~ asz
czasem	pewien, pewna, pewne	wilgoć
deszcz	plyw/ać ~ am, ~ asz	włoż/yć, ~ ę, ~ ysz
dmuch/ać, ~ am, ~ asz	pocić się, pocę się, pocisz się	wysch/nąć, ~ nę, ~ niesz
dokładnie	pompa	zanadto
garstka	powiad/ać, ~ am, ~ asz	zbad/ać, ~ am, ~ asz
ją (<i>Acc. zaimka os. r.ż. ona</i>)	przy (+ <i>Loc.</i> – przy pompie)	z niej (<i>z + Gen. zaimka os. r.ż. ona</i>)
kałuża	siad/ać, ~ am, ~ asz	zost/ać, ~ anę, ~ aniesz
kąpać się, kąpię się, kąpiesz się	siebie, sobie	z rana
musieć, muszę, musisz	słab/y, ~ a, ~ e	żaba
myć się, myję się, myjesz się	śluch/ać, ~ am, ~ asz	

Związki frazeologiczne

chuchać i dmuchać na siebie
po troszku

16

W restauracji

Pan Nowak je obiad w restauracji. Siada przy wolnym stoliku. Zamawia zupę owocową, drugie danie i kompot. Kelner podaje zupę.

– Nie mogę jeść tej zupy – mówi pan Nowak.

Kelner zabiera talerz i po chwili przynosi inną zupę, ogórkową.

– Nie mogę jeść zupy – powtarza pan Nowak.

– Dlaczego? Nie lubi pan zupy? – pyta kelner.

– Lubię zupę, ale nie mam łyżki – odpowiada pan Nowak.

Po chwili pan Nowak woła znów kelnera:

– Proszę pana, w zupie jest mucha!

Kelner wyjmuje muchę z zupy.

– Już nie ma muchy, proszę pana!

– Gdzie jest kierownik? Proszę zawołać kierownika! – denerwuje się pan Nowak.

– Nie ma kierownika, jada obiady w domu – odpowiada kelner.

*

– Dlaczego Kain zabił Abła?

– Bo Abel opowiadał stare dowcipy...

Słowniczek

chwila, po chwili
denerw/ować się, ~ uję,
~ ujesz
dowcip
inn/y, ~ a, ~ e
kelner
kierownik
kompot
łyżka

mucha
nie ma
odpowiad/ać, ~ am, ~ asz
ogórkow/y, ~ a, ~ e
opowiad/ać, ~ am, ~ asz
owocow/y, ~ a, ~ e
powtarz/ać, ~ am, ~ asz
przy/nosić, ~ noszę, ~ nosisz
restauracja

stolik
talerz
woł/ać, ~ am, ~ asz
wyjm/ować, ~ uję, ~ ujesz
zabier/ać, ~ am, ~ asz
zabić (dk), zabiję, zabijesz
zamawi/ać, ~ am, ~ asz
zawoł/ać (dk) ~ am, ~ asz
znów

17

Sąsiad i sąsiadka

Pani Kowalska: Czy znasz już naszego nowego sąsiada?

Pan Kowalski: Nie znam go jeszcze. Mieszka tu od niedawna. Dlaczego pytasz?

Pani: To dziwny człowiek.

Pan: Dlaczego dziwny?

Pani: Zawsze roztargniony. Spotykam go często, kiedy jedziemy windą, ale nigdy mi się nie kłania.

Pan: Pewnie jest zaspany.

Pani: Może być zaspany rano, ale wieczorem?

Pan: Podobno on codziennie wraca po południu z biura i przez cały wieczór śpi.

Pani: Codziennie?

Pan: Prawie codziennie. Bardzo lubi spać.

Pani: Skąd wiesz?

Pan: Tak mówi sąsiadka.

Pani: Nie znam jej. A skąd ona wie?

Pan: Ona wie wszystko.

Pani: Naszego sąsiada nie znasz, ale sąsiadkę znasz już bardzo dobrze.

Pan: Zawsze ją spotykam przed naszymi drzwiami, kiedy wychodzę z domu!

Słowniczek

biuro
codziennie
dziwn/y, ~ a, ~ e
kłani/ać się, ~ am, ~ asz
może być
nigdy
od (+ Gen.)

od niedawna
on, ona, ono
podobno
południe
po południu
przed (drzwiami)
przez (cały wieczór)

roztargnion/y, ~ a, ~ e
sąsiad
sąsiadka
skąd?
wszystko
zaspan/y, ~ a, ~ e

18

Chcę być jedynaczką

Rozmowa Jacka Kowalskiego z Kasią Nowakówną

Jacek: Czy masz rodzeństwo?

Kasia: Mam brata, ale nie mam siostry.

Jacek: A ja nie mam ani brata, ani siostry.

Kasia: Nie masz rodzeństwa? Tobie to dobrze. Jesteś jedynakiem.

Jacek: Wcale nie jest mi dobrze. Mój tatuś uważa, że dobrze jest mieć córkę. Nie ma córki, więc myśli, że córki są posłuszne, grzeczne, a z synami jest ciągle kłopot.

Kasia: A co na to mówi twoja mama?

Jacek: Moja mama twierdzi, że mężczyzna jest jak dziecko – sam nie wie, czego chce.

Kasia: Twoja mama nie ma racji! Jestem jeszcze dzieckiem, a już wiem, czego chcę: chcę być jedynaczką!

Jacek: Nie możesz być jedynaczką – masz już brata.

Kasia: Mogę, ale muszę poczekać – mój brat jest już dorosły – ożeni się z jakąś młodą kobietą, wyprowadzi się z domu, a ja będę jedynaczką.

Słowniczek

ani
chcieć, choć, chcesz
ciągle
dorosł/y ~ a, ~ e
dziecko (*im. dzieci*)
grzeczny/y, ~ a, ~ e
jedynaczka

jedynak
kłopot
kobieta
mężczyzna
ożenić się (*dk*), ~ ę, ~ sz
poczek/ać (*dk*), ~ am, ~ asz
posłuszny/y, ~ a, ~ e

rozmowa
sam, sama, samo
tatuś
twierdzić, ~ dzę, ~ dzisz
wcale
więc
wyprowadzić się (*dk*),
dzą, ~ dzisz

Związki frazeologiczne

co na to (mówi mama)
sam (sama, samo) nie wie

19

Jacek i Kasia w szkole

Na lekcji gramatyki nauczyciel tłumaczy:

- Kiedy mówię:
dzisiaj pracuję – to jest czas teraźniejszy,
wczoraj pracowałem – czas przeszły,
jutro będę pracować – czas przyszły.

Potem pyta Jacka:

- Kiedy mówię:
myjemy, wyjecie, oni jedzą – to jaki to czas, Jacku?

Jacek odpowiada:

- To pora obiadowa, proszę pana.

*

Nauczycielka mówi na lekcji o porach roku, o zmianach pogody:

- W lecie niebo jest pogodne, często świeci słońce. Latem jest ciepło, a nawet gorąco. Dzień jest długi. Jesienią niebo jest pochmurne, często pada deszcz, wieje chłodny wiatr. Na jesieni jest zimno. Zimą pada śnieg. Jest mróz. W zimie dni są krótkie. Na wiosnę robi się znów ciepło. Wiosną wszystko budzi się do życia.

Potem pyta Kasię:

- Kasiu, co widzimy nad głową w pogodny dzień?
- Słońce i niebo – odpowiada Kasia.
- A w dzień deszczowy?
- Parasol, proszę pani.

Słowniczek

budzić się, budzę się,
budzisz się
chłodno
chłodny/y, ~ a, ~ e
ciepło
ciepl/y, ~ a, ~ e
deszczowy/y, ~ a, ~ e

gorąco
gorący/y, ~ a, ~ e
gramatyka
jesień
jutro
lato
lekcja

mróz
my
nawet
obiadowy/y, ~ a, ~ e
oni
pad/ać, ~ am, ~ asz
parasol

pochmurny, ~ a, ~ e
pogoda
pogodny, ~ a, ~ e
potni
prac/ować, ~ uję, ~ ujesz
przyszły, ~ a, ~ e

śnieg
świe/cić, ~ cę, ~ cisz
teraźniejszy, ~ a, ~ e
tłumacz/yć, ~ ę, ~ ysz
wczoraj
wiał, 3. os. wieje

wiatr
widzieć, widzę, widzisz
wiosna
wy
zima
zimny, ~ a, ~ e
zmiana

Związki frazeologiczne

pada deszcz
pada śnieg
robi się ciepło (zimno, gorąco)

Wiersz 2

Kochać i tracić

Kochać i tracić, pragnąć i żałować,
Padać boleśnie i znów się podnosić,
Krzyczeć tęsknocie „Precz!” i błagać „Prowadź!”
Oto jest życie: nic, a jakże dosyć...

Zbiegać za jednym klejnotem pustynie,
Iść w toń za perłą o cudu urodzie,
Ażeby po nas zostały jedynie
Ślady na piasku i kręgi na wodzie.

Leopold Staff

Słowniczek

ażeby
błag/ać, ~ am, ~ asz
boleśnie
cud
dosyć
jakże
jedynie
klejnot
krąg

krzycz/eć, ~ ę, ~ ysz
oto
perła
piasek
podn/osić się, ~ oszę,
~ osisz
prag/nąć, ~ nę, ~ niesz
precz!
prowa/dzić, ~ dzę, ~ dzisz

pustynia
śląd
tęsknota
toń
tra/cić, ~ cę, ~ cisz
za (+ Instr.)
zbieg/ać, ~ am, ~ asz
znów
żał/ować, ~ uję, ~ ujesz

20 Kiosk „Ruchu”

– Nie mam już zapalek – mówi pani Nowakowa do męża. – Czy możesz pójść do kiosku? Kup mi też mydło toaletowe i proszki od bólu głowy.

Leszek Nowak wzdycha, bierze pieniądze, wychodzi z domu i idzie do kiosku „Ruchu”.

– Co dla pana? – pyta sprzedawca.
– Proszę o pudełko zapalek i gazetę – mówi pan Nowak.
– Proszę. – Sprzedawca liczy: – Zapalki – osiemdziesiąt groszy, gazeta – złotówkę, razem – złoty osiemdziesiąt. Czy coś jeszcze?
– Są jakieś tygodniki?
– Oczywiście. Jest „Kultura”, „Literatura”, „Polityka”.
– To poproszę „Politykę”. I jeszcze proszę mi dać mydło toaletowe dla żony, proszki od bólu głowy i dwa znaczki pocztowe.
– Jakie znaczki?

- Na list krajowy, po dwa pięćdziesiąt. I jeszcze jeden znaczek za cztery złote, na list zagraniczny.

- To wszystko?

- Chyba tak.

- A papierosów pan nie bierze?

- Nie, dziękuję. Żona jeszcze ma, a ja nie palę. Ile płacę?

- Chwileczkę, zaraz, muszę policzyć... Dwadzieścia trzy złote.

Pan Nowak podaje banknot stużłotowy.

- Nie ma pan drobnych? - pyta sprzedawca.

- Niestety, nie, bardzo mi przykro - odpowiada Nowak.

Sprzedawca bierze banknot i wydaje resztę bilonem. Leszek bierze zakupy i wraca do domu.

Słowniczek

banknot

bilon

ból

brać, biorę, bierzesz

chwileczkę

dać, dam, dasz

drobne

grosz

jakiś, jakaś, jakieś

kiosk

krajow/y, ~ a, ~ e

kultura

kupić, kupię, kupisz

licz/yć, ~ ę, ~ ysz

literatura

mydło

pa/lić, ~ lę, ~ lisz

papieros

pieniądze

pocztow/y, ~ a, ~ e

policz/yć (dk), ~ ę, ~ ysz

polityka

popr/osić (dk), ~ oszę,

~ osisz

pójść, pójdę, pójdiesz

prosić, proszę, prosisz

proszek

pudełko

razem

reszta

„Ruch”

sprzedawca

stużłotow/y, ~ a, ~ e

to (wynikowe)

toaletow/y, ~ a, ~ e

tygodnik

wy/dawać, ~ daję, ~ dajesz

wzdych/ać, ~ am, ~ asz

za (4 zł)

zagraniczn/y, ~ a, ~ e

zapalki

złotówka, złoty

znaczek

Związki frazeologiczne

bardzo mi przykro

mydło toaletowe

proszek (proszki) od bólu głowy

złoty osiemdziesiąt

U w a g a: w podręczniku podaje się ceny towarów z lat siedemdziesiątych.

LICZEBNIKI GŁÓWNE

0 – zero	13 – trzynaście	80 – osiemdziesiąt
1 – jeden	14 – czternaście	90 – dziewięćdziesiąt
2 – dwa	15 – piętnaście	100 – sto
3 – trzy	16 – szesnaście	200 – dwieście
4 – cztery	17 – siedemnaście	300 – trzysta
5 – pięć	18 – osiemnaście	400 – czterysta
6 – sześć	19 – dziewiętnaście	500 – pięćset
7 – siedem	20 – dwadzieścia	600 – sześćset
8 – osiem	30 – trzydzieści	700 – siedemset
9 – dziewięć	40 – czterdzieści	800 – osiemset
10 – dziesięć	50 – pięćdziesiąt	900 – dziewięćset
11 – jedenaście	60 – sześćdziesiąt	1000 – tysiąc
12 – dwanaście	70 – siedemdziesiąt	1 000 000 – milion

21

W domu towarowym

Państwo Nowakowie wybierają się po zakupy. W domu towarowym „Wars” na parterze pan Nowak ogląda różne towary, a szczególnie konfekcję męską: koszule, swetry, krawaty, skarpety, parasole. Zwraca się do ekspedientki:

- Proszę pani, czy mogę obejrzeć tę koszulę w paski?

- Jaki rozmiar?

- 39 (trzydzieści dziewięć).

- Bardzo proszę.

- Ładna, prawda? - zwraca się pan Nowak do żony.

- A ile kosztuje taka koszula?

- 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych.

- To za drogo! - mówi pani Danuta.

Przy następnym stoisku panu Nowakowi podoba się krawat w grochy. Pani Danuta twierdzi, że krawat nie pasuje do marynarki pana Nowaka. Ten w kwiaty natomiast jest niegustowny.

Państwo Nowakowie przechodzą do domu towarowego „Sawa” z konfekcją damską. Pani Nowakowa zatrzymuje się przed stoiskiem z kapelusznami. Mierzy jeden kapelusz za drugim. Co chwila pyta męża:

– Jak ci się podobam w tym czerwonym kapeluszu? Czy mi do twarzy w kolorze zielonym?

Pan Nowak jest już trochę znudzony. Odpowiada:

– Wolę ten niebieski.

– Masz rację. Ma ładny fason i jest niedrogi. Proszę zapakować – mówi pani Danuta do ekspedientki.

– A ile on kosztuje? – pyta mąż.

– Tylko o 450 (czteryście pięćdziesiąt) złotych – odpowiada pani Danuta. – Jest bardzo tani.

Słowniczek

chwila
dłums/ki, ~ka, ~kie
drogi, ~ga, ~gie
drogo

ekspedientka
fason
grochy
gustowny, ~a, ~e

kapelusz
kolor
konfekcja
kosztować, 3. os. kosztuje

koszula
krawat
kwiat
marynarka
męski, ~ka, ~kie
mierzyć, ~ę, ~ysz
następny, ~a, ~e
natomiast
niegustowny, ~a, ~e
obejrzeć, ~ę, ~ysz
paski

pas/ować, ~uję, ~ujesz
podob/ać się, ~am, ~asz
prawda?
przecho/dzić, ~dzę, ~dziesz
rozmiar
skarpeta
skarpetka
stoisko
sweter
szczególnie
taki, taka, takie
tani, -a, -e
taniec
towar
towarów/y, ~a, ~e
wol/eć, ~ę, ~isz
wybier/ać się, ~am, ~asz
zapak/ować, ~uję, ~ujesz
zatrzym/ywać się, ~uję, ~ujesz
znudzony/y, ~a, ~e
zwrac/ać się, ~am, ~asz

Związki frazeologiczne

co chwila
jeden za drugim
komu do twarzy (w czym)
w grochy
w kwiaty
w paski

Plansza 8

UBIORY

beret	kamizelka	pantofel	spodnie
bielizna	kapelusz	plaszcz	spódnica
bluzka	kostium	pończocha	sukienka
but	koszula	rękawiczka	suknia
chustka	kożuch	rajstopy	sweter
czapka	kurtka	skarpeta	szalik
futro	marynarka	skarpetka	ubranie
garnitur	palto		

Plansza 9

KOLORY

biały	czerwony	niebieski	szary
brązowy	fioletowy	pomarańczowy	zielony
ciemnoniebieski	granatowy	różowy	złoty
czarny	jasnoróżowy	srebrny	żółty

22 Sześć kucharek

Było sobie sześć kucharek:
Jedna chuda jak sucharek,
jak buleczka pulchna druga,
trzecia jak makaron długa,
czwarta miała mleczną cerę
i lubiła kluski z serem,
piąta niby pączek tłusta
i jak ocet kwaśna szósta.

Pięć kucharek w mlecznym barze
miało przez nią kwaśne twarze,
bo nic nigdy nie robiła,
tylko ciągle się kłóciła:
z tą najpierwszą o kakao,
co na blachę wykypiało,
a z tą drugą – o talerze
i o każdą dziurkę w serze,
o ryż – z trzecią, o sól – z czwartą,
z piątą zaś – o bułkę tartą...

Wanda Chotomska

Słowniczek

bar	kló/cić się, ~cę, ~cisz	pulchn/y, ~a, ~e
blacha	kucharka	ser
buleczka	kucharz	sól
bułka	kwaśn/y, ~a, ~e	sucharek
cera	makaron	szóst/y, ~a, ~e
ciągle	mleczn/y, ~a, ~e	tart/y, ~a, ~e
czwart/y, ~a, ~e	najpierwszy	tłust/y, ~a, ~e
dru/gi, ~ga, ~gie	niby (spójnik porównawczy)	trzeci, -a, -e
dziura	ocet	tylko (przeciwstawne)
dziurka	pączek	wykipieć (dk), 3. os. wykipi
kakao	piąt/y, ~a, ~e	zaś
każd/y, ~a, ~e	pierwsz/y, ~a, ~e	
kluski	przez (+ Acc. – przez nią)	

Związki frazeologiczne

bar mleczny
bułka tarta
był sobie
nie ma co jeść

„Gdzie kucharek sześć, tam nie ma co jeść” – przysłowie

LICZEBNIKI PORZĄDKOWE

0. zerowy	13. trzynasty	80. osiemdziesiąty
1. pierwszy	14. czternasty	90. dziewięćdziesiąty
2. drugi	15. piętnasty	100. setny
3. trzeci	16. szesnasty	200. dwusetny
4. czwarty	17. siedemnasty	300. trzechsetny
5. piąty	18. osiemnasty	400. czterechsetny
6. szósty	19. dziewiętnasty	500. pięćsetny
7. siódmy	20. dwudziesty	600. sześćsetny
8. ósmy	30. trzydziesty	700. siedemsetny
9. dziewiąty	40. czterdziesty	800. osiemsetny
10. dziesiąty	50. pięćdziesiąty	900. dziewięćsetny
11. jedenasty	60. sześćdziesiąty	1000. tysięczny
12. dwunasty	70. siedemdziesiąty	1 000 000. milionowy

Dzień Jurka

Jurek Nowak nie mieszka z rodzicami. Jego rodzice mieszkają w Warszawie, a on studiuje historię sztuki w Toruniu. Mieszka w akademiku.

Codziennie wstaje wcześnie, o godzinie siódmej rano. Myje się, czesze się, ubiera się i idzie do stołówki na śniadanie. Pije mleko, je kanapki i wychodzi na uniwersytet.

fol. J. Tymński

Wykłady zaczynają się przed południem. W południe Jurek ma przerwę. Idzie na krótki spacer, a o drugiej je obiad. Po południu, około czwartej, ma ćwiczenia i lektorat języka łacińskiego. Zajęcia się kończą o wpół do ósmej.

Wieczorem, po kolacji, ogląda telewizję, uczy się albo czyta książkę. Zwykle kładzie się spać przed jedenastą.

Czasem spotyka się z Moniką. Monika jest niepunktualna i często spóźnia się na spotkania. Zawsze mówi, że jej zegarek źle chodzi. Jurek z Moniką chodzą razem do kina, do teatru i na koncerty. Czasami idą na dyskotekę trochę potańczyć. Potem Jurek odprowadza Monikę do domu i wraca do akademika późno, po godzinie jedenastej.

Słowniczek

akademik	lektorat	spotkanie
albo	łaciński/ki, ~ka, ~kie	spotyk/ać się, ~am, ~asz
czasami	na (+ <i>Acc.</i>)	spóźni/ać się, ~am, ~asz
czeszać się, czeszę się,	niepunktualn/y, ~a, ~e	stołówka
czeszysz się	o (+ <i>Loc.</i> - o godzinie)	tańcz/yć, ~ę, ~ysz
ćwiczenia	odprowadz/ać, ~am, ~asz	trochę
dyskoteka	około	ubier/ać się, ~am, ~asz
godzina	po południu	ucz/yć się, ~ę, ~ysz
jego, jej (<i>zaimki dzierżawcze</i>)	potać/yć, ~ę, ~ysz	w południe
język	późno	wykład
kła/ść się, ~dę, ~dziesz	przed południem	zajęcia
koncert	przerwa	zegarek
kończ/yć się, ~ę, ~ysz	punktualn/y, ~a, ~e	

Związki frazeologiczne

wpół do ...
zegarek chodzi (dobrze, źle)

Plansza II PORY DNIA

doba	
dzień	- w dzień
ranek	- rano, z rana
południe	- przed południem, w południe, po południu
świt	- o świcie
wieczór	- wieczorem
noc	- w nocy
północ	- o północy

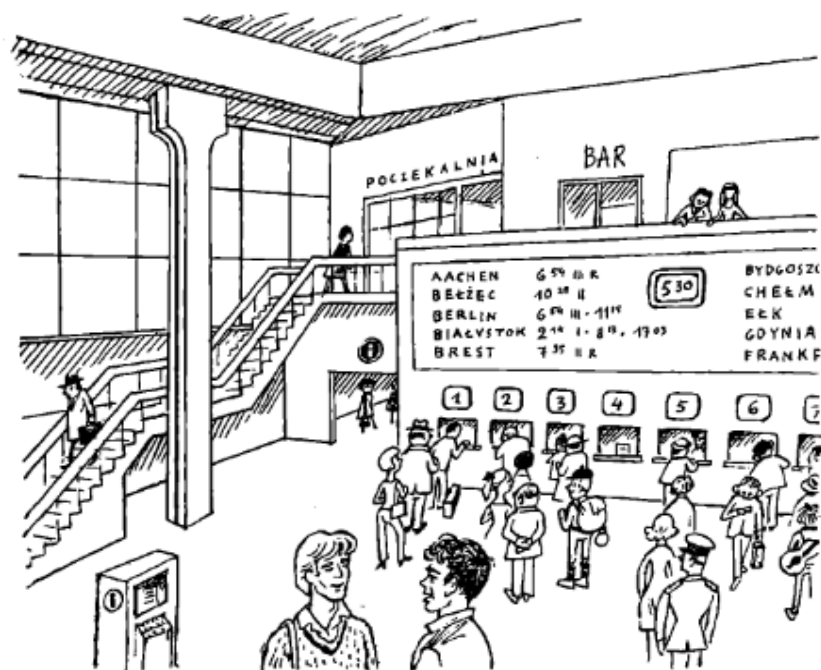
24

Na dworcu

Jesteśmy na Dworcu Centralnym w Warszawie. Jest wpół do szóstej rano. Przed kasami biletowymi stoją długie kolejki, a na peronach czekają tłumy pasażerów.

W poczekalni dworcowej spotykają się dwaj koledzy: Jurek i Romek.

- Cześć, Romek! Dokąd jedziesz?
- Jak się masz, Jurek! Do Krakowa, a ty?
- Ja do Torunia.
- O której odchodzi twój pociąg?
- Szósta pięć. To pociąg pośpieszny.
- A ja jadę ekspresem. Mam miejscówkę w wagonie drugiej klasy dla niepalących. A ty?

- W moim pociągu nie ma rezerwacji miejsc, ale mam bilet pierwszej klasy, na pewno znajdę wolne miejsce. Słuchaj, zapowiadają jakiś pociąg.

Z megafonu słychać głos:

- „Uwaga, uwaga! Pociąg ekspresowy „Tatry” z Warszawy Wschodniej do Zakopanego przez Radom, Skarżysko, Kielce, Kraków – planowy odjazd godzina szósta zero zero – wjeżdża na tor pierwszy przy peronie drugim. Proszę uważać i odsunąć się od toru...”

- To mój pociąg! – woła Romek. – Muszę już iść. Do widzenia! Pozdrów rodziców i małą Kasię. Napisz do mnie!

- Cześć! Mój pociąg będzie za pięć minut. Szczęśliwej podróży! Na pewno napiszę. A nie zapomnij odpisać!

Słowniczek

bilet	niepalący/y, ~a, ~e	spotkać się (dk), ~am, ~asz
biletowy/y, ~a, ~e	odcho/dzić, ~dzą, ~dzisz	szczęśliwy/y, ~a, ~e
centralny/y, ~a, ~e	odjazd	Tatry
cześć!	od/pisać (dk), ~piszę, ~piszesz	tłum
dwaj	odsu/nąć się (dk), ~nę, ~niesz	tor
dworcowy/y, ~a, ~e	o której (godzinie)?	uwaga
dworzec	pasażer	uważać, ~am, ~asz
ekspres	peron	wagon
ekspresowy/y, ~a, ~e	planowy/y, ~a, ~e	wjeżdżać, ~am, ~asz
kasa	pociąg	wschodni, -a, -e
klasa	poczekalnia	za (+ Acc. – za 5 minut)
kolejka	pośpieszny/y, ~a, ~e	zapom/nieć (dk), ~nę, ~niesz
megafon	pozdro/wić (dk), ~wię, ~wisz	zapowiadać, ~am, ~asz
miejsce	rezerwacja	zero
miejscówka	słychać	znaleźć (dk), znajdę, znajdziesz
minuta		
na pewno		
na/pisać (dk), ~piszę, ~piszesz		

Związki frazeologiczne

- jak się masz?
- pociąg ekspresowy
- pociąg pośpieszny
- szczęśliwej podróży!

Śpieszę się na pociąg

Młody mężczyzna idzie drogą przez wieś w kierunku dworca kolejowego. Niesie ciężką walizkę. Chciałby przejść przez łąkę, żeby sobie skrócić drogę. Pyta więc gospodarza:

– Proszę pana, czy mogę przejść przez pańską łąkę? Śpieszę się, bo chciałbym zdążyć na pociąg, który odchodzi o 15³⁰.

Gospodarz odpowiada:

– Proszę bardzo, niech pan idzie. Jeżeli po drodze zobaczy pana mój hyk, to zdąży pan nawet na pociąg, który odchodzi o 15¹⁰.

Krowa na łące

Na wystawie obrazów zwiedzający pyta malarza:

- Chciałbym pana zapytać, co przedstawia pański obraz?
- Ten obraz przedstawia krowę na łące – odpowiada malarz.
- A gdzie jest trawa?
- Trawę zjadła krowa.
- A gdzie jest ta pańska krowa?
- Poszła dalej. Przecież tu już nie ma trawy.

Gdyby...

Gdyby nie było ręki, nie byłoby ręcznika,
Gdyby nie było świecy – nie byłoby świecznika,
Gdyby nie było kury – nie byłoby kurczaka,
Gdyby nie było ryby – nie byłoby rybaka,
Gdyby nie było wiosła – nie byłoby wioslarza,
Gdyby nie było piłki – nie byłoby piłkarza,
Gdyby nie było stali – nie byłoby stalówek,
Gdyby nie było klasy – nie byłoby klasówek.

Roman Pisarski „Gramatyka na wesole”

Słowniczek

byk
cięż/ki, ~ka, ~kie
droga
gdyby
gospodarz
jeżeli..., to...
kierunek
klasówka
kolej
kolejow/y, ~a, ~e
krowa
którędy?
kura
kurczak
łąka
malarz
nieść, niosę, niesiesz

obraz
pańs/ki, ~ka, ~kie
piłka
piłkarz
poszła (*forma żeńska czasu przeszłego od czasownika pójść*)
przedstawi/ać, ~am, ~asz
przejść (*dk*), przejdę, przejdiesz
przez (+ *Acc.* – przez łąkę)
ręcznik
ryba
rybak
skró/cić (*dk*), ~cę, ~cisz
stal
stalówka

śpiesz/yć się, ~ę, ~ysz
świeca
świecznik
trawa
walizka
wieś
wiosło
wioslarz
wystawa
zapyt/ać (*dk*), ~am, ~asz
zdąż/yć (*dk*), ~ę, ~ysz
zjadła (*forma żeńska czasu przeszłego od czasownika zjeść*)
zobacz/yć (*dk*), ~ę, ~ysz
zwiedzający
żeby

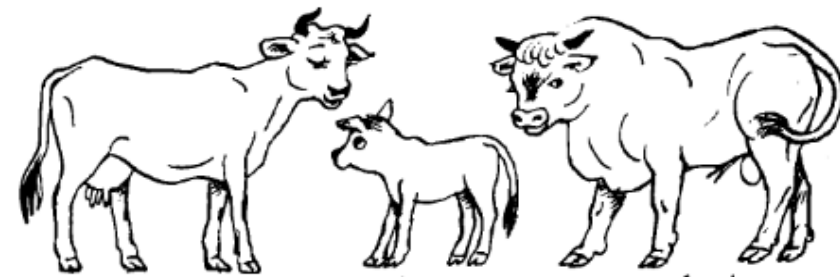
Związki frazeologiczne

po drodze

Plansza 12

ZWIERZĘTA DOMOWE

baran	kaczka	krowa	pies
byk	kogut	kura	świnia
cielę	koń	kurczak	wół
gęś	kot	owca	

krowa

cielę

byk

owca

baran

koń

swinia

pies

kot

kura

kurczak

kogut

gęś

Kasia idzie na imieniny

Kasia idzie dziś do koleżanki na imieniny. Kupiła już prezent: lalkę i kwiaty. A teraz się zastanawia, jak się ubrać. Kasia chce ładnie wyglądać, ale nie namyśla się długo. Mija kilka minut i Kasia jest już pięknie ubrana.

- Mamo, już się ubrałam! Możemy iść do Halinki.
- Ależ Kasiu! Dlaczego włożyłaś taką lekką sukienkę? Dziś jest słonecznie, ale chłodno.
- Wczoraj było chłodniej, a ja chodziłam w lekkiej sukience.
- I zmarzłaś. Musisz się przebrać.
- Naprawdę muszę? Dziś chyba jest cieplej.
- Nie jest cieplej. Włóż wełnianą sukienkę w kratkę.
- Tamta nie jest taka ładna, jak ta.
- Myślisz, że jest brzydsza? Wcale nie.
- Może nie jest brzydsza, ale mnie jest w niej brzydko.
- Na pewno nie jest ci brzydziej niż w tej. Przebieraj się, Kasiu, szybko. Już jest późno.
- Przebieram się szybko. Szybciej nie potrafię... Mamo, spójrz na termometr! Jest dwadzieścia stopni ciepła! Strasznie dziś gorąco.
- Czy ty, Kasiu, dobrze znasz się na termometrze?
- Bardzo dobrze.
- Ale ja chyba znam się lepiej.
- Najlepiej się zna na termometrze tatuś. Szkoda, że tatusia nie ma w domu.
- Popatrz, Kasiu, uważnie: jest piętnaście stopni.
- Chyba osiemnaście.
- Popatrz uważniej!
- No, prawie szesnaście i pół.
- Oj, Kasiu, Kasiu! Jesteś uparta. Chcesz zawsze mieć rację. Ale dobrze, że już się przebrałaś. Bardzo ładnie wyglądasz w tej sukience.
- W tamtej wyglądałam ładniej.
- Co ty jeszcze robisz, Kasiu? Chodźmy już!
- Jeszcze nie mogę iść. Muszę cieplej ubrać moją lalkę. Ma na sobie lekką sukienkę. Co będzie, jeśli zmarznie i się przeziębii?

– Będzie bardzo źle. Ale jeżeli spóźnimy się na imieniny, będzie jeszcze gorzej.

Słowniczek

ależ	popatrz/eć, ~ę, ~ysz	sukienka
brzydko	potrafić, ~fię, ~fisz	szkoda
chłodno	pół	tamtę, tamtu, tamto
imieniny	prawie	termometr
jeśli	prezent	ubran/y, ~a, ~e
kilka	przebrać/ać się, ~am, ~asz	ubrać się (dk), ubiorę się,
kratka	przebrać/ać się (dk), ~biorę,	ubierzesz się
ku/pić (dk), ~pię, ~pisz	~bierzesz	upart/y, ~a, ~e
łutka	przezię/bić się (dk), ~bię,	uważnie
lek/ki, ~ka, ~kie	~bisz	wcale (nie)
ładnie	slonecznie	welnian/y, ~a, ~e
mij/ać, ~am, ~asz	spojrz/eć (dk), ~ę, ~ysz	zmarz/nąć (dk), ~nę,
namyśl/ać się, ~am, ~asz	spóź/nić się (dk), ~nię,	~niesz
naprawdę	~niesz	(wymowa: zmar-znać)
pięknie	stopień	znać się, znam się, znasz się

Związki frazeologiczne

mieć na sobie
w kratkę
włożyć sukienkę

Wiersz: 3

Być może

Być może, gdzie indziej są ziemie piękniejsze
i noce gwiazdzistsze, i ranki jaśniejsze,
być może, bujniejsza, zieleńsza jest zieleń
i ptaki w gałęziach śpiewają weselej –

Być może, gdzie indziej... lecz sercu jest droższa
piosenka nad Wisłą i piasek Mazowsza.

Są zmierzchy na fiordach i cienie piramid,
i zorze polarne, i sen pod palmami,
stubarwne motyle, baśniowe ogrody
i miasta w ogrodach cudownej urody –

Być może, gdzie indziej... lecz sercu jest droższa
piosenka nad Wisłą i piasek Mazowsza.

Być może, być może, że wszystko gdzieś lepsze
– i ptaki, i gwiazdy, i śpiew, i powietrze,
że były gdzieś nawet szczęśliwsze narody
i drzewa wdzięczniejsze od wierzby u wody –

Być może, gdzie indziej... lecz sercu jest droższa
piosenka nad Wisłą i piasek Mazowsza.

Stanisław Ryszard Dobrowolski

Słowniczek

baśniow/y, ~a, ~e	motyl	stubarwn/y, ~a, ~e
baśń	nad (+ Instr.)	śpiew
bujn/y, ~a, ~e	naród	śpiew/ać, ~am, ~asz
cień	noc	uroda
cudown/y, ~a, ~e	palma	wesoło
fiord	piosenka	wdzięczn/y, ~a, ~e
gałąź	piramida	wierzba
gdzie indziej	polarn/y, ~a, ~e	zieleń
gdzieś	ptak	ziemia
gwiazda	ranek	zmierzch
gwiazdzist/y, ~a, ~e	sen	zorza
miasto		

Związki frazeologiczne

być może
u wody
zorza polarna

27

W parku

- Leszku, co robisz? – pyta męża pani Danuta.
- Teraz? Nic. A dlaczego pytasz?
- Trzeba pójść z psem na spacer. Pójdiesz?
- Naturalnie.

Leszek Nowak woła psa:

– Azor, idziemy do parku! – i wychodzi z nim na spacer.

Dzień jest ciepły i słoneczny. W parku jest dużo ludzi. Leszek długo szuka wolnej ławki. Niestety, wszystkie ławki są zajęte: tu siedzi babcia z wnuczką, tam chłopak z dziewczyną, jeszcze dalej mama z niemowlęciem i staruszek z gazetą. Leszek patrzy na nich z zazdrością i idzie dalej. Wreszcie znajduje wolną ławkę w cieniu, pod wielkim drzewem. Puszcza psa, siada na ławce i otwiera książkę. Pies biega jak szalony po trawniku i goni wróble. Potem goni małego czarnego kota. Kot ucieka na drzewo, pies zatrzymuje się pod drzewem i szczeka na kota.

W tej chwili Leszek Nowak zamyka książkę. Patrzy na psa i kota, a potem spostrzega małego chłopca, który stoi obok ławki i obserwuje zwierzęta.

Chłopiec pyta Leszka:

– Czy to pański pies, proszę pana?

– Tak, mój. Podoba ci się? Chcesz się z nim bawić?

– Nie. On już się bawi z moim kotem.

– To twój kot siedzi na drzewie? Dlaczego prowadzisz kota na spacer do parku? – pyta zdziwiony Leszek.

– Bo my mieszkamy w dużym bloku, a mój kot lubi biegać po trawie, wyciąć kwiaty i chodzić po drzewach. Czy może pan zawołać psa, bo muszę już wracać do domu?

Leszek woła psa i też postanawia wracać do domu. Robi się chłodno. Leszek chce zdążyć do domu przed deszczem.

Słowniczek

ba/wić się, ~ wię, ~ wisz
 bieg/ać, ~ am, ~ asz
 chłopak
 chłopiec
 cień
 czam/y, ~ a, ~ e
 dzień
 go/nić, ~ nię, ~ nisz
 kot
 ludzie
 ławka
 naturalnie
 niemowlę

obok
 obserw/ować, ~ uję, ~ ujesz
 pies
 pod
 postanawi/ać, ~ am, ~ asz
 puszcza/ać, ~ am, ~ asz
 sie/dzieć, ~ dzę, ~ dzisz
 spostrzeg/ać, ~ am, ~ asz
 staruszek
 szalon/y, ~ a, ~ e
 szczek/ać, ~ am, ~ asz
 szuk/ać, ~ am, ~ asz
 trzeba (+ *Inf.*)

uciek/ać, ~ am, ~ asz
 wąż/ać, ~ am, ~ asz
 wiel/ki, ~ ka, ~ kie
 wnuczka
 wróbel
 wszystkie
 zaję/y, ~ a, ~ e
 zamyk/ać, ~ am, ~ asz
 zazdrość
 zdziwion/y, ~ a, ~ e
 znajd/ować, ~ uję, ~ ujesz
 zwierzę

28

Coś o samochodach

Sąsiadka państwa Kowalskich kupiła sobie auto. Nie miała prawa jazdy, musiała więc ukończyć kurs samochodowy i zdać egzamin. Po skończonym egzaminie zapytała egzaminatora:

– Jednej rzeczy nie wiem. Proszę mi powiedzieć, czy to zaszkodzi mojemu samochodowi, jeśli skończy mi się benzyna, a ja mimo to będę jechała dalej?

*

Sąsiadka państwa Kowalskich zapytała małego Jacka:

– Czy jesteś jedynakiem?

Jacek odpowiedział:

– Nie, rodzice mają jeszcze małego fiata.

*

Pan Kowalski spotyka sąsiadkę i opowiada:

– Niech pani sobie wyobrazi, byłem wczoraj świadkiem wypadku.

Widziałem, jak auto przejechało kominiarza.

Na to sąsiadka, przerażona:

– Mój Boże, w dzisiejszych czasach człowiek nie jest bezpieczny nawet na dachu.

*

Wiek dwudziesty pierwszy. Ruchliwa ulica wielkiego miasta. Jezdnia pełna samochodów, jadących z wielką szybkością. Na chodniku stoi smutny przechodzień, który usiłuje przejść na drugą stronę ulicy. Po przeciwnej stronie widzi innego przechodnia. Woła do niego:

– Jak się panu udało przejść na tamtą stronę?

– Ja nie musiałem przechodzić – odpowiada tamten. – Ja się urodziłem po tej stronie ulicy.

Słowniczek

benzyna
bezpieczn/y, ~a, ~e
bóg
chodnik
czasy
dach
dzisiejsz/y, ~a, ~e
egzamin
egzaminator
jazda
jeźdnia
kominarz
kurs
mimo
pełen, pełna, pełne

powiedzieć (*dk*), powiem,
powiesz
prawo
przechodzień
przeciwn/y, ~a, ~e
przejechać (*dk*), ~jadę,
~jedziesz
przerażon/y, ~a, ~e
ruchliw/y, ~a, ~e
rzecz
samochód
samochodow/y, ~a, ~e
skończyć (*dk*), ~ę, ~ysz
smutn/y, ~a, ~e
strona

szybkość
świadek
udać się (*dk*), udało się
ukończyć (*dk*), ~ę, ~ysz
urodzić się (*dk*), ~dzą,
~dzisz
usił/ować, ~uję, ~ujesz
wiedzieć, wiem, wiesz, wie;
wiedzą
wyobrazić sobie (*dk*), ~ażę,
~ażysz
wypadek
zaszkodzić (*dk*), ~dzą,
~dzisz
zdać (*dk*), zdam, zdasz

Związki frazeologiczne

dzisiejsze czasy
mój Boże!
po tej stronie ulicy
prawo jazdy
zdać egzamin

ULICA

brama	jezdnia	plac	róg
chodnik	latarnia	przejście dla	skrzyżowanie
dom	milicjant	piesznych	ulica

29

Pechowy ranek Jurka Nowaka

Dzień zaczął się dzisiaj pechowo. Kiedy dzień się tak zaczyna, najlepiej w ogóle nie wstawać z łóżka.

Budzik zadzwonił rano o godzinie szóstej. Obudziłem się godzinę za wcześnie. Zwykle nastawiam budzik na godzinę siódmą, a wczoraj pomyliłem się i nastawiłem go na szóstą. Zawsze budzę się i wstaję zaraz, kiedy usłyszę budzik, ale dziś nie chciało mi się wstawać o godzinę wcześniej. Pomyślałem sobie: „Jeszcze trochę poleżę. Wstanę później”. I sam nie wiem, kiedy zasnąłem. Zwykle zasypiam szybko.

Obudziłem się, kiedy dzwonił telefon. To dzwonił Marek. Zawsze dzwoni do mnie rano i razem idziemy na uniwersytet.

– Jesteś już gotowy? – zapytał.

– A która godzina? – odpowiedziałem jeszcze zaspany.

– Nie wiesz? Już wpół do ósmej. Za kwadrans spotkamy się przed domem. Poczekam na ciebie.

Zawsze spotykamy się na dole za piętnaście ósma. Nie spóźnimy się nigdy na wykłady.

– Nie, Marku, możesz na mnie nie czekać. Nie pójdę z tobą. Przyjdę później sam.

– Dlaczego? Co się stało?

– Nic się nie stało, tylko dziś zasnęłam. Nie zdążę na pierwszy wykład. Pójdę dopiero na następny. Muszę się ubrać i zjeść śniadanie. Do zobaczenia na uniwersytecie.

Bardzo się śpieszyłem: pięć minut się myłem, ubierałem się też pięć minut. Mogłem zdążyć, ale nie chciałem iść na wykład głodny. Musiałem zjeść śniadanie, bo nie mógłbym uważnie słuchać wykładów. Jak mówi przysłowie: „Głodnemu chleb na myśli”.

Słowniczek

budzik	nastawi/ać, ~ am, ~ asz	przysłowie
dopiero	nasta/wić (dk), ~ wię, ~ wisz	stać się (dk), stało się
do zobaczenia	obu/dzić się (dk), ~ dzę,	telefon
dół (Loc. na dole)	~ dzisz	usłysz/ć (dk), ~ ę, ~ ysz
dzisiaj	pechowo	w ogóle
dzwo/nić, ~ nię, ~ nisz	pechow/y, ~ a, ~ e	zacząć się (dk), zacznę,
głodn/y, ~ a, ~ e	poleż/eć, ~ ę, ~ ysz	zacznieisz
gotow/y, ~ a, ~ e	pomył/ić się (dk), ~ ę, ~ isz	zadzwo/nić (dk), ~ nię,
kwadrans	pomyś/leć sobie (dk), ~ lę,	~ nisz
łóżko	~ lisz	zasnąć (dk), zasnę, zaśnieisz
myśl	przyj/ść (dk), ~ dę, ~ dziesz	zaspać (dk), zaśpię, zaśpisz
		zasypi/ać, ~ am, ~ asz

Związki frazeologiczne

budzik dzwoni

co się stało?

do zobaczenia!

nastawić budzik (na godzinę) ...

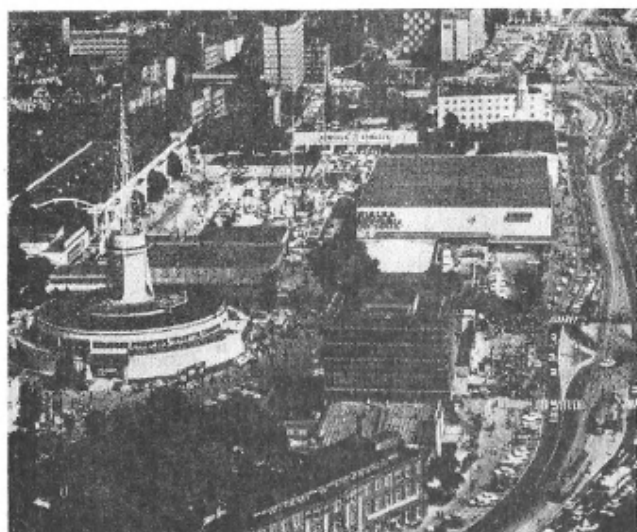
„Głodnemu chleb na myśli” – przysłowie

30

Podróż

Pan Kowalski wybiera się w podróż służbową. Jedzie do Poznania na Międzynarodowe Targi Poznańskie. Targi te odbywają się co roku. Przyjeżdżają na nie handlowcy z całego świata, wystawiają różne towary, zawierają umowy handlowe. Pan Kowalski będzie reprezentować na Targach zakłady, w których pracuje.

Pan Kowalski bierze z półki walizkę. Kładzie do niej dwie koszule, piżamę, przybory toaletowe: mydło, ręcznik, szczoteczkę do

fol. Z. Staszyszyn

zębów, pastę, krem, maszynkę do golenia, wodę kolońską i szampon do włosów.

Żona przygotowuje dla niego kanapki na drogę. Woła do męża z kuchni:

– A czy włożyłeś do walizki sweter? A ranne pantofle? Nie zapomnij wziąć płaszcza nieprzemakalnego! Weź też ze sobą jakąś książkę do czytania.

Pan Kowalski jedzie pociągiem. Podróż do Poznania trwa cztery i pół godziny. Samolotem leciałby krócej, ale dziś jest gęsta mgła i nie wiadomo, czy lot nie zostanie odwołany.

Może za kilka dni wróci samolotem do Warszawy.

Słowniczek

co roku	lot	odwołan/y, ~ a, ~ e
gęst/y, ~ a, ~ e	maszynka	pantofle
golenie	mgła	pastę
handlowiec	międzynarodow/y, ~ a, ~ e	piżama
handlow/y, ~ a, ~ e	nieprzemakaln/y, ~ a, ~ e	plaszcz
kłaść, kładę, kładziesz	nie wiadomo, czy ...	Poznań
krem	odbywać się, 3. os. odbywa się	półka
lecieć, lecę, lecisz		przybory

przyjeźdź/ać, ~ am, ~ asz	szampon	wró/cić (dk), ~ cę, ~ cisz
rann/y, ~ a, ~ e	szczoteczka	wystawi/ać, ~ am, ~ asz
reprezent/ować, ~ uję, ~ ujesz	targi	wziąć (dk), wezmę, weźmiesz
różn/y, ~ a, ~ e	trw/ać, ~ am, ~ asz	zakłady
samolot	umowa	zawier/ać, ~ am, ~ asz
slużbow/y, ~ a, ~ e	wiadomo	
	woda	

Związki frazeologiczne

(kanapki) na drogę
 krem do golenia
 maszynka do golenia
 Międzynarodowe Targi Poznańskie
 pasta do zębów
 podróż służbowa
 przybory toaletowe
 ranne pantofle
 szczoteczka do zębów
 woda kolońska
 zawierać umowę

Plansza 14

ŚRODKI LOKOMOCJI

auto	helikopter	pociąg	statek
autobus	lokomotywa	rower	tramwaj
ciężarówka	łódka	samolot	trolejbus

31

Coś o mężczyznach

- Zupełnie nie wiem, co kupić żonie na imieniny.
- To zapytaj o to żonę.
- Co za pomysł! Skąd ja wezmę tyle pieniędzy?!

*

- Dlaczego nie widać cię ostatnio z tą miłą blondynką, z którą chodziłeś w zeszłym roku?
- Wyszła za męża.
- Za kogo?
- Za mnie.

*

W pociągu rozmawiają dwie przygodne znajome:

- Czy pani ma dzieci?
- Tak, mam syna.
- Syn pali?
- Nie.
- Pije?
- Też nie.
- A może przychodzi późno do domu?
- Nie.
- To pani ma wyjątkowego syna. A ile on ma lat?
- Rok i cztery miesiące, proszę pani.

*

- Wyobraź sobie – mówi przyjaciel do przyjaciela – ostatnio, jadąc na polowanie, zapomniałem zabrać broń.
- Co za pech! A kiedy to zauważyłeś? Na polowaniu?
- Nie, w domu, w chwili, kiedy wręczałem żonie zajęcia.

*

Mąż dzwoni do żony i mówi, że zaprosił na kolację przyjaciela. Na to żona:

- Ależ ja dziś robię pranie, zdjęłam z okien firanki, nie posprzątałam mieszkania, dziecko jest chore i ciągle płacze, ja mam katar i nie kupiłam nic na kolację!
- Nic nie szkodzi, moja droga, ten przyjaciel ma zamiar się ożenić i chciał zobaczyć, jak wygląda życie rodzinne.

Słowniczek

broń	przygodn/y, ~ a, ~ e	za/brać (dk), ~ biorę, ~ bierzesz
firanka	przyjaciel	zajęc
lata (lm. od rok)	rodzinn/y, ~ a, ~ e	zamiar
miesiąc	rozmawi/ać, ~ am, ~ asz	zapr/osić (dk), ~ oszę, ~ osisz
ostatnio	sprzą/ać, ~ am, ~ asz	zauważ/yć (dk), ~ę, ~ ysz
pech	szko/dzić, ~ dzę, ~ dzisz	zdjąć (dk), zdejmę, zdejmiesz
pić, piję, pijesz	tyle	(cz. przeszły: 1. os. r. m. zdjęłam)
plakać, płaczę, płaczesz	widać	zszły
polowanie	wręcz/ać, ~ am, ~ asz	znajom/y, ~ a, ~ e
pomysł	wyjątkow/y, ~ a, ~ e	
posprzą/ać (dk), ~ am, ~ asz	wyjsć (dk), wyjdę, wyjdiesz	
pranie	(cz. przeszły: 1. os. r. m. wyszedłem, r. ż. wyszłam)	

Związki frazeologiczne

ile masz lat?
mieć zamiar
nic nie szkodzi
robić pranie
wyjsć za męża
zeszły rok
życie rodzinne

32

W księgarni

- Pan Nowak wszedł do księgarni.
- Proszę pani – zwrócił się do sprzedawczyni.
- Słucham pana!
- Może mi pani poradzi, co kupić na gwiazdkę dla żony i dzieci.
- Proszę bardzo – sprzedawczyni zaczęła wyjmować z półek i układać na ladzie różne książki. – Ostatnio ukazało się wiele nowości: album współczesnego malarstwa polskiego, książka o zabytkach architektury w Polsce, o polskiej sztuce ludowej, o historii Warszawy.
- A co nowego mają państwo z literatury pięknej?

– To w innym dziale – sprzedawczynie wskazała ręką na drugi koniec sklepu.

Leszek Nowak ogląda książki. Wreszcie wybrał: dla żony – tom wierszy współczesnego poety, dla syna – opowiadania fantastyczno-naukowe, dla córki – powieść dla młodzieży, a dla siebie – lekturę „do poduszki” – tak zwany kryminał, czyli powieść kryminalną. A dla znajomego Włocha, który w przyszłym roku wybiera się do Polski i chce się uczyć języka polskiego, nowy podręcznik języka polskiego dla cudzoziemców.

Sprzedawczynie zapakowała książki, pan Nowak zapłacił w kasie, wziął paczkę i wyszedł, zadowolony z zakupów.

Słowniczek

album	lada	podręcznik
architektura	lektura	poduszka
cudzoziemiec	literatura	poeta
cudzoziemka	ludow/y, ~ a, ~ e	poetka
dział	malarstwo	pora/dzić (dk), ~ dżę, ~ dzisz
fantastyczn/y, ~ a, ~ e	młodzież	powieść
gwiazdka	naukow/y, ~ a, ~ e	sprzedawczyni
koniec	nowość	tak zwany (skrót: tzw.)
kryminaln/y, ~ a, ~ e	opowiadanie	tom
kryminał	paczka	uk/azać się (dk), ~ ażę, ~ ażesz
księgarnia	piękn/y, ~ a, ~ e	

układ/ać, ~ am, ~ asz
 wejść (dk), wejść, wejdiesz
 (cz. przeszły: 1. os. r. m.
 wszedłem, r. ż. wszłam)
 wiele
 wiersz

Włoch
 wsk/azać (dk), ~ ażę,
 ~ ażesz
 współczesn/y, ~ a, ~ e
 wy/brać (dk), ~ biorę,
 ~ bierzesz

zabytek
 zadowolon/y, ~ a, ~ e
 zapła/cić (dk), ~ cę,
 ~ cisz
 zwró/cić się (dk), ~ cę,
 ~ cisz

Związki frazeologiczne

co nowego?
 (lektura) do poduszki
 literatura piękna
 słucham pana (panią)

Wiersz 4

Kto jest poeta?

poetą jest ten który pisze wiersze
 i ten który wierszy nie pisze
 poetą jest ten który zrzuca więzy
 i ten który więzy sobie nakłada

poetą jest ten który wierzy
 i ten który uwierzyć nie może
 poetą jest ten który kłamał
 i ten którego oszukano

ten który upadł
 i ten który się podnosi
 poetą jest ten który odchodzi
 i ten który odejść nie może

Tadeusz Różewicz

Słowniczek

kła/mać, ~ mię, ~ miesz	podn/osić się, ~ oszę, ~ osisz	uwierz/yć (dk), ~ ę, ~ ysz
nakład/ać, ~ am, ~ asz	upad/ać, ~ am, ~ asz	więzy
oszuk/ać, ~ am, ~ asz	upa/ść (dk), ~ dnę, ~ dniesz	zrzuc/ać, ~ am, ~ asz

33

U fryzjera

U fryzjera czekają klienci.

– Kto następny? – pyta fryzjer i już kolejny klient siada na fotelu. Fryzjer okrywa go białym ręcznikiem i bierze do ręki grzebień i nożyczki.

– Słucham pana – mówi. – Ostrzyć? Ogolić?

– Proszę mnie ostrzyć – odpowiada klient. – Niech pan skróci włosy z przodu i z boku, a z tyłu niech pan zostawi dłuższe.

– Zrobić przedziałek?

– Tak, bardzo proszę.

Po ostrzyżeniu fryzjer czesze klienta, kropi włosy wodą kolońską, zdejmując ręcznik i czyści szczotką ubranie.

*

– Błagam panią, panno Basiu, niech mnie pani szybko uczesze – mówi klientka do fryzjerki. – Idę na ślub przyjaciółki.

– Postaram się – odpowiada panna Basia. – A jak mam panią uczesać?

– Proszę mi umyć głowę, potem trochę obciąć włosy na karku i nad uszami i skrócić grzywkę.

– Zakręcić loczki?

– Nie, dziękuję. Tylko niech mi pani trochę rozjaśni włosy z przodu.

Fryzjerka zręcznie myje włosy, strzyże, rozjaśnia, czesze. Już fryzura jest gotowa. Klientka przegląda się w lustrze ze wszystkich stron i uśmiecha się zadowolona.

Słowniczek

błag/ać, ~ am, ~ asz
bok
czesać, czeszę, czeszesz
czyścić, czyszczę, czyścisz
fryzjer

fryzjerka
fryzura
go/lić, ~ lę, ~ lisz
grzebień
grzywka

kark
klient (*wymowa*: klient)
klientka
kolejn/y, ~ a, ~ e
kro/pić, ~ pię, ~ pisz

loczek
myć, myję, myjesz
nożyczki
obciąć (*dk*), obetnę, obetniesz
obcin/ać, ~ am, ~ asz
ogo/lić (*dk*), ~ lę, ~ lisz
okryć (*dk*), okryję, okryjesz
okryw/ać, ~ am, ~ asz
ostrzyć (*dk*), ostrzyję,
ostrzyżesz
ostrzyżenie
postar/ać się (*dk*), ~ am,
~ asz

przedziałek
przeгляд/ać się, ~ am, ~ asz
przód
przyjaciółka
rozjaśni/ać, ~ am, ~ asz
rozjaś/nić (*dk*), ~ nię,
~ nisz
strzyć, strzyję, strzyżesz
szczotka
tył
ucho (*lm*. uszy)
uczesać (*dk*), uczeszę, uczeszesz

umyć (*dk*), umyję, umyjesz
uśmiech/ać się, ~ am,
~ asz
uśmiech/nąć się (*dk*),
~ nę, ~ niesz
zakrę/cić (*dk*), ~ cę, ~ cisz
zdejm/ować, ~ uję, ~ ujesz
zdjąć (*dk*), zdejmę, zdejmiesz
zostawi/ać, ~ am, ~ asz
zosta/wić (*dk*), ~ wię,
~ wisz
zręcznie

Związki frazeologiczne

skrócić włosy
z boku
z przodu
z tyłu

34

W aptece

W aptecę jak to w aptecę:

okropnie długi ogonek.

Tu na recepty. Tutaj bez recept.

Czym mogę służyć? Załatwione.

Rycyna.

Pigułki.

Olej.

Proszę bardzo, teraz pani kolej.

– A pan szanowny nie brał nic jeszcze?

Czemu pan tak stoi i stoi?

– Bo ja poproszę, panie magistrze,
o ten różowy słoik.

– Różowy?

To są proszki od bólu głowy.

– Ja jestem stary, panie magistrze,

Mnie boli tamto i to,

więc chcę mieć szkiełko najprzezroczystsze,

żebym mógł patrzeć, panie magistrze,

żebym mógł patrzeć przez szkło.

Świat stanie się różowy, różowy,

a ja będę już zawsze zdrowy ...

Joanna Kulmowa

*

W aptece sąsiadka państwa Kowalskich pyta farmaceutkę:

– Przepraszam, czy pani jest magistrem farmacji?

– Tak.

– A od jak dawna?

– Od dawna, od piętnastu lat.

– A gdzie pani ukończyła studia? W Warszawie?

– Tak.

– Z jakim wynikiem?

– Z bardzo dobrym. Dostałam dyplom z wyróżnieniem.

– Jeżeli tak, to poproszę o proszki od bólu głowy.

*

– Czy dostanę coś na katar?

– Proszę bardzo, tu są krople do nosa i tabletki.

– Czy te lekarstwa działają szybko?

– Jeżeli będzie je pan zażywać regularnie, to katar minie panu za siedem dni, a jeśli nie będzie pan ich zażywać, to aż za tydzień.

Słowniczek

apteczka	dział/ać, ~ am, ~ asz	magister
bez	farmaceuta	minąć (dk), minę, miniesz
czemu?	farmaceutka	ogonek
dost/ać (dk), ~ anę,	farmacja	okropnie
~ aniesz	kolej	olej
dyplom	kropla (lm. krople)	pigułka

przeprasz/ać, ~ am, ~ asz

przezroczyst/y, ~ a, ~ e

regularnie

różow/y, ~ a, ~ e

rycyna

słoik

służyć, ~ ę, ~ ysz

studia

szanown/y, ~ a, ~ e

szkiełko

szkło

tabletki

tydzień

wynik

wyróżnienie

załat/wić (dk), ~ wię,

~ wisz

załatwion/y, ~ a, ~ e

zażyw/ać, ~ am, ~ asz

Związki frazeologiczne

czym mogę służyć?

Wiersz 5

Znam hasło: „Czas to pieniądz!”... Jakże je osądzę,

Skoro mnie pozostawia w ciężkim ambarasie:

Co czynić? Czy czas stracić, by zyskać pieniądze,

Czy raczej wydać pieniądz, by zyskać na czasie?

*

Pewien złośliwy problem sen mi z oczu płoszy,

Sprzecznosc, której nie mogę uznać bez protestu:

Czemu, kto ma pięćdziesiąt, ma dwadzieścia groszy,

Ale kto ma pięćdziesiąt lat, nie ma dwudziestu?

Tadeusz Kotarbiński
z tomu „Wesołe smutki”

Słowniczek

ambaras	pozostawi/ać, ~ am, ~ asz	stra/cić (dk), ~ cę, ~ cisz
by	problem	uzn/ać (dk), ~ am, ~ asz
czy/nić, ~ nię, ~ nisz	protest	wyd/ać (dk), ~ am, ~ asz
hasło	raczej	złośliw/y, ~ a, ~ e
osądzić (dk), ~ dzę, ~ dzisz	skoro	zysk/ać (dk), ~ am, ~ asz
płosz/yć, ~ ę, ~ ysz	sprzecznosc	

Związki frazeologiczne

zyskać na czasie

35

Na poczcie

Jurek Nowak poszedł na pocztę. Wszedł do budynku urzędu pocztowego i stanął przed okienkiem z napisem:

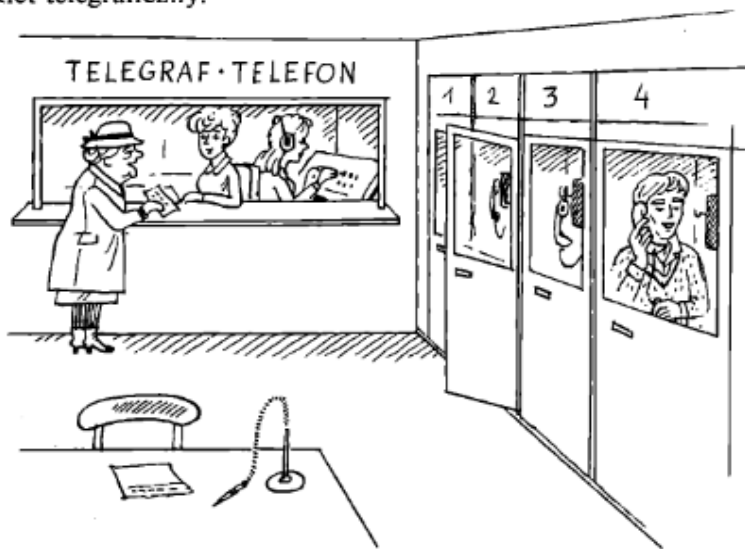
TELEGRAF TELEFON

Jurek zamówił rozmowę międzymiastową z Warszawą. Czekaając na połączenie, obserwował ludzi na poczcie.

Wysoki pan w kapeluszu kupował znaczki przy okienku z napisem:

LISTY POLECONE

Pani w futrze płaciła rachunki za mieszkanie i za światło, młody chłopak w kurtce wpłacał pieniądze na książeczkę oszczędnościową PKO. Starsza, siwa pani w brązowym płaszczu siedziała przy stoliku i wypełniała blankiet telegraficzny.

Po chwili wstała i zapytała Jurka:
– Przepraszam pana, czy pan stoi w kolejce do tego okienka? Chciałabym nadać telegram.

Jurek odpowiedział uprzejmie:

– Nie, proszę pani, ja czekam na zamówioną rozmowę telefoniczną.

W tej chwili właśnie urzędniczka zawołała:

– Warszawa 21-65-34! Kabina czwarta!

Jurek wszedł do kabiny, żeby porozmawiać z rodzicami przez telefon.

Słowniczek

blankiet	poczta	telegraf
brązowy/y, ~ a, ~ e	połączony/y, ~ a, ~ e	telegraficzny/y, ~ a, ~ e
futro	połączenie	telegram
kabina	porozmawiać (<i>dk</i>), ~ am, ~ asz	uprzejmie
książeczka	rachunek	urząd
kurtka	siwy/y, ~ a, ~ e	urzędniczka
międzymiastowy/y, ~ a, ~ e	sta/nąć (<i>dk</i>), ~ nę, ~ niesz	właśnie
nał/ać (<i>dk</i>), ~ am, ~ asz	starszy/y, ~ a, ~ e	wpłacać, ~ am, ~ asz
napis	światło	wypełni/ać, ~ am, ~ asz
okienko	telefon	zamó/wić (<i>dk</i>), ~ wię, ~ wisz
oszczędność	telefoniczny/y, ~ a, ~ e	zamówion/y, ~ a, ~ e
oszczędnościowy/y, ~ a, ~ e		
PKO (<i>skrót od: Powszechna Kasa Oszczędności</i>)		

Związki frazeologiczne

książeczka oszczędnościowa (książeczka PKO)
list polecony
rozmowa międzymiastowa
rozmowa telefoniczna
starsza pani
starszy pan
urząd pocztowy

Listopad i listonosz

(fragmenty)

Jest listopad czarny, trochę złoty,
mokre lustro trzyma w ręku ziemia.
W oknie domu płacze żal tęsknoty:
Nie ma listów! Listonosza nie ma! [...]

Listonosza zasypały liście,
serc i trąbek złocista ulewa!
ach! i przepadł w zamęcie i świcie
list, liść biały z kochanego drzewa! ...

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska

Słowniczek

listonosz	świst	zasy/pać (dk), ~ pię,
liść	trąbka	~ piesz
mokr/y, ~ a, ~ e	trzym/ać, ~ am, ~ asz	złocist/y, ~ a, ~ e
prze/paść (dk), ~ padną,	ulewa	żal
~ padniesz	zamęt	

36

Kto pyta, nie błądzi

Pani Anna Kowalska szła zamyślona Krakowskim Przedmieściem. Przechodziła właśnie koło księgarni, kiedy nagle usłyszała głos:

– Bardzo panią przepraszam, czy może mi pani powiedzieć, jak dojechać stąd na lotnisko?

Pani Anna zatrzymała się i zobaczyła miłą starszą panią trzymającą w ręku niewielką walizeczkę.

– Oczywiście, chętnie pani wytłumaczę – odpowiedziała i zastanowiła się przez dłuższą chwilę.

foto. A. Rybeżyński

– Widzi pani – powiedziała – to trochę skomplikowane, bo stąd nie ma bezpośredniego połączenia, będzie pani musiała się przesiadać. Wsiądzie pani w autobus 171 i dojedzie do skrzyżowania Świętokrzyskiej i Marszałkowskiej. Tam wsiądzie pani w jakikolwiek tramwaj jadący w kierunku Mokotowa, na przykład w dwójkę, czwórkę lub piętnastkę. Tramwajem dojedzie pani do placu Konstytucji. Stamtąd odchodzą autokary LOT-u na lotnisko.

– A czy nie lepiej pojechać taksówką? – zapytała starsza pani.

– Oczywiście, że lepiej. Postój taksówek jest koło Pałacu Staszica – siedziby Polskiej Akademii Nauk – przy pomniku Kopernika.

– Dziękuję pani uprzejmie – powiedziała starsza pani. – Do widzenia.

– Do widzenia. Szczęśliwej podróży!

Słowniczek

akademia	chętnie	jakikolwiek
autokar	do/jechać (dk), ~ jadę,	koło (przyimek)
bezpośredni, -a, -e	~ jedziesz	konstytucja
biał/dzić, ~ dżę, ~ dzisz	jakikolwiek, jakakolwiek,	Krakowskie Przedmieście

lepiej
LOT
lotnisko
Marszałkowska
Mokotów
nagle
na przykład (*skrót*: np.)
nauka
niewiel/ki, ~ ka, ~ kie
odpowie/dzić (*dk*),
~ m, ~ sz
Pałac Staszica

plac Konstytucji
po/jechać (*dk*), ~ jądę,
~ jedziesz
Polska Akademia Nauk
postój
prze/siadać się, ~ siądę,
~ siądziesz.
siedziba
skomplikowan/y, ~ a, ~ e
skrzyżowanie
stamtąd
stąd

Świątokrzyska
taksówka
walizeczka
wsiąść (*dk*), wsiąść, wsiąd-
dziesz
wytlumacz/yć (*dk*),
~ e, ~ysz
zamyłon/y, ~ a, ~ e
zastano/wić się (*dk*), ~ wię,
~ wisz
zatrzym/ać się (*dk*),
~ am, ~asz

37

Jak się ubrać?

Leszek Nowak właśnie skończył jeść śniadanie i wybiera się do pracy.

– Gdzie jest moja teczka? – pyta.

– Jak to: gdzie? Tam, gdzie ją wczoraj położyłeś, na stoliku w przedpokoju – odpowiada żona.

– Ja jej tam nie kładłem – upiera się Leszek.

– Bo ty nigdy nie pamiętasz, gdzie kładziesz swoje rzeczy – mówi pani Danuta. – Zresztą, nie klóć się, bo się spóźnisz do pracy. Masz tu drugie śniadanie.

Leszek wkłada do teczki zawinięte w papier kanapki, poprawia krawat, sprawdza, czy ma w kieszeni długopis, klucze i czystą chusteczkę do nosa.

– Już wychodzisz? – pyta żona. – Poczekaj chwilę, ja już też idę, zaraz będę gotowa.

Leszek stoi w przedpokoju i czeka. Włożył lekki płaszcz nieprzemakalny, w ręku trzyma teczkę i parasol.

– Włożyłaś już płaszcz? Może padać deszcz.

– Włożyłam, ale chyba zdejmę. W płaszczu będzie mi za ciepło. Włóż sweter.

– A wzięłaś parasolkę?

Pani Danuta nie odpowiada, zdejmuje płaszcz i przegląda się w lustrze.

– Będę musiała zmienić spódnicę – mówi. – Ta nie pasuje do jasnego swetra. Włóż też inną bluzkę.

– Nie będę dłużej czekał, bo spóźnię się do pracy – mówi mąż i wychodzi.

Po krótkim namyśle pani Danuta znowu się przebiera: zdejmuje spódnicę, bluzkę i sweter, wkłada natomiast suknię i płaszcz. Jest już prawie gotowa. Jeszcze tylko będzie musiała znaleźć swoją torebkę i parasolkę. Ale z tym nie będzie kłopotu: pani Danuta zawsze doskonale pamięta, gdzie kładzie swoje rzeczy.

Słowniczek

bluzka
chusteczka
czyst/y, ~ a, ~ e
długopis
doskonale
kieszeń
klucz
namysł

pamięt/ać, ~ am, ~ asz
papier
parasolka
połóż/yć (*dk*), ~ e, ~ysz
poprawi/ać, ~ am, ~ asz
spódnica
sprawdz/ać, ~ am, ~ asz
suknia

swój, swoja, swoje
teczka
torebka
upier/ać się, ~ am, ~ asz
wkład/ać, ~ am, ~ asz
zawi/nąć (*dk*), ~ nę,
~ niesz
zmie/nić (*dk*), ~ nię, ~ nisz
znowu

Związki frazeologiczne

chusteczka do nosa

38

Coś o kobietach

Pierwszą nagrodę w konkursie czasopisma kobiecego na temat: „Jak się ma ubrać kobieta wybierająca się do teatru?” otrzymał mężczyzna za odpowiedź: „Szybko!”

Lekarz do pacjentki:

- Ile pani ma lat?
- Trzydzieści dwa...
- Naprawdę?
- ... i czterdzieści osiem miesięcy.

*

- Powiedz mi, Kasiu, ile ma teraz lat człowiek, który się urodził w roku tysiąc dziewięćset trzydziestym drugim?

- Mężczyzna czy kobieta?

*

Dyrektor do sekretarki:

- Proszę natychmiast wysłać do mego domu telegram, żeby córka odłożyła choć na chwilę słuchawkę, bo muszę porozmawiać z żoną.

*

W przedziale siedzi jakaś pani z małym synkiem, a naprzeciw nich jakiś pan. Synek co chwila pyta tego pana:

- Ile pan ma lat?
- Czterdzieści dwa.
- A czy jest pan żonaty?
- Nie.

Po kilku dalszych pytaniach i odpowiedziach synek zwraca się do mamy:

- Czego jeszcze chciałabyś się dowiedzieć, mamusiu?

*

- Jesteśmy już dwa lata po ślubie i ani razu nie pokłóciłam się z mężem. Jeśli wynikają jakieś różnice zdań, Władek zawsze ustępuje.

- A jeśli on ma rację?
- O, to się nigdy jeszcze nie zdarzyło!

Słowniczek

ani razu	nagroda	różnica
choć (<i>partykuła</i>)	naprzeciw	sekretarka
czasopismo	natychmiast	słuchawka
dale/ki, ~ ka, ~ kie	odłożyć/yć (<i>dk</i>), ~ ę, ~ ysz	synek
dalsz/y ~ a, ~ e	odpowiedź	temat
dowiedzieć się (<i>dk</i>), dowiem się, dowiesz się	otrzym/ać (<i>dk</i>), ~ am, ~ asz	ustęp/ować, ~ uję, ~ ujesz
dyrektor	pacjentka	wynikać, <i>3. os.</i> wynika
kobiec/y, ~ a, ~ e	pokłó/cić się (<i>dk</i>), ~ cę, ~ cisz	wysłać (<i>dk</i>), wyśle, wyślesz
konkurs	przedział	zdanie
mamusia	pytanie	zdarzyć się (<i>dk</i>), <i>3. os.</i> zdarzy się

39

Państwo Kowalscy oglądają telewizję

Państwo Kowalscy kupili sobie kolorowy telewizor. Mały Jacek bardzo lubi oglądać program dla dzieci: bajki, filmy rysunkowe, przedstawienia teatru lalek.

A dorośli? Państwo Kowalscy chętnie oglądają reportaże z dalekich krajów, filmy dla dorosłych, teatr telewizji. Co dzień wieczorem włączają telewizor, żeby obejrzeć dziennik telewizyjny. Nie zawsze w ciągu dnia mają czas na czytanie prasy.

W dzienniku telewizyjnym nadawane są wiadomości z całego świata, informacje o nowych wydarzeniach w życiu politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnym w kraju i za granicą.

Jacek też ogląda dziennik telewizyjny, jedząc z rodzicami kolację. Nie wszystko jeszcze rozumie, ale lubi patrzeć na kolorowy ekran. Najbardziej interesuje go sport i prognoza pogody na jutro. Dopiero po dzienniku idzie spać - niechętnie, bo właśnie zaczyna się film dozwolony tylko dla dorosłych. Chciałby go obejrzeć, ale mama nie pozwala.

Słowniczek

bajka	kulturaln/y, ~ a, ~ e	rysunkow/y, ~ a, ~ e
ciąg	na/dawać, ~ daję, ~ dajesz	społecz/n/y, ~ a, ~ e
co dzień	obejrz/eć (dk), ~ e, ~ ysz	sport
dozwołon/y, ~ a, ~ e	polityczn/y, ~ a, ~ e	telewizor
dziennik	pozwal/ać, ~ am, ~ asz	wiadomość
ekran	pozwolić (dk), ~ lę, ~ lisz	włączyć/ać, ~ am, ~ asz
film	prasa	wydarzenie
gospodarcz/y, ~ a, ~ e	prognoza	wyłączyć/ać, ~ am, ~ asz
informacja	przedstawienie	zagranica, za granicą,
interes/ować, ~ uję, ~ ujesz	reportaż	z zagranicy
kolorow/y, ~ a, ~ e	rozumie/eć, ~ em, ~ esz	za granicę
kraj	rysunek	

Związki frazeologiczne

dalekie kraje
dziennik telewizyjny
film rysunkowy
teatr lalek
teatr telewizji
w ciągu dnia

Dziś w telewizji:

16.00 – Dziennik TV
16.20 – Reportaż z Huty „Katowice”
17.30 – Film rysunkowy dla dzieci: Bolek i Lolek
18.00 – Tele-Echo
19.00 – Dobranoc: bajka dla dzieci
19.10 – Program dla młodzieży
19.30 – Dziennik TV
20.30 – Teatr Telewizji: Aleksander Fredro „Zemsta”
22.10 – Wiadomości sportowe
22.35 – Reportaż filmowy
23.20 – Ostatnie wiadomości

Spotkanie z matką

(fragment)

Ona mi pierwsza pokazała księżyc
i pierwszy śnieg na świerkach,
i pierwszy deszcz.

Byłem wtedy mały jak muszelka,
a czarna suknia matki szumiała jak Morze Czarne.

Noc.

Dopala się nafta w lampce.

Lamentuje nad uchem komar.

Może to ty, matko, na niebie
jesteś tymi gwiazdami kilkoma?

Albo na jeziorze żaglem białym?

Albo falą w brzegi pochyłe?

Może twoje dłonie posypały
mój manuskrypt gwiazdzistym pyłem?

A możeś jest południowa godzina,
mazur pszczół w złotych sierpnia pokojach?
Wczoraj szpilkę znalazłem w trzcinach –
od włosów. Czy to nie twoja?

Konstanty Ildefons Gałczyński

Słowniczek

brzeg	manuskrypt	posy/pać (dk), ~ pię,
dłoń	mazur	~ piesz
dopal/ać się, ~ am, ~ asz	morze	pszczola
fala	Morze Czarne	pył
jezioro	muszelka	sierpień
komar	nafta	szpilka
księżyc	pochyli/y, ~ a, ~ e	szu/mieć, ~ mię, ~ misz
lament/ować, ~ uję, ~ ujesz	poka/zać (dk), ~ że, ~ żesz	świerk
lampka	południow/y, ~ a, ~ e	trzcina
		żagiel

Imieniny pani Anny

Dziś, dwudziestego szóstego lipca, są imieniny pani Anny Kowalskiej. Rano złożyli jej życzenia imienninowe mąż i syn. Imienniny pani Anny wypadają w lecie, dostaje więc zawsze dużo kwiatów.

Wieczorem pani Anna spodziewa się zaproszonych gości. Nakryła już stół białym obrusem i ustawia na nim zimne zakąski: śledzie, rybę po grecku, wędliny, pięknie pokrojony schab. W piecyku pieką się już kurczęta, które pani Anna poda gościom na gorąco z kartoflami i mizerią. A w lodówce stoi wódka, napoje chłodzące i smaczny tort.

Ktoś dzwoni do drzwi. To wchodzi pierwszy gość – ciocia Józia z bukietem kwiatów i prezentem imienninowym.

Ciocia Józia całuje solenizantkę i składa jej serdeczne życzenia zdrowia, szczęścia i wszelkiej pomyślności.

– A tu mam coś dla ciebie – mówi – ciepły szalik! Sama go zrobiłam na drutach.

Pani Anna dziękuje za życzenia i prezent, śmiejąc się.

– Mój Boże – myśli – ta ciocia Józia zawsze daje takie praktyczne prezenty! Wełniany szalik w lipcu!

Solenizantka zdejmuje fartuszek i przegląda się w lustrze, poprawiając fryzurę. Powinna dziś ładnie wyglądać. Za chwilę przyjdzie reszta gości.

Słowniczek

bukiet	nakr/yć (<i>dk</i>), ~ yję, ~ yjesz	schab
cał/ować, ~ uję, ~ ujesz	napój	skład/ać, ~ am, ~ asz
chłodząc/y, ~ a, ~ e	piec, piekę, pieczesz	solenizant
dost/awać, ~ aję, ~ ajesz	piec się	solenizantka
drut	piecyk	spodziew/ać się, ~ am, ~ asz
druty	po/kroić (<i>dk</i>), ~ kroję,	szalik
dzięk/ować, ~ uję, ~ ujesz	~ kroisz	szczęście
fartuszek	pokrojon/y, ~ a, ~ e	śledź
gość	pomyślność	tort
imienninow/y, ~ a, ~ e	powinien, powinna, powinno	ustawi/ać, ~ am, ~ asz
kurczę (<i>lm</i> . kurczęta)	praktyczn/y, ~ a, ~ e	wcho/dzić, ~ dzę, ~ dzisz
mizeria	prezent	wędlina

wódka
wszelki, wszelka, wszelkie
wypad/ać, ~ am, ~ asz

zakąska
zdrowie
złoż/yć (*dk*), ~ ę, ~ ysz

zro/bić (*dk*), ~ bię, ~ bisz
życzenie

Związki frazeologiczne

na gorąco
po grecku
robić na drutach
składać życzenia – złożyć życzenia

Plansza 15

MIESIĄCE I PORY ROKU

MIESIĄCE			
styczeń	kwiecień	lipiec	październik
luty	maj	sierpień	listopad
marzec	czerwiec	wrzesień	grudzień

PORY ROKU

wiosna	jesień
lato	zima

41

Coś o zwierzętach

- Wiesz, dlaczego lew ma taką dużą głowę?
- Nie.
- Żeby nie mógł jej wysunąć przez kratę.

*

Babcia do wnuka:

– Po co przyniosłeś tego kruka do domu?

Wnuczek:

– Ciekawy jestem, czy to prawda, że kruk żyje sto lat.

- Tatusiu, czy wąż ma ogon?
- Wylącznie.

*
*
*

Wyścigi wygrał ośmioletni koń, który brał w nich udział po raz pierwszy. Na pytanie, dlaczego właściciel tak późno zgłosił swojego konia na wyścigi, usłyszano odpowiedź:

- Przez siedem lat nie można go było złapać!

*

- Mamo, pan nauczyciel pochwalił mnie dzisiaj na lekcji śpiewu – chwali się mała Iwonka.

- To dobrze, moje dziecko. A co ci powiedział? – pyta mama.

- Że śpiewam jak ptaszek... Ale zapomniałam, jak się ten ptaszek nazywa.

- Może słowik? – podpowiada mama.

- Nie, to była inna nazwa.

- Może skowronek?

- Nie, nie, poczekaj, mamó, zaraz sobie przypomnę. Już wiem, pan nauczyciel powiedział: „Iwonko, ty śpiewasz jak pawian”.

Słowniczek

chwa/lić, ~lę, ~lisz
chwalić się
ciekaw/y, ~a, ~e
koń
krata
kruk
lew
nazwa
ogon
ośmioletni, -a, -e
pawian

pochwa/lić (dk), ~lę, ~lisz
pochwalić się (dk)
podpowiad/ać, ~am, ~asz
przy/nieść (dk), ~niosę,
~niesiesz
przypom/nieć sobie (dk),
~nę, ~niesz
ptaszek
skowronek
słowik

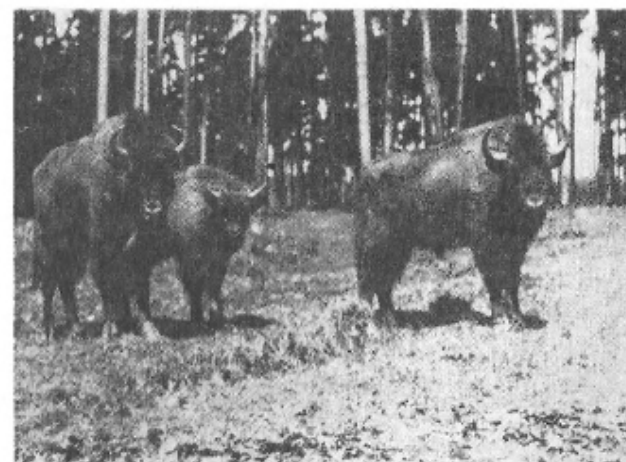
udział
wąż
właściciel
wygr/ać (dk), ~am, ~asz
wylącznie
wysu/nąć (dk), ~nę, ~niesz
wyścigi
zgl/osić (dk), ~oszę, ~osisz
zła/pać (dk), ~pię, ~piesz
żyć, żyję, żyjesz

Związki frazeologiczne

brać udział
po raz pierwszy

Państwo Kowalscy postanowili pójść w niedzielę z Jackiem do ogrodu zoologicznego. Kupili w kasie bilety i za chwilę byli już w ogrodzie.

Najpierw poszli obejrzeć żubry. Opowiedzieli Jackowi, że żubry żyły dawniej w Polsce na wolności. Dziś można je spotkać tylko w niektórych rezerwatach, na przykład w Puszczy Białowieskiej. Żubr jest wielkim zwierzęciem. Ma rogi i brodę i nie jest bardzo podobny do swojej kuzynki krowy. Żubry bardzo się Jackowi podobały.

fot. CAF

Dalej państwo Kowalscy obejrzały jeszcze inne dzikie zwierzęta: wilki, lisy, lwy i słonie. Lwy leżały na skałach i nie zwracały uwagi na ludzi, a słonie prosiły o coś do jedzenia. Jacek chciał dać słoniowi jabłko, ale dozorca powiedział, że nie wolno karmić zwierząt.

Wreszcie państwo Kowalscy podeszli do klatek z małpami. Małpy były w dobrym humorze i wesoło skakały. Dzieci śmiały się z ich figli.

Zmęczeni długim spacerem po zoo państwo Kowalscy wrócili do domu, choć Jacek chciał jeszcze obejrzeć niedźwiedzie przy Trasie W-Z.

Słowniczek

choć (*spójnik*)
 dawniej
 dozorca
 dzi/ki, ~ka, ~kie
 figiel (*lm. figle*)
 humor
 jabłko
 jedzenie
 kar/mić, ~mię, ~misz
 klatka
 kuzyn
 kuzynka
 lis
 małpa
 niedźwiedź

niektóre
 opo/wiedzieć (*dk*), ~wiem,
 ~wiesz
 pod/ejść (*dk*), ~ejdę,
 ~ejdziesz
 podobny
 postano/wić (*dk*), ~wię,
 ~wisz
 prosić, proszę, prosisz
 puszcza
 Puszcza Białowieska
 rezerwat
 róg (żubra)
 skakać, skaczę, skaczesz
 skała

słoń
 spotk/ać (*dk*), ~am, ~asz
 trasa
 Trasa W-Z
 uwaga
 wilk
 wolno, nie wolno (+*Inf.*)
 wolność
 wró/cić (*dk*), ~cę, ~cisz
 zł/y, ~a, ~e
 zmęczon/y, ~a, ~e
 (*lm. m.-os. zmęczeni*)
 zoo
 zoologiczny
 żubr

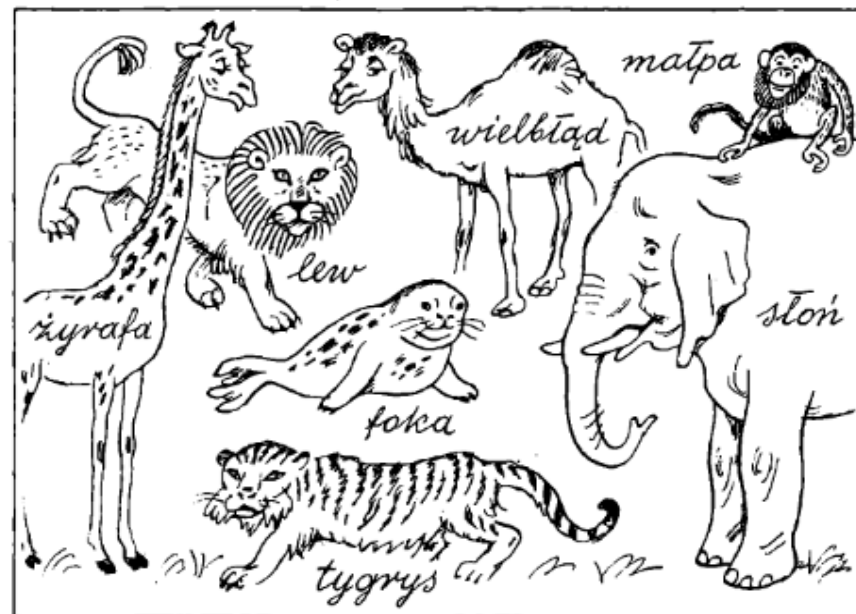
Związki frazeologiczne

być w dobrym (złym) humorze
 ogród zoologiczny (zoo)
 zwracać uwagę

Plansza 16

DZIKIE ZWIERZĘTA I PTAKI

foka	małpa	słowik	wilk
jaskółka	niedźwiedź	sowa	wróbek
kruk	orzeł	tygrys	żubr
lew	skowronek	wąż	żyrafa
lis	stoń	wielbłąd	

Rozmowa telefoniczna

W mieszkaniu państwa Kowalskich zadzwonił telefon. Jacek podniósł słuchawkę.

– Halo, słucham?

– Dzień dobry, Jacku, mówi Nowakowa. Czy zastałam twoją mamę?

– Dzień dobry pani. Tak, już mamę proszę... Mamo, telefon do ciebie. Dzwoni mama Kasi.

– Halo – mówi pani Anna – dzień dobry, Danusiu.

– Dzień dobry, Aniu. Cieszę się, że cię zastałam. Mam do ciebie bardzo ważną sprawę i koniecznie muszę się z tobą zobaczyć. Czy mogłybyśmy się spotkać w tym tygodniu?

– Naturalnie, bardzo chętnie. Może wpadlibyście do nas? Tylko kiedy? Którego dziś mamy? Zaraz, zajrzę do kalendarza. Dziś jest dwunastego czerwca, poniedziałek. Może w czwartek? Czy moglibyście przyjść do nas z Leszkiem?

– Widzisz, Aniu, Leszek teraz przyjmuje pacjentów w przychodni lekarskiej we wtorek, w czwartek i w sobotę po południu i wraca do domu bardzo zmęczony. Może spotkamy się w piątek?

– Niestety, w piątek mam zebranie w szkole. A co robisz w środę?

– Wybieram się do fryzjera. Wiesz co? Spotkajmy się same, bez mężów, w środę w kawiarni, dobrze?

– Świetnie. A gdzie się spotkamy?

– Może w „Krokodylu” na Rynku Starego Miasta?

– Dobrze, a o której?

– O szóstej.

– No, to umówiłyśmy się wreszcie. A w niedzielę po południu wpadnijcie do nas na kawę, dobrze? My sobie porozmawiamy o naszych sprawach, a mężowie obejrzą mecz w telewizji.

– Dobrze, dziękuję. Do widzenia.

– Do widzenia.

Słowniczek

ciesz/yć się, ~ę, ~ysz
halo!
kalendarz
kawiarnia
koniecznie
krokodyl
lekarz/ki, ~ka, ~kie
mecz

pod/nieść (dk), ~niosę,
~niesz
przychodnia
przyjm/ować, ~uję, ~ujesz
rynek
Stare Miasto
świetnie
umó/wić się (dk), ~wię,
~wisz

ważn/y, ~a, ~e
wpaść (w znaczeniu: przyjść
do kogo) (dk), wpadnę,
wpadniesz
zajrz/eć (dk), ~ę, ~ysz
zasta/ć (dk), ~nę, ~niesz
zebranie
zobacz/yć się z kim (dk),
~ę, ~ysz

Plansza 17

DNI TYGODNIA

poniedziałek	piątek
wtorek	sobota
środa	niedziela
czwartek	

Wiersz 8

Notes

Znalazłem w starym notesie
Numery telefonów
Umarłych przyjaciół,
Adresy spalonych domów.
Cyfry nakręcam. Czekam.
Telefon dzwoni.
Ktoś podnosi słuchawkę.
Cisza. Oddech słyszę.
A może szept ognia.

Antoni Słonimski

Słowniczek

cisza
cyfra
nakręcać, ~am, ~asz
notes

oddech
ogień
podnosić
słysz/eć, ~ę, ~ysz

spa/lić (dk), ~lę, ~lisz
szept
umarł/y, ~a, ~e

Jak najlepiej wypocząć?

Danuta Nowakowa wróciła z urlopu. Zaraz po przyjeździe spotkała na ulicy – kogo? – oczywiście swoją serdeczną przyjaciółkę, Annę Kowalską. Panie się pocałowały, a pani Anna zawołała:

– Danusiu, jak ty ślicznie wyglądasz! Gdzie się tak opaliłaś? Pewnie byłaś w Bułgarii nad Morzem Czarnym?

– Ależ skąd – śmieje się Danusia. – Pojechaliśmy z Kasią nad nasze polskie morze – nad Bałtyk. I, wyobraź sobie, miałyśmy szczęście: przez cały miesiąc była piękna, słoneczna pogoda, ani razu nie padał deszcz. Całe dni spędzaliśmy na plaży, opalałyśmy się, kąpałyśmy się, pływałyśmy. Wróciliśmy zadowolone i wypoczęte.

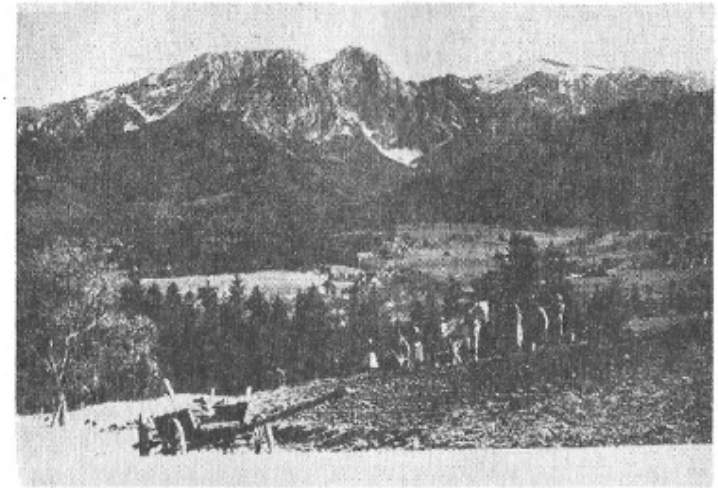
– A co robił wtedy Leszek? Czy był z wami?

– Nie, on nie lubi morza. Pojechał w góry z kilkoma kolegami. Codziennie robili długie, piesze wycieczki, czasem nawet nocowali w schroniskach. Wrócili też zadowoleni i wypoczęci. A powiedz mi, Aniu, co wy robiliście latem?

– Jacka wysłaliśmy do dziadków na wieś. Spędził na wsi całe wakacje. A my, to znaczy Janek i ja, pojechaliśmy na Pojezierze Mazurskie. Wzięliśmy kajak, namiot i plecak i wędrowaliśmy po jeziorach. Został nam jeszcze tydzień urlopu i chcemy go wykorzystać w zimie. Pewnie pojedziemy w góry na narty.

fol. T. Zagoździński

fol. CAF

– A kiedy się wybieracie i dokąd?

– Chcemy pojechać na wczasy do Zakopanego albo do Karpacza, ale dotychczas nie ustaliliśmy terminu. Najlepiej byłoby pojechać na święta, na Boże Narodzenie albo na Wielkanoc.

– Wiesz co, Aniu, – mówi pani Danuta – a może pojedziemy razem w czasie ferii zimowych? Weźmiemy naszych mężów i dzieci i spędzimy w górach całe dwa tygodnie. Zobaczysz, że będzie nam wesoło.

– Świetny pomysł! Jedziemy!

Słowniczek

Bałtyk	Morze Czarne	przyjazd
Boże Narodzenie	najlepiej	schronisko
Bułgaria	namiot	spędz/ać, ~am, ~asz
codziennie	narta (lm. narty)	spę/dzić (dk), ~dzą, ~dzisz
dotychczas	noc/ować, ~uję, ~ujesz	ślicznie
dziadkowie (= babcia + dziadek)	opal/ać się, ~am, ~asz	świēt/n/y, ~a, ~e
ferie	opa/lić się (dk), ~lę, ~lisz	święto (lm. święta)
góra (lm. góry)	piez/y, ~a, ~e	termin
jezioro	plaża	urlop
kajak	plecak	ustal/ać, ~am, ~asz
Karpacz	pocal/ować się (dk), --uję, ~ujesz	usta/lić (dk), ~lę, ~lisz
morze	Pojezierze Mazurskie	wakacje
		wczasy

wędr/ować, ~uję, ~ujesz
Wielkanoc
wykorzyst/ać (dk), ~am,
~asz

wykorzyst/ywać, ~uję,
~ujesz
wypocz/ąć (dk), ~nę,
~niesz

wypoczęt/y, ~a, ~e
zimow/y, ~a, ~e
znacz/yć, ~ę, ~ysz

Związki frazeologiczne

ale(ż) skąd!
mieć szczęście
słoneczna pogoda
spędzać czas (wakacje, ferie)
ustalić termin
wykorzystać urlop

Plansza 18

MORZE

brzeg	ląd	morze	plaża
fala	molo	piasek	port

Plansza 19

GÓRY

dolina	grzbiet	potok	szczyt
góra	jezioro	rzeka	wodospad
góry	las	schronisko	zbrocze

45

Niech żyje sport!

W poniedziałek inżynier Kowalski przyszedł do pracy trochę później niż zwykle. Kiedy lekko kulejąc wszedł do pokoju, w którym pracuje, koledzy zawołali:

– Janek, co ci się stało?
– Wczoraj przez cały dzień graliśmy z Jackiem w tenisa. Musiałem biegać, skakać, schylać się, padać na ziemię. Dziś nie mogę chodzić, bołą mnie obie nogi, prawe ramię i kark.
– Dobrze ci tak – mówią koledzy inżynierowie. – Niektórzy panowie wychodzą na boisko tylko raz w roku i wydaje im się, że są sportowcami. Prawdziwi sportowcy uprawiają sport systematycznie.

Kowalski czuje się dotknięty:

– Łatwo wam mówić. Ciekaw jestem, kto z was ma czas na regularne uprawianie sportu?

– Przepraszam bardzo! – mówi jeden z kolegów. – Ja chodzę co niedziela na basen i pływam.

– Ja codziennie jeżdżę na rowerze – woła drugi.

– A ja co tydzień gram w siatkówkę! – dodaje trzeci.

Okazało się, że najmłodszy z kolegów gra w piłkę nożną w klubie sportowym, że panna Zosia, maszynistka, jeździ na łyżwach, szef zaś uprawia codziennie gimnastykę poranną.

Pan Janek dziwi się:

– Nie wyglądacie wcale na sportowców.

– Ale za to dobrze się czujemy – odpowiadają panowie. – Tak, tak, w naszym wieku nie wystarczy raz w roku pojeździć na nartach albo powiosłować w lecie. Trzeba wykorzystywać każdą wolną chwilę na sport.

Zdaje się, że koledzy przekonali Janka. Po krótkim namyśle mówi:

– Macie rację. Od najbliższej soboty zaczynam systematycznie grać w brydża.

Słowniczek

basen	klub	piłka
boisko	kuł/eć, ~eje, ~ejesz	po/jeździć, ~jeżdżę, ~jeżdżisz
brydż	lekko	dzisiaj
ciekaw, -a, -e	łyżwa (lm. łyżwy)	porann/y, ~a, ~e
do/dawać, ~daję, ~dajesz	maszynistka	powiosł/ować (dk), ~uję, ~ujesz
dotknięt/y, ~a, ~e	najbliższ/y, ~a, ~e	prawdziw/y, ~a, ~e
dzi/wić się, ~wię, ~wisz	nożn/y, ~a, ~e	praw/y, ~a, ~e
gimnastyka	obie, oba	przekon/ać (dk), ~am, ~asz
gr/ać, ~am, ~asz	ok/azać się (dk), ~ażę, ~ażesz	ramię (lm. ramiona)
jeździć, jeżdżę, jeździsz		

rower
schyl/ać się, ~am, ~asz
siatkówka
sportowiec
sportow/y, ~a, ~e

systematycznie
szef
tenis
uprawi/ać, ~am, ~asz
wiek (= ilość lat)

wiosł/ować, ~uję, ~ujesz
wy/dawać się, ~daję, ~da-
jesz
zdawać się, 3. os. zdaje się
zaczyn/ać, ~am, ~asz

Związki frazeologiczne

czuć się dotkniętym
dobrze ci tak!
jeździć na łyżwach
jeździć na nartach
jeździć na rowerze
klub sportowy
od najbliższej (soboty)
padać na ziemię
piłka nożna
uprawiać sport

Plansza 20

SPORT I TURYSTYKA

basen	koszykówka	plecak	siatkówka
bieg	łyżwy	plywanie	skok
boks	narty	rzut	tenis
kajak	piłka nożna	sanki	zapasy

46

Coś o profesorach

Profesorowie bywają roztargnieni. Dlatego złośliwi opowiadają o nich różne anegdoty.

Pewien sławny profesor jechał na swój odczyt do małej miejscowości. Kiedy konduktor zaczął sprawdzać bilety, okazało się, że profesor nie może znaleźć swojego biletu.

- Niech pan już nie szuka, panie profesorze. Wierzę panu, że pan wykupił bilet - mówi konduktor.

- Ależ ja muszę znaleźć swój bilet. Muszę wiedzieć, dokąd jadę.

*

- Panie profesorze - zwraca się młody asystent do sławnego profesora chirurga. Wszystko już gotowe do operacji. Brak tylko pacjenta.

- Nic nie szkodzi - odpowiada profesor - możemy zaczynać bez niego.

*

Profesor Lipski siedzi w gabinecie i pisze. Nagle wpada żona:

- Słuchaj, w twojej bibliotece jest złodziej!!!

- A co czyta? - pyta spokojnie profesor, nie przerywając pracy.

*

Profesor Lipski spotyka na ulicy młodego człowieka:

- Drogi panie Piotrze, jak pan źle wygląda! Bardzo się pan zmienił: niedawno jeszcze miał pan taką zdrową cerę, był pan tęgi, a teraz jest pan taki szczupły i bladej.

- Ależ ja nie nazywam się Piotr!

- Ach, więc i imię pan zmienił?

Słowniczek

anegdota
asystent
biblioteka
blad/y, ~a, ~e
brak
byw/ać, ~am, ~asz
chirurg
gabinet
konduktor

miejscowość
niedawno
odczyt
operacja
profesor
prze/rwać (dk), ~rwę,
~rwiesz
przeryw/ać, ~am, ~asz
sławny, ~a, ~e

spokojnie
tę/gi, ~ga, ~gie
wpad/ać, ~am, ~asz
wyku/pić (dk), ~pię, ~pisz
złodziej
złośliw/y, ~a, ~e
zmie/nić się (dk), ~nię,
~nisz

47

Na wsi

Pewnego razu w niedzielę Jan Kowalski wybrał się na wieś, do swoich rodziców.

Rodzice pana Jana mają na wsi kilka hektarów ziemi. W pracy na roli pomaga im młodszy syn, Paweł, który jest uczniem wieczorowego technikum rolniczego.

Janek dawno nie był u rodziców. Wita się serdecznie z matką i z ojcem, pyta: – Jak zdrowie? Co u was nowego? Ojciec opowiada, że żniwa w tym roku były opóźnione, ale zbiory są dosyć dobre.

– W przyszłym roku – mówi ojciec – nie będę siał ani żyta, ani jęczmienia. Ze wszystkich zbóż najwięcej zebraliśmy pszenicy. Zaraz po żniwach trzeba było orać, a teraz kopiami kartofle.

– A gdzie Paweł? – pyta Jan.

– Paweł pojechał do kółka rolniczego po traktor – mówi matka. – Zaraz wróci na obiad.

Po obiedzie dwaj bracia idą na podwórze. Paweł pokazuje starszemu bratu nową stajnię i oborę i mówi, że w przyszłości założy w swoim gospodarstwie dużą hodowlę bydła albo świń. Ma ambitne plany, chce być nowoczesnym rolnikiem.

Potem obaj bracia idą przez łąkę na pole. Jan ze wzruszeniem ogląda miejsca, na których kiedyś jako dziecko razem z kolegami pasł krowy.

Po powrocie do domu Jan żegna się z rodzicami. Matka daje mu dużą paczkę: są to owoce z własnego sadu i świeże warzywa z własnego ogrodu. Starsza pani Kowalska wie, że jej wnuk Jacek bardzo lubi gruszki, a ze śliwek synowa zrobi wspaniałą kompot.

Słowniczek

ambitn/y, ~a, ~e
bydło
dawno
gospodarstwo
gruszka
hektar

hodowla
jęczmień
kompot
ko/pać, ~pię, ~piesz
kółko
nowoczesn/y, ~a, ~e

obaj
obora
opóźnion/y, ~a, ~e
orać, orzę, orzesz
paść, pasę, pasiesz
plan

podwórze
pok/azać (dk), ~ażę, ~ażesz
pokaz/ywać, ~uję, ~ujesz
pole
pomag/ać, ~am, ~asz
po/móc (dk), ~mogę,
~możesz
powrót
przyszłość
pszenica
rola
rolnik
rolnicz/y, ~a, ~e

sad
siać, sieję, siejesz
stajnia
synowa
śliwka
świnia
technikum
traktor
warzywa
wieczorow/y, ~a, ~e
wit/ać, ~am, ~asz
witać się
własny

wnuk
wzruszenie
założ/yć (dk), ~ę, ~ysz
zbiór (lm. zbiory)
zboże
zebrać (dk), zbiorę, zbierzesz
żegn/ać, ~am, ~asz
żegnać się
żniwa
żyto

Związki frazeologiczne

kompot ze śliwek, z gruszek
kółko rolnicze
pewnego razu
praca na roli
technikum rolnicze

Plan 82a 21

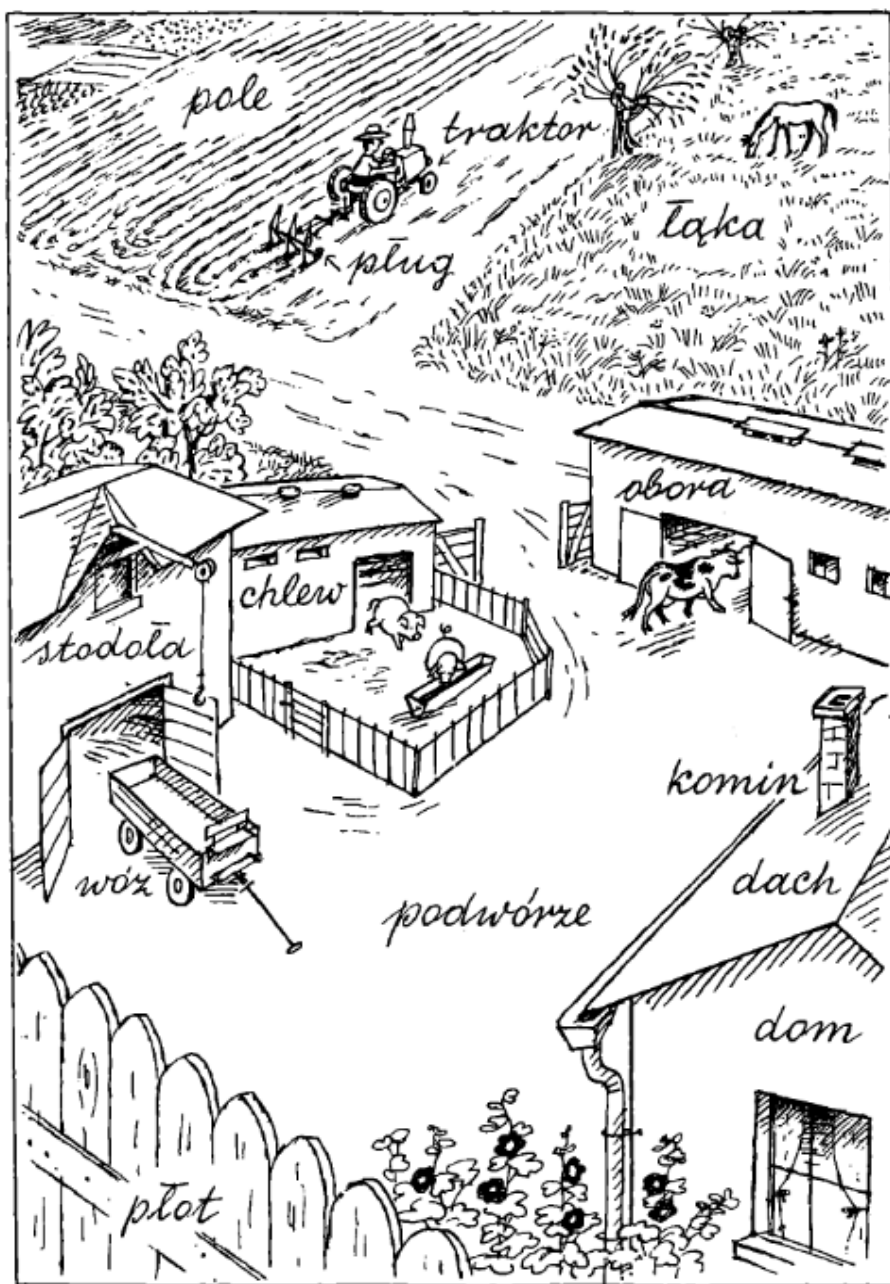
NA WSI

chlew
dach
dom
komin

łąka
obora
plot
pług

podwórze
pole
stajnia
stodoła

traktor
wóz

Przysłowia

- Krowa, która dużo ryczy, mało mleka daje! – rzekł Jędrzej.
- Oj tak, Jędrzeju, oj tak! Tak samo z chmurą i deszczem: z dużej chmury mały deszcz.
- Na to Jędrzej:
- Co do deszczu, to jedno wam powiem, Macieju: jaskółka nisko, deszcz blisko.
- Wiem, wiem – powiedział Maciej. – A kozuch? Co z kozuchem?
- Nie zdejmuj! Do świętego Ducha nie zdejmuj kozucha!
- A po świętym Duchu? – zapytał Maciej.
- A po świętym Duchu chodź dalej w kozuchu! – rzekł Jędrzej. – Bo od świętej Anki chłodne wieczory i ranki.
- A jak Barbara po lodzie, to Boże Narodzenie po wodzie! – zauważył Maciej.
- A na Grzegorza idzie zima do morza!

wg Edwarda Redlińskiego: „Awans”

Słowniczek

blisko	kozuch	rycz/eć, ~ę, ~ysz
chmura	lód	rzekł (inf. rzec)
dawać, daję, dajesz	mało	święt/y, ~a, ~e
duch	nisko	(skrót: św.)
jaskółka	oj!	tak samo

Objaśnienia:

święty Duch – tu: dzień Zesłania Ducha Świętego, inaczej Zielone Świątki
 święta Anka – dzień św. Anny, 26 lipca
 Barbara – dzień św. Barbary, 4 grudnia
 Grzegorz – dzień św. Grzegorza, 12 marca
 po lodzie – sucho (mróz); po wodzie – mokro (deszcz)

Idziemy do teatru

Ten olbrzymi gmach z kolumnami, naprzeciw pomnika Nike na placu Teatralnym w Warszawie, to Teatr Wielki. Podczas powstania warszawskiego w 1944 roku budynek teatru został spalony i całkowicie zburzony. W odbudowanym po wojnie gmachu mieszczą się obecnie dwa teatry: Teatr Narodowy, w którym odbywają się przedstawienia dramatyczne i Teatr Wielki, w którym oglądamy przedstawienia operowe i baletowe.

Dziś wieczorem pójdziemy do Teatru Wielkiego z państwem Kowalskimi. Pani Anna bardzo lubi operę. Szczególnie chętnie słucha muzyki polskiego kompozytora z XIX wieku – Stanisława Moniuszki. Dziś właśnie grają „Halkę” – opowieść o nieszczęśliwej miłości młodej góralki. Pani Anna szuka na afiszu nazwisk swoich ulubionych śpiewaków.

W szatni rozbieramy się i oddajemy swoje palta szatniarce. Na widowni panuje półmrok. Orkiestra stroi instrumenty. Szukamy swoich miejsc w drugim rzędzie balkonu. Za chwilę obsługa pogasi wszystkie światła, wyjdzie dyrygent, rozlegną się oklaski. Kurtyna pójdzie w górę, na oświetlonej scenie ukażą się dekoracje, soliści i chór.

fol. M. Portus

Pani Anna słucha z przyjemnością swoich ulubionych melodii, płynących ze sceny. Jej mąż woli wprawdzie muzykę współczesną, ale chętnie towarzyszy żonie, bo lubi patrzeć na balet, który dziś wykona słynnego mazura i tańce góralskie.

Posłuchajmy, jak młoda śpiewaczka w stroju ludowym śpiewa arię Halki, popularną w całej Polsce:

„Gdyby rannym słonkiem
wzlecieć mi skowronkiem...”*

* **Objaśnienia:**

rannym słonkiem – rano, gdy zacznie świecić słońce
gdymy... wzlecieć mi – gdybym mogła wzlecieć
skowronkiem – jak skowronek

Słowniczek

afisz	odbud/ować (<i>dk</i>), ~uję,	rząd
aria	~ujesz	scena
balet	od/dawać, ~daję, ~dajesz	słonko
baletow/y, ~a, ~e	oklaski	słynn/y, ~a, ~e
całkowicie	olbrzymi, -a, -e	solista (<i>m. soliści</i>)
chór	opera	solistka
dekoracja	operow/y, ~a, ~e	stroić, stroję, stroisz
dramatyczn/y, ~a, ~e	opowieść	strój
dyrygent	orkiestra	szatnia
gmach	oświetlon/y, ~a, ~e	szatniarka
góral	palto	szatniarz
góralka	pan/ować, ~uję, ~ujesz	śpiewaczka
góralski, ~ka, ~kie	plac Teatralny	śpiewak
grać (<i>tu: wystawiać</i>)	ply/nać, ~nę, ~niesz	taniec
„Halka”	podczas	Teatr Wielki
instrument	po/gasić (<i>dk</i>), ~gaszę,	teatraln/y, ~a, ~e
kompozytor	~ ~gasisz	towarzysz/yć, ~ę, ~ysz
kurtyna	populam/y, ~a, ~e	ulubion/y, ~a, ~e
mazur	posłuch/ać, ~am, ~asz	uwertura
melodia	powstanie	warszawski, ~ka, ~kie
mieścić się, mieszczą się,	półmrok	widownia
mieścisz się	przyjemność	wojna
Moniuszko	rozbier/ać się, ~am, ~asz	wprawdzie
Nike	rozlec się (<i>dk</i>), 3. os. rozleg-	wykon/ać (<i>dk</i>), ~am, ~asz
muzyka	nie się	wzlecieć (<i>dk</i>), wzleczę, wzle-
obecnie	rozlegać się, 3. os. rozlega się	cisz
obsługa	rozpocz/ąć (<i>dk</i>), ~nę, ~niesz	zburz/yć (<i>dk</i>), ~ę, ~ysz

Związki frazeologiczne

kurtyna idzie (poszta) w górę
melodie płyną ze sceny
rozlegają się oklaski
stroić instrumenty
strój ludowy

Wiersz 9

Wieczór w Teatrze Wielkim

(fragmenty)

Gdy zegar na Ratuszu o ósmej wieczorem
Wydzwania melodyjnie przedstawienia porę,
Widzę Plac Teatralny, oświetlony falą
Lamp owianych jesienią, jak pożółkły salon,
Słyszę turkot dorożek i dzwonki tramwajów,
I głos chłopców, co we drzwiach afisze sprzedają,
I oczy od Ratusza ku filarom zwracam
I jak cień tam wyrastam, i jak cień powracam.

Już późno. Już się spóźnię. Już biegnę ostatni.
Rzucam szatniarce w biegu stare palto w szatni.
Już światła pogaszone. Opera zaczęta.
Myślałem, że zapomniał. Ale wciąż pamiętam.

Ktoś śpiewa w mroku arię. Pachną żółtkie plusze
I pył od sceny płynie, wirując w ciemności.
Chcę słuchać. Lecz nie mogę. Lecz wspominać muszę
Na poddaszach melodii wśród kurzów młodości. [...]

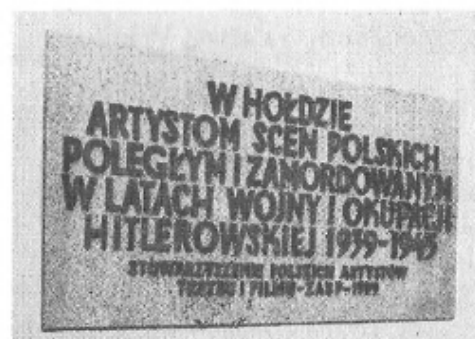
Miły Teatrze Wielki, domowy teatrze,
Gdzie są filary twoje, tak pogodne zawsze?
Gdzie schody staroświeckie i złocone rampy,
Oświetlone poezją secesyjnej lampy?
Gdzie fotele pluszowe i barwne afisze,
I półmrok, w którym skrzypiec strojenie wciąż słyszę,
I kurtyna z maskami, które kryły lico
Jakichś bóstw, co na zawsze będą tajemnicą.

Chodzę po twoich zgłiszczach, przystaję, wspominam,
Grzebię się wśród popiołów, szukam po ruinach...

Wiatr nad nami kołysze namiętnie i dziko,
I opada powoli, jak szloch...

Płacz, muzyko!

Stanisław Baliński

fol. M. Portus

Słowniczek

barwn/y, ~a, ~e	namiętnie	secesyjn/y, ~a, ~e
biec, biegnę, biegniesz	opad/ać, ~am, ~asz	skrzypce
bieg	owian/y, ~a, ~e	sprze/dawać, ~daję, ~da- jesz
bóstwo	pach/nieć, ~nę, ~niesz	staroświec/ki, ~ka, ~kie
domow/y, ~a, ~e	plusz	szloch
dorożka	pluszow/y, ~a, ~e	tajemnica
dziko	poddasze	turkot
filar	poezja	wir/ować, ~uję, ~ujesz
grze/bać się, ~bię, ~biesz	popiół	wspomin/ać, ~am, ~asz
koł/ysać, ~yszę, ~yszysz	powoła	wśród
kryć, kryję, kryjesz	powrac/ać, ~am, ~asz	wydzwani/ać, ~am, ~asz
ku	pożółkl/y, ~a, ~e	wyrast/ać, ~am, ~asz
kurz	przy/stawać, ~staję, ~stajesz	zegar
lico	rampa	złiszcza
maska	ratusz	złocón/y, ~a, ~e
melodyjnie	ruina	żółtkl/y, ~a, ~e
młodość	rzuc/ać, ~am, ~asz	
mrok	salon	

Związki frazeologiczne

w biegu
zwracać oczy

50

Dom Jana Matejki

Jan Matejko (1838–1893) był wielkim polskim malarzem. Malował przede wszystkim obrazy historyczne. Żyjąc w czasach niewoli chciał swojemu narodowi przypomnieć jego świetną przeszłość. Przedstawiał na swych obrazach wielkie chwile z historii narodu polskiego.

Jego dom rodzinny, w którym urodził się, żył i umarł, to zabytkowa kamienica z XVI wieku przy ulicy Floriańskiej 41 w Krakowie. W domu tym jest obecnie muzeum, gdzie znajdują się pamiątki po Matejce.

Fot. CAF

Matejko przez całe swoje życie gromadził różne przedmioty, które były mu potrzebne w jego pracy malarza. Zbierał stare tkaniny, dawne stroje, historyczną broń, wyroby rzemiosła artystycznego.

W domu Jana Matejki znajdują się też bogate zbiory rysunków i szkiców artysty oraz część jego obrazów. Najslawniejsze jednak płótna wielkiego malarza nie mogą być wystawione w jego dawnym domu, bo nie zmieściłyby się w żadnym pokoju. Rozmiary historycznych obrazów Matejki, takich jak: Bitwa pod Grunwaldem, Sobieski pod Wiedniem, Konstytucja 3 Maja, są tak wielkie, że zajmują one całe ściany w olbrzymich salach muzealnych.

Słowniczek

artysta	niewola	tkanina
artystka	pamiątka	umrzeć (<i>dk</i>), umrę, umrzesz
artystyczn/y, ~a, ~e	plótno	Wiedeń
bitwa	potrzebn/y, ~a, ~e	wyrób
bogat/y, ~a, ~e	przede wszystkim	wysta/wić (<i>dk</i>), ~wię,
część	przedmiot	~wiesz
dawn/y, ~a, ~e	przeszłość	zajm/ować, ~uję, ~ujesz
groma/dzić, ~dzą, ~dzisz	przypom/nieć (<i>dk</i>), ~nę,	zbier/ać, ~am, ~asz
Grunwald	~niesz	zbiory (<i>tu</i> : kolekcja)
historyczn/y, ~a, ~e	rzemiosło	zmieścić się (<i>dk</i>), zmieszczę
kamienica	sala	się, zmieszysz się
mal/ować, ~uję, ~ujesz	Sobieski	znajd/ować się, ~uję,
muzealn/y, ~a, ~e	szkic	~ujesz
muzeum	ściana	żaden, żadna, żadne

Wiersz 10

Gawęda o miłości ziemi ojczystej

(fragment)

Bez tej miłości można żyć,
mieć serce suche jak orzeszek,
malutki los naparstkiem pić
z dala od zgrzytot i pocieszeń,
na własną miarę mieć nadzieję,
w mroku kryjówkę sobie uwić,
o blasku próchna mówić „dnieje”,
o blasku słońca nic nie mówić.

Jakiej miłości brakło im,
 że są jak okno wypalone,
 rozbite szkło, rozwiany dym,
 jak drzewo z nagła powalone,
 które za płytko wrosło w ziemię,
 któremu wyrwał wiatr korzenie
 i jeszcze żyje częstką czasu,
 ale już traci swe zielenie
 i już nie szumi w chórze lasu?

Ziemio ojczysta, ziemio jasna,
 nie będę powalonym drzewem.
 Codziennie mocniej w ciebie wrastam
 radością, smutkiem, dumą, gniewem.
 Nie będę jak zerwana nić.
 Odrzucam pustobrzmiące słowa.
 Można nie kochać cię – i żyć,
 ale nie można owocować. [...]

Wisława Szymborska

Słowniczek

blask
 braknąć, 3. os. braknie
 częstka
 dzień, 3. os. dnieje
 дума
 dym
 gawęda
 gniew
 korzeń
 kryjówka
 las
 los
 malut/ki, ~ka, ~kie
 miara
 mocno
 nadzieja

naparstek
 nić
 odrzuc/ać, ~am, ~asz
 ojczyst/y, ~a, ~e
 orzech
 orzeszek
 owoc/ować, ~uję, ~ujesz
 płytka
 pocieszenie
 pociesz/yć (dk), ~ę, ~ysz
 powa/lić (dk), ~lę, ~lisz
 próchno
 pustobrzmiąc/y, ~a, ~e
 radość
 roz/bić (dk), ~biję, ~bijesz

roz/wiać (dk), ~wieję,
 ~wiejesz
 słowo
 uwić (dk), uwiję, uwijesz
 wrast/ać, ~am, ~asz
 wro/snąć (dk), ~snę,
 ~śniesz
 wupa/lić (dk), ~lę, ~lisz
 wy/rwać (dk), ~rwę,
 ~rwiesz
 wyrw/ać, ~am, ~asz
 z dala
 ze/rwać (dk), ~rwę,
 ~rwiesz
 zgryzota
 z nagła

Jeszcze Polska nie zginęła

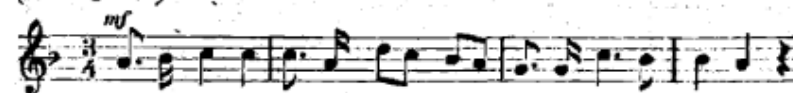
Hymn narodowy

Tekst: Józef Wybicki

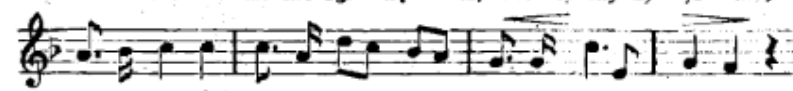
Autor melodii nieznan

Uroczyste z zapołem

(M. M. ♩ = 92)

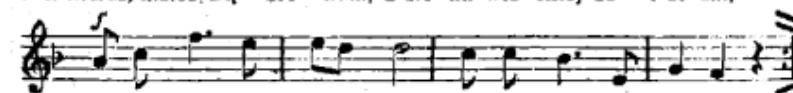
1. Jesz-cze Pol-ska nie zgi - nę - ła, kie - dy my ży - je - mv,

Co nam ob - ca prze-moc wzię - ła Sza - blą od - bie - rze - my.

1-4. Marsz, marsz Dą - bro - wski, Z zie - mi wło - skiej do Pol - ski,

Za two - im prze - wo - dem Złą - czym się z na - ro - dem.

Jeszcze Polska nie zginęła,
 Kiedy my żyjemy,
 Co nam obca przemoc wzięła,
 Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz, Dąbrowski,
 Z ziemi włoskiej do Polski!
 Za twoim przewodem
 Złączym się z narodem.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
 Będziem Polakami,
 Dał nam przykład Bonaparte,
 Jak zwyciężać mamy.
 Marsz, marsz...

Warszawianka

Muzyka: Karol Kurpiński

Słowa: wg przekładu Karola Sienkiewicza

Pieśń napisana na wieść o wybuchu powstania w Polsce w 1831 r. przez francuskiego poetę Casimira Delavigne'a.

Energicznie
(M. M. ♩ = 90)

1. O - to dziś dzień krwi i chwa - ły, O - by
W gwia - zdę Pol - ski O - rzeł Bia - ły, Pa - trząc,

dnem wskrze - sze - nia był, oby był, A na - dzie - ją pod - nie -
lot swój w nie - bo wzbił, lot swój wzbił,

ca - ny, Wo - ła na nas z górnych stron, z górnych stron: Powstań

Pol - sko, skrusz kaj - da - ny, Dziś Twój tri - umf al - bo

zgon, albo zgon! Hej, kto Po - lak na ba - gne - ty! Żyj swo -

bo - do, Pol - ko żyj! Pol - sko żyj! Ta - kim ha - słem cnej pod -

nie - ty Trą - bo na - sza wro - gom grzmij, wro - gom grzmij,

Trą - bo na - sza wro - gom grzmij! wro - gom grzmij!

Oto dziś dzień krwi i chwały,
Oby dniem wskreszenia był!
W gwiazdę Polski Orzeł Biały
Patrząc lot swój w niebo wzbił.

A nadzieją podniecany,
Woła do nas z górnych stron:
Powstań, Polsko, skrusz kajdany,
Dziś twój tryumf albo zgon.

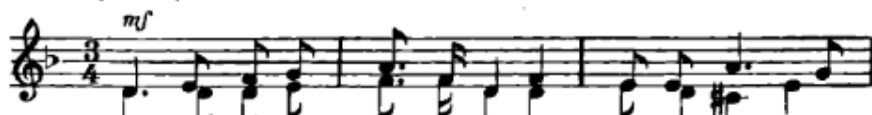
Hej, kto Polak, na bagnety!
Żyj, swobodo, Polsko, żyj!
Takim hasłem cnej podniety,
Trąbo nasza, wrogom grzmij!

Ostatni mazur

(1830 r.)

Melodia ludowa z ziemi wileńskiej

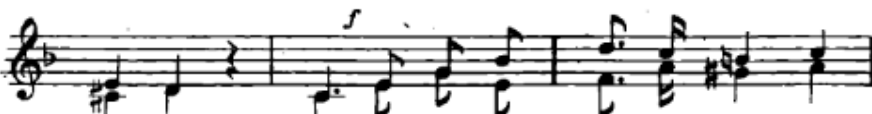
Tempo mazura
(M. M. ♩ = 90)

1. Je - szcze je - den ma - zur dzi - siał, choć po - ra - nek

świ - ta Czy po - zwo - li pan - na Kry - sia, mło - dy u - łań

py - ta. I nie - dłu - go bła - ga, pro - si,

boć to w pol - skiej zie - mi, W pierw - szą pa - rę

ją u - no - si, a sto par za ni - mi. W pierw - szą pa - rę

ją u - no - si, a sto par za ni - mi.

Jeszcze jeden mazur dzisiaj,
Choć poranek świta,
Czy pozwoli panna Krysia,
Młody ułań pyta.

I niedługo błaga, prosi,
Boć to w polskiej ziemi.
W pierwszą parę ją unosi,
A sto par za nimi.

On jej czule szepcze w uszko,
Ostrogami dzwoni,
W pannie tłucze się serduszko
I liczko się płoni.

Cyt, serduszko, nie płoń liczka,
Bo ułań niestały,
O pół mili wre potyczka,
Słychać pierwsze strzały.

Słychać strzały, głos pobudki,
Dalej na koń, hurra!
Lube dziewczę, porzuć smutki,
Zatańczym mazura.

Jeszcze jeden krąg dokoła,
Jeden uścisk bratni,
Trąbka budzi, na koń woła,
Mazur to ostatni.

Ej, przeleciał ptaszek

Muzyka: Tadeusz Sygietyński

Lento

1. Ej, przeleciał pta-szek ka-li-no-wy la-sek,
 si-we piórka na nim za-dra-ły. Nie płacz ty dziewczy-no, nie płacz ty je-dy-na,
 a - lbo ci to świat ma - ty. Szumi gaj, szumi gaj, szumi ga-łą-zeczka,

P ma b. marcato

pp *rallent.* *a tempo*

Żo-łte li-stki z drzewa pa-da - ja. Ej, pa-da-ją! Za-bra-ł mi chło - pce.
 a ja w świecie o - bca, i-nne-go mi rodzice ra - ja. los.

f. 2. *3.*

allarg. *pp*

Ej, przeleciał ptaszek kalinowy lasek,
 Siwe piórka na nim zadrżały.
 Nie płacz ty, dziewczyno, nie płacz ty, jedyna,
 Albo ci to świat mały?

Szumi gaj, szumi gaj, szumi gałązeczka,
 Żółte listki z drzewa padają. Ej, padają!
 Zabrali mi chłopca, a ja w świecie obca,
 Inszego* mi rodzice rają.

Nie przybędziesz do mnie ani ja do ciebie,
 Nie doleci do ciebie mój głos. Nie doleci!
 Smutne życie moje, kiedy nie we dwoje,
 Smutny mój - bez ciebie - smutny los.

* Inszego = Innego

Płonie ognisko

Autor nieznany

Umiarkowanie
(M. M. $\text{♩} = 120$)

1. Pło - nie o - gni - sko i szu - mią knie - je, dru - ży

no - wy jest wśród nas. O - po - wia - da sta - ro -

da - wne dzie - je, Bo - ha - ter - ski wskrze - sza czas.

O ry - cer - stwie spod kre - so - wych sta - nic, O o -

broń - cach na - szych pol - skich gra - nic, A po - nad na - mi wiatr szum - ny

wie - je i dę - bo - wy hu - czy las.

Płonie ognisko i szumią knieje,
Drużynowy jest wśród nas.
Opowiada starodawne dzieje,
Bohaterski wskresza czas.

O rycerstwie spod kresowych stanic,
O obrońcach naszych polskich granic,
A ponad nami wiatr szumny wieje
I dębowy huczy las.

Już do odwrotu głos trąbki wzywa,
Alarmują ze wszech stron;
Staje wiara w ordynku szczęśliwa,
Serca biją w zgodny ton.

Każda twarz się uniesieniem płoni,
Każdy laskę krzepko dzierży w dłoni,
A z młodzieńczej się piersi wrywa
Pieśń potężna, pieśń jak dzwon.

Góralu, czy ci nie żal?

Tekst: Michał Bałucki

Melodia ludowa

Wolno, w tempie kotysanki.

1. Gó - ra - lu, czy ci nie żal — Od-
 1. cho - dziec od stron oj - czy - stych, Świerko - wych la - sów i
 1. hal i tych po - to - ków przej - rzy - stych? Gó-
 1 - 4. ra - lu, czy ci nie żal? Gó - ra - lu, wróć się do hal' —

Góralu, czy ci nie żal
 Odchodzić od stron ojczystych,
 Świerkowych lasów i hal
 I tych potoków przejrzystych?

A góral w góry spoziera
 I lzy rękawem ociera.
 I góry porzucić trzeba
 Dla chleba, panie, dla chleba.

Góralu, czy ci nie żal?
 Góralu, wróć się do hal!

Góralu, czy ci nie żal?
 Góralu, wróć się do hal!

On zwiesił głowę i wzdycha
 Oj, doloż moja – rzekł z cicha.
 I matkę porzucić trzeba
 Dla chleba, panie, dla chleba.

Góralu, czy ci nie żal?
 Góralu, wróć się do hal!

Uptywa szybko życie...

Tekst: Franciszek Leśniak

Niezbyt wolno.
 (M. M. ♩ = 102)

mf
 1. U - ply - wa szyb - ko ży - cie, jak pó - tok ply - nie czas.
 Za rok, za dzień, za chwile, ra - zem nie bę - dzie nas.

Uptywa szybko życie,
 Jak potok płynie czas,
 Za rok, za dzień, za chwilę
 Razem nie będzie nas.

A nasze młode lata
 Uptyną szybko w dal,
 A w sercu pozostanie
 Tęsknota, smutek, żal...

Więc póki młode lata,
 Póki szczęśliwi my,
 Niechaj przynajmniej teraz
 Nie płyną z oczu lzy.

Indeks wyrazów

użytych w tekstach

Indeks obejmuje około 2000 wyrazów, które zostały wybrane ze słownika podstawowego, liczącego 5000 wyrazów. Cyfry oznaczają numer lekcji, w której wyraz po raz pierwszy występuje. Przez wcięcie i oznaczenia literowe (W i P) sygnalizujemy tę część słownictwa, która wykracza poza ustalone minimum, a została użyta bądź w tekstach poetyckich (oznaczenie literą W), bądź też na planszach poszerzających zasób słownictwa (oznaczenie literą P).

- A 1
adres 5
afisz 49
aha! 10
akademia 36
akademicki 11
akademik 23
aktor P2
aktorka P2
aktualny 12
albo 23
album 32
ale 2
alejka 13
ależ 26
ambaras W5
ambitny 47
anegdota 46
ani 18
ani razu 38
apetyt 14
apteka 34
architektura 32
aria 49
- artysta P2, 50
artystka P2, 50
artystyczny 50
asystent 46
auto 1, P14
autobus 1, P14
autokar 36
aż 14, 15
ażeby W2
- Babcia 8
bajka 39
balet 49
baletowy 49
balkon 4, P1
banknot 20
bar 22
baran P12
bardzo 2
barokowy 13
barwny W9
basen 45, P20
baśń W3
baśniowy W3
- bawić się 27
benzyna 28
beret P7
bez (+ Gen.) 34
bezbarwny 12
bezpieczny 28
bezpośredni 36
będą *zob.* być
będzie *zob.* być
biały 4, P8
biblioteka 46
biec W9
bieg W9, P20
biegać 27
bielizna P7
bilet 24
biletowy 24
bilon 20
bitwa 50
biurko 4, P1
biuro 17
blacha 22
blady 46
blankiet 35

- blask W10
bliski 45
blisko 48
blok 5
blondyn 8
blondynka 8
bluzka P7, 37
błagać W2, 33
błądzić 36
bo 3
bogaty 50
boisko 45
bok P6, 33
boks P20
boleć 14
boleśnie W2
Boże Narodzenie 44
Bóg 28
ból 20
bóstwo W9
brać 20
brać udział 41
brak 46
braknąć W10
brama P13
brat 7, bracia 47
brązowy P8, 35
brew, brwi P6
broda 8
broń 31
brunet 8
brunetka 8
brzydź 45
brzeg W7, P18
brzuch P6
brzydki 2
brzydko 26
budynek 1
budzić się 19
budzik 29
bujny W3
bukiet 40
bułeczka 22
bułka 9
burak P4
- but P7
by W5
być 4, 6, 10, 12, 15
bydło 47
byk 25, P12
był *zob.* być
bywać 46
- Całkowicie 49
całować 40
cały 8
cebula P4
centralny 24
centrum 5
cera 22
charakter 12
chcieć 18
chętnie 36
chirurg 46
chleb 9
chlew P21
chłodno 19, 26
chłodny 19
chłodzący 40
chłopak 27
chłopiec 27
chmura 48
choć (*partykuła*) 38
choć (*spójnik*) 42
chodnik 28, P13
chodzić 14
chorować 3
chory 3
chór 49
chuchać 15
chudy 12
chusteczka 37
chustka P7
chyba 8
chyba że 14
chwalić 41
chwalić się 41
chwila 16
chwileczkę! 20
ciastko 10
- ciąg (w ciągu) 39
ciągle 18, 22
ciekaw 45
ciekawość 41
cielę P12
ciemnoniebieski P8
ciemność W9
cień W3
ciepło 19
ciepły 19
cieszyć się 43
ciężarówka P14
ciężki 25
ciocia 8
ciotka 8
cisza W8
co 1, 38, 40
codziennie 17
co dzień 39
co nowego 32
co roku 30
co to za...? 1
cokolwiek 15
coś W1
córka 7
cud W2
cudowny W3
cudzoziemiec 32
cudzoziemka 32
cukier 9
cyfra W8
cytryna 10
czapka P7
czarny P8, 27
czas 5
czasy 28
czasami 23
czasem 15
czasopismo 38
częstka W10
czego 18 *zob.* co
czekać 9
czemu? 34, W5
czerwiec P15
czerwony 3, P8

czesać 33
czesać się 23
cześć! 24
często 14
część 50
człowiek 8, 46
 czoło P6
czuć się 14
 czwartek P17
czy? 2
czyj 1
 czyścić W5
czysty 37
czyścić 33
czytać 3
ćwiczenia 23

Dach 28, P21
dać 20
dalej 13
daleki 38
daleko 5
dalszy 38
damski 21
danie 10
data 11
dawać 48
dawniej 42
dawno 47
dawny 50
decydować 13
dekoracja 49
denerwować się 16
 dentysta P2
dentystka 6, P2
deser 10
deszcz 15
deszczowy 19
dla 5, 30
dlaczego? 3
 dłoń P6, W7
długi 11
długo 13
długopis 37
dmuchać 15

 dzień W10
do (+ *Gen.*) 9, 21, 23, 30
 doba P11
dobry 10
dobrze 12
dodać 11
dodawać 45
dojechać 36
dokąd? 9
dokładnie 15
dokładny 11
doktor 5
dolegać 14
 dolina P19
dom 9, P13, P21
dom akademicki 11
 domowy W9
 dopalać się W7
dopiero 29
dorosły 18
 dorożka W9
doskonale 37
dostać 34
dostawać 40
 dosyć W2
dotknięty 45
dotychczas 44
dowcip 16
do widzenia 5
dowiedzieć się 38
do zobaczenia 29
dozorca 42
dozwolony 39
dół 29
dramatyczny 49
drobne 20
droga 25
drogi 11, 21
drogo 21
drugi 10
drugie danie 10
drugie śniadanie 11
drut 40
druty 40
drzewo 5

drzwi 5, P1
duch 48
 duma W10
dużo 12
duży 4
dwaj 24
dwie 12
dworcowy 24
dworzec 24
 dym W10
dyplom 34
dyrektor 38
dyrygent 49
dyskoteka 23
dziadek 8
dziadkowie 44
dział 32
działać 34
dziecko (*Im. dzieci*) 7, 18
dziennie 14
dziennik 39
dzień P11, 27
dzień dobry 5
dziewczyna 8
dziękować 40
dziękuję 5
dziki 42
 dziko W9
dzisiejszy 28
dzisiaj 29
dziś 13
dziura 22
dziurka 22
dziwić się 45
dziwny 17
dzwonek 5
dzwonić 5, 29

Egzamin 28
egzaminator 28
ekran 39
ekspedientka 21
ekspres 24
ekspresowy 24
elegancki 11

Fala W7, P18
fantastyczny 32
farmaceuta 34
farmaceutka 34
farmacja 34
fartuszek 40
 fasola P4
fason 21
ferie 44
figiel 42
 filar W9
 filiżanka P5
film 39
 fioletowy P8
 fiord W3
firanka 31
 foka P16
fotel 4, P1
fotografia 8
fryzjer 33
fryzjerka 33
fryzura 33
futro P7, 35

Gabinet 14, 46
galeria 13
 gałąź W3
gardło 3
 garnitur P7
garstka 15
 gawęda W10
gazeta 4
gdyby 25
gdzie? 5
 gdzie indziej W3
 gdzieś W3
gęsty 30
 gęś P12
gimnastyka 45
 głęboki P5
głodny 29
głos 11
głowa 12, P6
gmach 49
 gniew W10

godzina 23
golenie 30
golić 33
gonić 27
gorąco 19
gorący 19
gospodarczy 39
gospodarstwo 47
gospodarz 25
gospodyni 10
gość 40
gotować 10, 12
gotowy 29
góra, góry 44, P19
góral 49
góralka 49
góralski 49
 górnik P2
grać 45, 49
gramatyka 19
 granatowy P8
grecki 11
 groch P4
grochy 21
gromadzić 50
grosz 20
 grudzień P15
gruszka 47
 grzbiet P19
 grzebać się W9
grzebień 33
grzeczność 5
grzeczny 18
grzywka 33
gustowny 21
 gwiazda W3
gwiazdka W3, 32
 gwiazdzisty W3

„Halka” 49
halo! 43
handlowiec 30
handlowy 30
 hasło W5
hektar 47

helikopter P14
herbata 10
historia 11
historyczny 50
hodowla 47
hotel 6
humor 42

I 2
ideał 11
iść 9 *zob. iść*
idzie 5 *zob. iść*
ile 14, 31
imieninowy 40
imieniny 26
imię 6
informacja 39
inny 16
instrument 49
interesować 39
inżynier 6, P2
iść 5, 9, 13

Ja 5, 9, 17
jabłko 42
jadać 14, 16
jajecznicza 10, P4
jajko 9
jak? 4
jak 22
jak się masz? 24
jaki, jaka, jakie 2
jakikolwiek 36
jakiś 20
 jakże W2
jaskółka 48
 jasnoróżowy P8
jasny 11
jazda 28
jechać 13
jednak 14
jedynak 18
jedynaczka 18
 jedynie W2

jedzenie 42
jesień 19, P15
jest 1 *zob.* być
jestem 12 *zob.* być
jeszcze 7
jeść 12, 16, 37
jeśli 26
jeźdźnia 28, P13
jezioro 44, W7, P19
jeździć 45
jeździ..., to... 25.
jęczmień 47
język 23
jutro 19
już 3

Kabina 35
 kaczka P12
kajak 44, P20
kakao 22
kalendarz 43
kałuża 15
kamienica 50
 kamizelka P7
kanapka 10
kapelusz 21, P7
 kark P6, 33
karmić 42
kartofel 9
kasa 24
kaszel 3
katar 3
kawa 10
kawaler 12
kawiarnia 43
każdy 22
kąpać się 15
kelner 16
kiedy? 12
 kieliszek P5
kielbasa 9
 kierowca P2
kierownik 16
kierunek 25
kilka 26, 38

kilkadzieciąt 38
kilkanaście 38
kieszka 37
kino 1
kiosk 20
klasa 24
klasówka 25
klatka 42
 klejnot W2
klient 33
klientka 33
klub 45
klucz 37
kluski 22
 kłamać W4
kłaniać się 17
kłaść 30
kłaść się 23
kłopot 18
kłócić się 22
kobięcy 38
kobieta 18
 kochać W1
kochany 6, 8
 kogut P12
kolacja 9
 kolano P6
kolega 7
kolej 25, 34
kolejny 33
kolejowy 25
kolejka 24
koleżanka 7
kolor 21
kolorowy 39
kolumna 1
koło (+ *Gen.*) 36
 kołysać W9
 komar W7
 komin P21
kominiarz 28
komnata 13
kompot 16, P4, 47
kompozytor 49
koncert 23

konduktor 46
konfekcja 21
koniec 32
konieczny 43
konkurs 38
konstytucja 36, 50
koń P12, 41
kończyć się 23
kopać 47
 korzeń W10
 kostium P7
kosztować 21
koszuła 21, P7
 koszykówka P20
kot P12, 27
kotlet 10
kożuch P7, 48
kółko 47
kraj 39
krajowy 20
 kran P1
krata 41
kratka 26
krawat 21
 krąg W2
krem 10, 30
krokodyl 43
kropić 33
krople 34
krowa 25
król 1
krótka 11
krótko 13
kruk 41, P16
 kryć W9
 kryjówka W10
kryminalny 32
kryminal 32
krzesło 4, P1
 krzyżać W2
książka 4
książeczka 35
książeczka oszczędnościowa
 PKO 35
księgarnia 32

księżyc W7
kto? 1, 40
ktoś 40
którędy 25
który 24, 25
 ku W9
 kubek P5
kucharka 22
kucharz 22
 kuchienka P1
kuchenny 4
kuchnia 4, P1
kuleć 45
kultura 20
kulturalny 39
kupić 3, 20, 26
kura 25, P12
kurczak 25, P12
kurs 28
kurtka P7, 35
kurtyna 49
 kurz W9
kuzyn 42
kuzynka 42
kwadrans 29
kwaśny 22
kwiat 21
 kwiecień P15

Lada 32
lalka 26
 lamentować W7
lampa 4, P1
 lampka W7
 las W10, P19
 latarnia P13
lato 19, P15
lata (*lm. od rok*) 31, 38
 ład P18
lecieć 30
 lecz W1
leczenie 14
leczyć 14
lekarka 3, P2

lekarski 43
lekarstwo 3
lekarz 3, P2
lekcja 19
lekki 26
lekko 45
 lektor P2
 lektorka P2
lektorat 23
lektura 32
lepiej (+ *Inf.*) 36
lew 41, P16
lewy 12
leżak 4
leżeć 3
liceum 8
 lico W9
liczyć 20
lipiec P15, 40
lis 42, P16
list 5
 listonosz W6
listopad 12, P15
literatura 20, 32
literatura piękna 32
 liść W6
loczek 33
łodówka 4, P1
 lokomotywa P14
 los W10
lot 30
LOT 36
 lotnik P2
lotnisko 36
lód 48
lubić 3
ludowy 32
ludzie 27, 46
lustro 4, P1
 luty P15

Łaciński 23
ładnie 26
ładny 2
ławka 27

łazienka 4, P1
łaka 25, P21
 łokieć P6
 łódka P14
łóżko 29
 łydka P6
 łyżeczka P5
łyżka P5, 16
łyżwa 45, P20
 łyżwy P20

Magister 34
maj 11, P15
makaron 22
 malarka P2
malarstwo 32
malarz P2, 25
malować 50
 małutki W10
mało 48
małpa 42, P16
mały 4
małżeński 11
małżeństwo 7
mama 8
mamusia 38
 manuskrypt W7
 marchew P4
marynarka 21, P7
marzec P15
maska W9
masło 9
maszynistka 45
maszynka 30
matka 7
mazur W7, 49
mąż 7
meble 13
mecz 43
megafon 24
melodia 49
 melodyjnie W9
męski 21
mężatka 6
mężczyzna 18

mgła 30
 mi 17 *zob.* ja
 miara W10
 miasto W3
 mieć 3, 5; 11, 15
 miejsce 6, 24
 miejsce zamieszkania 6
 miejscowość 46
 miejscówka 24
 mierzyć 21
 miesiąc 31, P15
 mieszkać 4
 mieszkanie 4
 mieścić się 49
 międzymiastowy 35
 międzynarodowy 30
 mięso 9
 mięsny 9
 mijać 26
 milicjant P13
 miłość W1
 miły 11
 mimo (to) 28
 minąć 34
 minuta 24
 mizeria 40
 mleczny 22
 mleko 9
 młodość W9
 młody 2
 młodzieź 32
 mnie W1 *zob.* ja
 mocno W10
 mogę 11 *zob.* móc
 mokry W6
 moło P18
 morze W7, 44, P18
 motyl W3
 może (+ *Inf.*) 17
 można 12
 móc 11
 mój 8
 mój Boże! 28
 mówić 3
 mrok W9
 mróz 19
 mucha 16
 musieć 15
 muszelka W7
 muzealny 50
 muzeum 50
 muzyka 49
 my 19
 myć 33
 myć się 15
 mydło 20
 myśl 29
 myśleć 15
 Na (+ *Acc.*) 3, 13, 19, 23, 27,
 38, 44
 na (+ *Loc.*) 11, 13, 44, 45
 nad (+ *Acc.*) W1, 44
 nad (+ *Instr.*) W3, 44
 nadać 35
 nadal 12
 nadawać 39
 nadawać się 12
 na dole 29
 nadzieja W10
 nafta W7
 nagle 36
 na gorąco 40
 nagroda 38
 najlepiej 44
 najpierw 13
 najpierwszy 22
 nakładać W4
 nakręcać W8
 nakryć 40
 nakrywać 10
 na lewo 5
 namiętnie W9
 na miękko 10
 namiot 44
 namysł 37
 namyślać się 26
 naparstek W10
 na pewno 24
 napis 35
 napisać 24
 napój 40
 naprawdę 26
 na prawo 5
 naprzeciw 38
 na przykład 36
 narodowość 6
 narodowy 1
 naród W3
 narty 44, P20
 nastawiać 29
 nastawić 29
 następny 21
 nasz 8
 natomiast 21
 naturalnie 27
 natychmiast 38
 nauczyciel P2
 nauczycielka 6, P2
 nauka 36
 naukowy 32
 nawet 19
 nazwa 41
 nazwisko 6
 nazywać się 6
 niby 22
 nic 12, 40
 nić W10
 nie 2
 nieaktualny 12
 niebieski 11, P8
 niebo W1
 niech 15
 niedaleko 5
 niedawno 46
 niedobrze 14
 niedziela 13, P17
 niedźwiedź 42, P16
 niegustowny 21
 niektóre 42
 nie ma 16
 niemowlę 27
 niepalący 24
 nieprzemakalny 30
 niepunktualny 23

niestety 12
 nieszczęśliwy 49
 nieść 25
 nie tylko..., ale i... 8
 nie wiadomo, czy... 30
 niewielki 36
 niewola 50
 niezbyt 13
 nigdy 17
 nikt 40
 niski 2
 nisko 48
 niż 26
 no 15
 noc W3, P11
 nocować 44
 noga 11
 normalny 14
 nos 11, 37
 notes W8
 nowoczesny 47
 nowość 32
 nowy 4
 nożny (piłka nożna) 45, P20
 nożyczki 33
 nóż P5
 numer 5
 O (+ *Loc.*) 19, 23
 o (+ *Acc.*) 20, 22
 oba, obie 45, obaj 47
 obciąć 33
 obcinać 33
 obiad 9
 obiadowy 19
 obecnie 49
 obejrzeć 21, 39
 obłok W1
 obok 27
 obora 21, 47
 obraz 25
 obrus 10
 obserwować 27
 obsługa 49
 obudzić się 29
 obywatelstwo 6
 ocet 22
 oczy 11, P6
 oczywiście 11
 od 17, 26, 34
 odbudować 49
 odbywać się 30
 oddawać 49
 oddech W8
 odejść W4
 od niedawna 17
 odchodzić 24, W4
 odczyt 46
 odjazd 24
 odłożyć 38
 odpisać 24
 odpoczywać 4, 13
 odpowiadać 16
 odpowiedzieć 36
 odpowiedź 38
 odprowadzać 23
 odrzucać W10
 odsunąć się 24
 odwołany 30
 ogień W8
 oglądać 3
 ogolić 33
 ogon 41
 ogonek 34
 ogórek P4
 ogórkowy 16
 ogrodniczka P2
 ogrodnik P2
 ogród 5
 ogród zoologiczny (zoo) 42
 oj! 48
 ojciec 7
 ojczysty W10
 okazać się 45
 okienko 35
 oklaski 49
 okno 4, P1
 oko P6, W1, 33
 około 23
 okropnie 34
 okryć 33
 okrywać 33
 okulary 15
 olbrzymi 49
 olej 34
 omijać 15
 on, ona, ono 17, 19
 opadać W9
 opalać się 44
 opalić się 44
 opera 49
 operacja 46
 operowy 49
 opowiadać 16
 opowiadanie 32
 opowiedzieć 42
 opowieść 49
 opóźniony 47
 orać 47
 orkiestra 49
 orzeczek W10
 orzuszek W10
 osądzić W5
 osobiście 8
 ostatni 13
 ostatnio 31
 ostrzyć 33
 ostrzyżenie 33
 oszczędność 35
 oszukać W4
 ośmioletni 41
 oświetlony 49
 oto W2
 otrzymać 38
 otwierać 5
 owca P12
 owiany W9
 owoc 10
 owocować W10
 owocowy 16
 ożenić się 18
 Pachnieć W9
 pacjent 14
 pacjentka 38

paczka 32
padać 19, 45
palec P6, 16
palić 20
palić papierosy 20
 palma W3
palto P7, 49
pałac 13
pamiątka 50
pamiętać 37
pan 2, 6
pani 2, 6
panna 12
panować 49
pantofel P8, 30
pański 25
państwo 7, 49
papier 37
papieros 20
parasol 19
parasolka 37
park 5
parter 5
pasażer 24
paski 21
pasować 21
pasta 30
paść 47
 patrzeć W1
pawian 41
 paznokić P6
 październik P15
pączek 22
pech 31
pechowo 29
pechowy 29
pelen 28
 perła W2
peron 24
pewien, pewna, pewne 15
pewnego razu 47
pewnie 8
 piasek W2
piątek 43, P18
pić 3, 31

piec 40
piec się 40
piecyk 40
pieniądz 20
 pies P6
pierwszy 11
pies P12, 27
pieszy 44
piłka 45
pięknie 26
piękny 5, 32
 pięta P6
pijać 15
pigulka 34
piłka 25, 45
piłkarz 25
 piosenka W3
 piramida W3
pisać 3
 pisarka P2
 pisarz P2
piżama 30
PKO (Powszechna Kasa
 Oszczędności) 35
plac 1, P13
plan 47
planowy 24
plaża 44, P18
plecak 44, P20
 plecy P6
 plusz W9
 pluszowy W9
płacić 3
plakać 31
płaszcz P7, 30
 płoszyć W5
 plot P21
płótno 50
 plug P21
płynąć 49
 płytki P5
 płytko W10
pływać 15
 pływanie P20
po (+ Acc.) 9, 20

po (+ Loc.) 13, 17, 23, 27
pocałować się 44
pochmurny 19
pochodzić 13
pochwalić 41
pochwalić się 41
po chwili 16
 pochyły W7
pociąg 24, P14
pocić się 15
 pocieszenie W10
 pocieszyć W10
po co 11
poczekać 18
poczekalnia 24
poczta 35
pocztowy 20
pod 27, 50
podać 11
podawać 10
podczas 49
 poddasze W9
podejść 42
 podłoga P1
podnieść 43
 podnosić W8
 podnosić się W4
podość się 21
podobno 17
podobny 42
podpowiadać 41
podręcznik 32
po drodze 25
podróż 13
poduszka 32
podwieczorek 14
podwórze 47, P21
poeta 32
poetka 32
 poezja W9
pogasić 49, W9
pogoda 19
pogodny 19
po grecku 40
pojechać 36

pojeździć 45
pokazać 47, W7
pokazywać 47
pokłócić się 38
pokój 4, P1
pokroić 40
pokrojony 40
 polarny W3
pole 47, P21
polecony (list) 35
poleżeć 29
 policzek P6
policzyć 20
polityczny 39
polityka 20
polowanie 31
polski 6
połączenie 35
położyć 37
połowa 13
południe 17, P11
 południowy W7
pomagać 47
 pomarańczowy P8
pomidor 9
pomidorowy 10
pomnik 1
pompa 15
pomóc 47
pomylić się 29
pomysł 31
pomyśleć (sobie) 29
pomyślność 40
 poniedziałek P17
 pończocha P7
popatrzeć 26
 popiół W9
po południu 17, 23, P11
poprawiać 37
po prostu 11
poprosić 20
popularny 49
pora 19
 pora roku P15
poradzić 32

poranny 45
po raz pierwszy 41
porozmawiać 35
 port P18
portret 13
posilek 14
posłuchać 49
posłuszny 18
pospieszenie 12
pospieszny 24
posprzątać 31
postanawiać 27
postanowić 42
postarać się 33
postój 36
 posypać W7
potańczyć 23
potem 13
 potok P19
potrafić 26
po troszku 15
potrzebny 50
 powalić W10
poważny 11
powiadać 15
powiedzieć 28
powietrze 13
powieść 32
powinien, powinna,
 powinno 40
powiosłować 45
 powoli W9
 powracać W9
powrót 47
powstanie 49
powtarzać 16
poza tym 12
pozdrawiać 11
pozdrożyć 24
pozdrowienia 12
 pozostawiać W5
pozwalać 39
pozwoić 39
 pożółkły W9
pójść 20, 25

pół 26
półka P1, 30
półmrok 49
 północ P11
późno 23
praca 9
pracować 4, 19
 pragnąć W2
praktyczny 40
pranie 31
prasa 39
prawda? 21
prawdziwy 45
prawie 26
prawo 11, 28
prawo jazdy 28
prawy 45
 prez! W2
prezent 40
profesor 46
prezent 26
 problem W5
prognoza 39
program 14
prosić 16, 20, 42
prosty 5
proszek 15
proszę 5
proszę pana 25
 protest W5
 prowadzić W2
 próchno W10
przebierać się 26
przebrać się 26
przechodzić 21
przechodzenie 28
 przecież W1
przeciętny 12
przeciwnie 14
przeciwny 28
przed 17, 23
przede wszystkim 50
przedmiot 50
przedpokój 4, P1
przedpołudniem 23, P11

przedstawiać 25
 przedstawienie 39
 przedział 38
 przedziałek 33
 przeglądać się 33
 przejechać 28
 przejść 25
 przekonać 45
 przepaść (*czasownik*) W6
 przepraszać 34
 przerwa 23
 przerwony 28
 przerywać 46
 przerywać 46
 przesiadać się 36
 przysyłać 12
 przeszłość 50
 przeszły W1
 przez 17, 25, 36
 przeziębienie 26
 przezroczyście 34
 przód 33
 przy 15
 przybory 30
 przychodnia 43
 przychodzić 14, 16
 przygodny 31
 przygotowuje 10
 przyjaciel 31
 przyjaciółka 33
 przyjazd 44
 przyjemny 11
 przyjemność 49
 przyjeżdżać 30
 przyjmować 43
 przyjść 29
 przykro 20
 przynieść 41
 przynosić 16
 przypomnieć 50
 przypomnieć sobie 41
 przysłówie 29
 przystanek 13
 przystawać W9
 przystojny 2

przyszłość 47
 przyszły 19
 pszczoła W7
 pszenica 47
 ptak W3
 ptaszek 41
 pudełko 20
 pulchny 22
 puls 14
 punktualny 23
 pustobrzmiący W10
 pustynia W2
 puszcza 42
 puszczać 27
 pył W7
 pytać 12
 pytanie 38

Rachunek 35
 racja 12
 raczej W5
 radio 4, P1
 radość W10
 ramię P6, 45
 rampa W9
 ranek W3, P11
 ranny 30
 ranny pantofel 30
 rano 14
 ratusz W9
 raz(y) 14
 razem 20
 recepcja 6
 recepta 14
 regularnie 34
 regularny 11
 reportaż 39
 reprezentować 30
 restauracja 16
 reszta 20
 rezerwacja 24
 rezerwat 42
 ręcznik 25
 ręka (*Im. ręce*) 12, P6
 rękawiczka P7

robić 3
 robotnica P2
 robotnik P2
 rodzeństwo 7
 rodzice 7
 rodzina 7
 rodzinny 31
 rok W1
 rola 47
 rolniczy 47
 rolnik P2, 47
 rosnąć 5
 rower P14, 45
 rozbić W10
 rozbierać się 49
 rozjaśniać 33
 rozjaśnić 33
 rozleć się 49
 rozlegać się 49
 rozmawiać 31
 rozmiar 21
 rozmowa 18
 rozmyślać W1
 rozpocząć 49
 rozsądny 12
 roztargniony 17
 rozumieć 39
 rozwiązać W10
 róg P13, 42
 różnica 38
 różny 30
 różowy P8, 34
 ruch 14
 „Ruch” 20
 ruchliwy 28
 ruina W9
 ryba 25
 rybak 25
 rycyna 34
 ryczeć 48
 rynek 43
 rysunek 39
 rysunkowy 39
 rysy 11
 ryż 9

rzadki 12
 rzadko 14
 rząd 49
 rzec 48
 rzecz 28
 rzeka P19
 rzekł 48 *zob. rzec*
 rzemiosło 50
 rzeźba W1
 rzęsa, rzęsy P6
 rzucanie W9
 rzut P20

Sad 47
 sala 50
 salon W9
 sałata 9
 sam W1
 samochodowy 28
 samochód 28
 samolot 30, P14
 sanki P20
 są 4 *zob. być*
 sąsiad 17
 sąsiadka 17
 scena W9, 49
 schab 40
 schody 5
 schronisko 44, P19
 schylać się 45
 secesyjny W9
 sekretarka 38
 sen W3
 ser 22
 serce 14
 serdecznie 11
 serdeczny 12
 siać 47
 siadać 15
 siatkówka 45, P20
 siebie 15
 siedziba 36
 siedzieć 27
 sierpień W7, P15

się 6, 11, 15, 22, 23, 40,
 41, 47
 siostra 7
 siwy 35
 skakać 42
 skała 42
 skarpeta 21, P7
 skarpetka 21, P7
 skąd? 17
 sklep 9
 składać 40
 skok P20
 skomplikowany 36
 skończony 28
 skończyć 28
 skończyć się 28
 skoro W5
 skowronek 41, P16
 skrócić 25
 skrycie W1
 skrzypce W9
 skrzyżowanie P13, 36
 słaby 15
 sławny 46
 słodki 3
 słoik 34
 słonecznie 26
 słoneczny 4
 słonko 49
 słoń 42, P16
 słońce 14
 słowik 41, P16
 słowo W10
 słuchać 3, 15
 słucham! 32
 słuchawka 38
 służbowy 30
 służyć (*czym mogą
 służyć?*) 34
 słyhać 24
 słynny 49
 słyszeć W8
 smacznie 12
 smaczny 3
 smutek W1

smutny 28
 sobie 15, 28
 sobota P17
 solenizantka 40
 solista 49
 solistka 49
 sól 22
 spacer 5
 spacerować 13
 spać 14, 17
 spalić W8
 spędzać 13, 44
 spędzić 44
 spodek P5
 spodnie P7
 spodziewać się 40
 spojrzeć 26
 spokojnie 46
 spokojny 5
 społeczny 39
 sport 39
 sportowy 45
 sportowiec 45
 spostrzegać 27
 spotkać 42
 spotkać się 24
 spotkanie 23
 spotykać 9
 spotykać się 23
 spożywczy 9
 spódnica P7, 37
 spóźnić się 23
 spóźnić się 26
 sprawa 11
 sprawdzać 37
 sprzątać 31
 sprzeczność W5
 sprzedawać W9
 sprzedawca 20
 sprzedawczyni 32
 srebrny P8
 stać 4
 stać się 29
 stajnia 47, P21
 stal 25

stalówka 25
 stamtąd 36
 stan cywilny 6
 stan małżeński 11
 stan wolny 12
 stanąć 35
 staropolski 13
 staroświecki W9
 starszy 35
 staruszek 27
 stary 2
 statek P14
 stąd 36
 stodoła P21
 stoisko 21
 stolik P1, 16
 stolówka 23
 stopa P6
 stopień 26
 stół 4, P1
 stracić W5
 stroić 49
 strona 28
 strój 49
 strumyk 15
 strzyc 33
 stubarwny W3
 student 1, 7, P2
 studentka 1, P2
 studia 34
 studiować 11
 stuzłotowy 20
 styczeń P15
 sucharek 22
 suchy 15
 sufit P1
 sukienka 26
 suknia P7, 37
 suszyć się 15
 sweter 21, P7
 swój 37
 sympatyczny 2
 syn 3
 synek 38
 synowa 47

syrop 3
 systematycznie 45
 szafa 4, P1
 szafka 4, P1
 szalik P7, 40
 szalony 27
 szampon 30
 szanowny 34
 szary P8
 szatnia 49
 szatniarka 49
 szatniarz 49
 szczególnie 21
 czekać 27
 szczęście 40
 szczęśliwej podróży! 24
 szczęśliwy 24
 szczoteczka 30
 szcotka 33
 szczupły 8
 szczyt P19
 szef 45
 szepć W8
 szeroki 5
 szkic 50
 szklanka P5
 szkielko 34
 szkło 34
 szkoda 26
 szkodzić 31
 szkolny 11
 szkoła 1
 szloch W9
 szpilka W7
 sztuka 11
 szukać 27
 szumieć W7
 szybko 13
 szybkość 28
 szyja 12, P6
 szynka 10

Ściana P1, 4, 50
 śląd W2
 śledź 40

ślicznie 44
 śliczny 11
 śliwka 47
 ślub 11
 śmiać się W1
 śmietana 9
 śniadanie 9, 14
 śnieg 19
 śpieszyć się 25
 śpiew W3
 śpiewaczka P2, 49
 śpiewać W3
 śpiewak P2, 49
 środa 43, P17
 świadek 28
 świat W1
 światło 35
 świeca 25
 świecznik 25
 świecić 19
 świerk W7
 świetnie 43
 świetny 44
 świeży 13
 święta 44
 święto 44
 święty 48
 świnią 47, P12
 świst W6
 świt P11

Tabletki 34
 tabliczka 5
 tajemnica W9
 tak 2
 tak samo 48
 tak zwany 32
 taki, taka, takie 21
 taksówka P30, 36
 także 4
 talerz P5, 16
 talerzyk P5
 tam 4
 tamten, tamta, tamto 26
 tani 21

tanio 21
 taniec 49
 tańczyć 23
 tapczan 4, P1
 targi 30
 tarty 22
 tatuś 18
 teatr 1
 teatralny 49
 technikum 47
 teczka 37
 telefon P1, 29, 35
 telefoniczny 35
 telefonować 3
 telegraf 35
 telegraficzny 35
 telegram 35
 telewizja 14
 telewizor P1, 39
 telewizyjny 14
 telefon 29
 telefonuje 3
 temat 38
 temperatura 14
 ten, ta, to 2, 41
 tenis 45, P20
 teraz 5
 terazniejszy 19
 termin 44
 termometr 26
 też 2
 tęgi 8
 tęsknota W2
 tętno 14
 tkanina 50
 tkwić W1
 tłok 13
 tłum 24
 tłumaczyć 19
 tłusty 22
 to 1, 3
 toaleta 4, P1
 toaletowy 20
 tom 32
 toń W2

tor 24
 torebka 37
 tort 40
 towar 21
 towarowy 21
 towarzyszyć 49
 tracić W2
 traktor 47, P21
 tramwaj 1, P14
 trasa 42
 trawa 25
 trawnik 5
 trąbka W6
 trochę 23
 trolejbus P14
 trudny 12
 trwać 30
 trzcina W7
 trzeba 27
 trzymać W6
 tu 4, 11
 turkot W9
 tutaj 3
 twarz 11
 twierdzić 18
 twój 8
 ty 11, 17
 tydzień 34, 45
 tygodnik 20
 tygrys P16
 tyle 31
 tylko 11, 22
 tył 33

U (+ Gen.) 14, 33
 ubierać się 23
 ubrać się 26
 ubranie P7, 26
 ubrany 26
 ucho, uszy P6, 33
 uciekać 27
 uczeń 7
 uczennica 7
 uczesać 33
 uczyć się 23

udać się 28
 udo P6
 udział 41
 ukazać się 32
 układać 32
 ukończyć 28
 ulewa W6
 ulica 1, P13
 ulubiony 49
 umarły W8
 umieć 12
 umowa 30
 umówić się 43
 umrzeć 50
 umyć 33
 unikać 15
 uniwersytet 1
 upadać W4
 uparcie W1
 uparty 26
 upierać się 37
 uprawiać 45
 uprzemnie 35
 urlop 44
 uroda 12, W3
 urodzić się 28
 urząd 35
 urzędniczka P2, 35
 urzędnik P2, 35
 usiłować 28
 usłyszeć 29
 usta 11
 ustalać 44
 ustalić 44
 ustawiać 40
 ustępować 38
 uśmiechać się 33
 uśmiechnąć się 33
 uwaga! 24
 uwaga 42
 uważać (= sądzić) 10
 uważać (= być uważnym) 24
 uważnie 26
 uwertura 49
 uwić W10

uwierzyć W4
uznać W5

W, we (+ *Loc.*) 5, 11, 13, 19, 35, 43, 44
w, we (+ *Acc.*) W1, 21, 43, 44, 45, 49

w południe 23, P11
wagon 24
wakacje 44
walizeczka 36
walizka P1, 25
warszawski 49
warzywa P4, 47
wasz 8
ważny 43
ważyć 14
wąchać 27
wąsy 8, P6
wątroba 14
wawóz P19
wąż 41, P16
wcale 18, 26
wchodzić 40
wciąż W1
wczasy 44
wcześnie 14
wczoraj 19
wdzięczny W3
wejść 32
wehniały 26
wesoło W3
wesoty 2
wędlna 40
wędrować 44
w grochy 21
wiać (wieje) 19
wiadomo 30
wiadomość 39
wiatr 19
widać 31
widelec P5
widownia 49
widzieć 19
wieczorowy 47

wieczór, wieczorem 13, P11
wiedzieć 11, 28, 48
wiek (= stulecie) 13
wiek (= ilość lat) 45
wielbiąd P16
wiele 32
Wielkanoc 44
wielki 27
wiersz 32
wierzba W3
wierzyc 11
wieszak P1
wieś 25
więc 18
więzy W4
wilgoć 15
wilk 42, P16
winda 5
wiosło 25
wiosłować 45
wiosna 19, P15
wioślarni 25
wirować W9
wisieć 4
witać 47
witać się 47
wiwat 11
wjeżdżać 24
wkładać 37
w kratkę 26
w kwiaty 21
własny 47
właściciel 41
właśnie 35
włączać 39
włosy 11, P6
włoszczyzna P4
włożyć 15
wnuczka 27
wnuk 47
woda 14
woda kolońska 30
wodospad P19
w ogóle 29
wojna 49

wolęć 21
wolno (nie wolno) 42
wolność 42
wolny 5
wolny stan 12
wołać 16
wódka 40
wól P12
wpadać 46
wpaść (= przyjść do kogoś) 43
wplacać 35
w paski 21
w południe 23, P11
wpół do... 23
wprawdzie 49
wracać 9
wrastać W10
wreszcie 13
wręczać 31
wrosnąć W10
wróbel 27
wrócić 30
wrzesień P15
wschodni 24
wsiadać 13
wsiąść 36
wskazać 32
wspaniały 11
wspominać W9
współczesny 32
wstawać 14
wszelki 40
wszystko 17
wszystkie 27
wśród W9
wtedy 8
wtorek 43, P17
wuj 8
wujek 8
wy 19, 48
wybierać się 21
wybrać 32
wychodzić 3
wycieczka 13
wydać W5

wydarzenie 39
wydawać 20
wydawać się 45
wydzwaniał W9
wyglądać 14, 40
wygodny 4
wygrać 41
wyjątkowy 31
wyjmować 16
wyjść 31, 32
wyjść za mąż 31
wykipieć 22
wykład 23
wykonać 49
wykorzystać 44
wykorzystywać 44
wykupić 46
wyłączać 39
wyłącznie 41
wynik 34
wynikać 38
wyobrazić sobie 28
wypadać 40
wypadek 28
wypalić W10
wypełniać 35
wypocząć 44
wypoczęty 44
wyprowadzić się 18
wyrastać W9
wyrób 50
wyróżnienie 34
wyrwać W10
wrywać W10
wyschnąć 15
wysiadać 13
wysłać 38
wysoki 2
wystarczyć 14
wystawa 25
wystawiać 30
wystawić 50
wysunąć 41
wysyłać 38
wyścigi 41

wytłumaczyć 36
wzdychać 20
wziąć 30
wzlecieć 49
wzruszenie 47

Z, ze (+ *Instr.*) 8, 10, 22, 27
z, ze (+ *Gen.*) 13, 33, 42, 44, 45, 47
za (+ *Acc.*) 12, W2, 20, 24, 34
za (+ *Instr.*) W2

zabierać 16
zabić 16
zabrać 31
zabytek 32
zabytkowy 13
zacząć się 29
zaczynać 45
zadowolony 32
zadzwoń 29
zagranica 39
zagraniczny 20
zajęcie 23
zając 31
zajęty 27
zajmować 50
zajrzeć 43
zakąska 40
zakładać 47
zakłady 30
zakręcić 33
zakupy 9
zalatwić 34
zalatwiony 34
założyć 47
zamawiać 16
zamek 1
zamęt W6
zamiar 31
zankowy 1
zamówić 35
zamówiony 35
zamykać 27
zamyślony 36

zanadto 15
zapakować 21
zapalki 20
zapasy P20
zapisywać 3
zapłacić 32
zapomnieć 24
zapowiadać 24
zapraszać 11
zaprosić 31
zapytać 25
zaraz 14
zasnąć 29
zaspać 29
zaspany 17
zastać 43
zastanawiać się 11
zastanowić się 36
zasypać W6
zasypiać 29
zaszkodzić 28
zaś 22
zatrzymać się 36
zatrzymywać się 21
zauważyć 31
zawierać 30
zawinać 37
zawołać 16
zawód 6
zawsze 12
zazdrość 27
zażywać 34
ząb, zęby 11, P6
zbadać 15
zbiegać W2
zbierać 50
zbiory 47, 50
zbiór 47, 50
zbocze P19
z boku 33
zboże 47
zburzyć 49
zdać 28
z dała W10
zdanie 38

zdarzyć się 38	zmęczony 42	zupelnie 12
zdawać się 45	zmiana 19	zwiedzać 13
zdażyć 25	zmienić 37	zwiedzający 25
zdejmować 33	zmienić się 46	zwierzę 27
zdjąć 31, 33	zmierzył W3	zwracać oczy W9
zdrowie 40	zmieścić się 50	zwracać uwagę 42
zdrowy 3	znaczek 20	zwracać się 21
zdziwiony 27	znaczyć 44	zwrócić się 32
zebrać 47	znać 8	zwykle 14
zebranie 43	znać z widzenia (osobiście) 8	zyskać W5
zegar P1, W9	znać się (na czym) 26	żółkły W9
zegarek 23	znad 44	
zero 24	z nagła W10	
zerwać W10	znajdować 27	Żle 14
zeszły (rok) 31	znajdować się 50	
zęby 11, P6	znajomy 31	
zgliścza W9	znaleźć 24	Żaba 15
zgłosić 41	znowu 37	żaden, żadna, żadne 50
zgrabny 2	znów W2, 16, 37	żagiel W7
zgryzoła W10	znudzony 21	żał W6
zielen W3	zobaczyć 25	żałować W2
zielony 5, P8	zobaczyć się 43	że 10
ziemia W3	zoo 42	żeby 25
zima 19, P15	zoologiczny 42	żegnać 47
zimno 19	zorza W3	żegnać się 47
zimny 19	zorza polarna W3	żenić się 11
zimowy 44	zostać 15, 30	żniwa 47
zjeść 25	zostawać 12	żołądek 14
złapać 41	zostawiać 33	żona 2
złocisty W6	zostawić 33	żonaty 6
złocony W9	z przodu 33	żółty P8
złodziej 46	z rana 15, P11	żubr 42, P16
złośliwy W5, 46	zresztą 12	życie W1
złotówka 20	zręcznie 33	życzenia 40
złoty P8, 20	zrobić 40	życzenie 40
złożyć 40	zrzucac W4	żyć 41
zły 42	z tyłu 33	żyrafa P16, 42
zmarznąć 26	zupa 10	żyto 47

PRINTED IN POLAND

PW „Wiedza Powszechna” Warszawa 1984 r. Wydanie I.
 Nakład 29 700+300 egz. Objętość t. 1 i t. 2: 21,1 ark. wyd., 27 ark. druk.
 Oddano do składania w czerwcu 1982 r. Druk ukończono
 w grudniu 1984 r.
 Drukarnia im. Rewolucji Październikowej. Warszawa.
 Zam. 2536/11/82. M-20.

112-30

ISBN 83-214-0361-1